

วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย : ศึกษาผ่านความคิดของพุทธะอิสระ

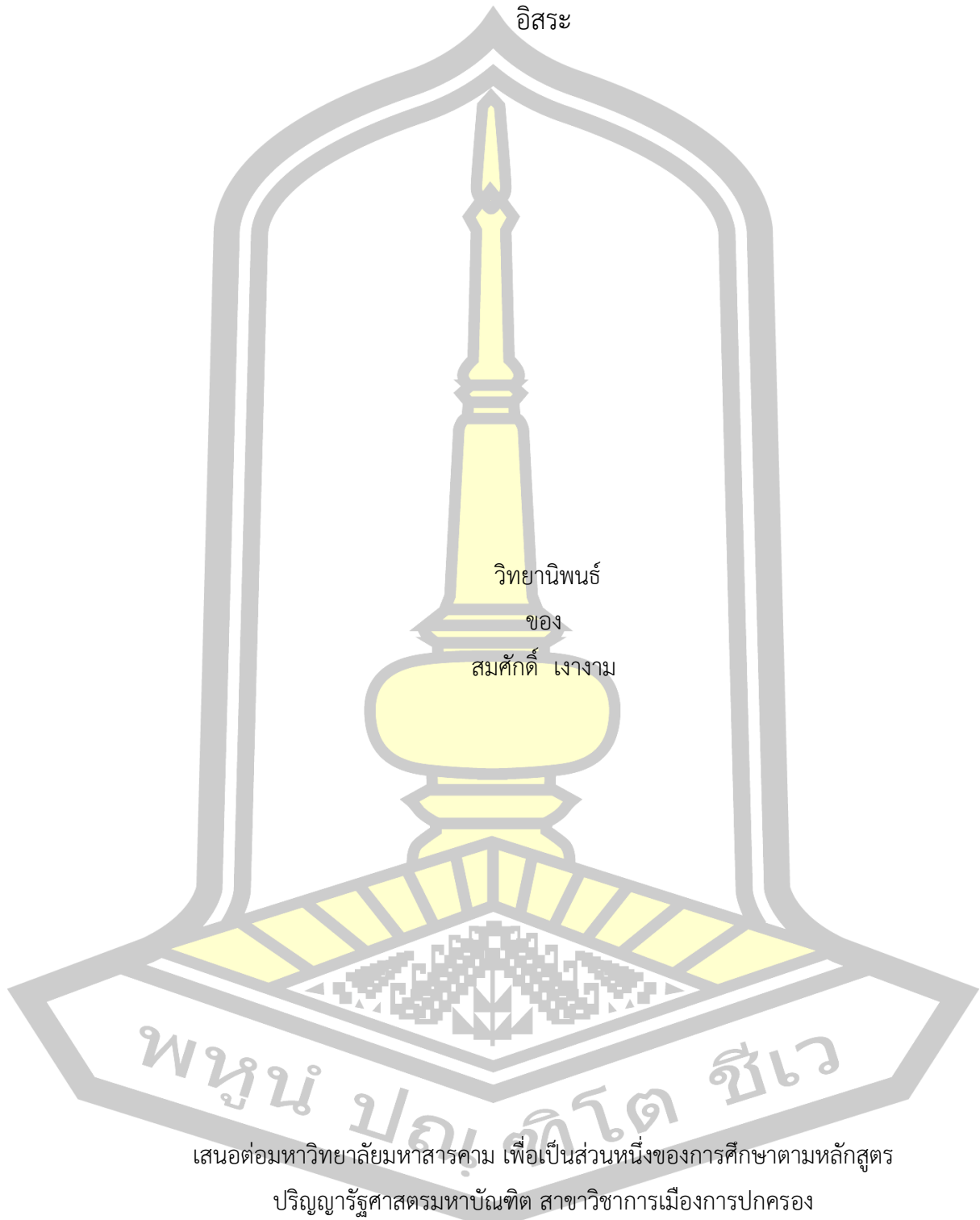
วิทยานิพนธ์
ของ
สมศักดิ์ เงามาม

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง
ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย : ศึกษาผ่านความคิดของพุทธะ

อิสระ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร

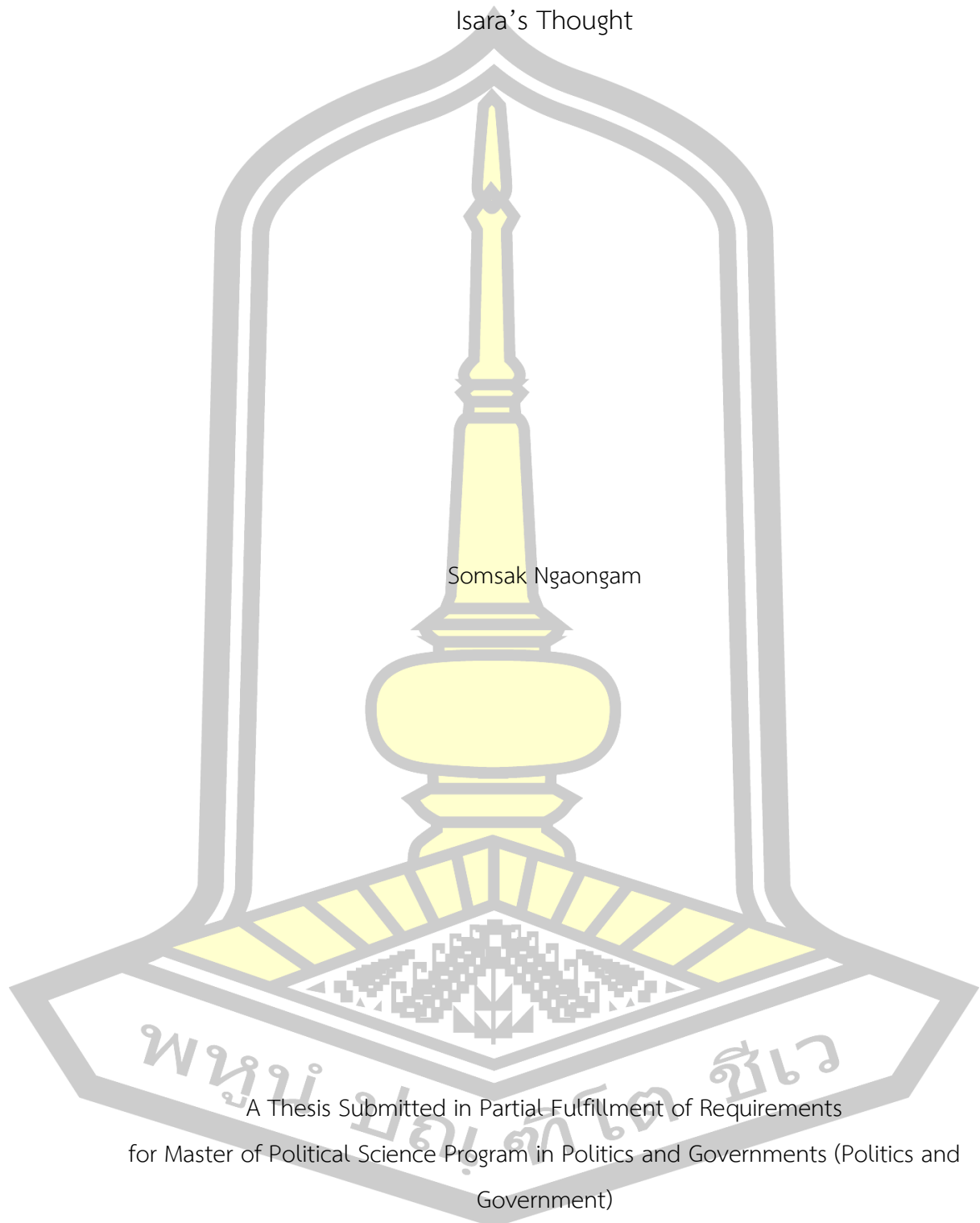
ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง

ปีการศึกษา 2560

สงวนลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

Moral Discourses of Thai Buddhism and Politics: A Case Study of Buddha
Isara's Thought

Somsak Ngaongam

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of Requirements
for Master of Political Science Program in Politics and Governments (Politics and
Government)

Academic Year 2017

Copyright of Mahasarakham University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของนายสมศักดิ์ เจางาม แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชา
การเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ

(ผศ. ดร. อีระพงษ์ มีไธสง)

.....อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

(ผศ. ดร. วินัย ผลเจริญ)

.....กรรมการ

(ผศ. ดร. อลงกรณ์ อรรคแสง)

.....กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิภายนอก

(อ. ดร. ทักษวัฒน์ เหล่าสุวรรณ)

มหาวิทยาลัยอนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญา รัฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการเมืองการปกครอง ของมหาวิทยาลัยมหาสารคาม

.....
(ผศ. เชิงชาญ จงสมชัย)

คณบดีวิทยาลัยการเมืองการปกครอง

.....
(ผศ. ดร. กริสน์ ชัยมูล)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วัน.....เดือน.....ปี.....

ชื่อเรื่อง	วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย : ศึกษาผ่านความคิดของพุทธะอิสระ		
ผู้วิจัย	สมศักดิ์ เงามาม		
อาจารย์ที่ปรึกษา	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วินัย ผลเจริญ		
ปริญญา	รัฐศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การเมืองการปกครอง
มหาวิทยาลัย	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	ปีการศึกษา	2560

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่อง “วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย : ศึกษาผ่านแนวคิดของพุทธะอิสระ” นี้ มีความมุ่งหมายที่จะ (1) ศึกษาวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาในการกล่าวอ้างเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองผ่านการรัฐประหาร (2) ศึกษาการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาว่านำไปใช้กับการเมืองไทยภายใต้เงื่อนไขหรือบริบททางสังคมแบบใด (3) ศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมนั้นๆ ไปใช้ว่าเป็นอย่างไร โดยใช้วิธีการศึกษาผ่านบทบาทการเป็นแกนนำของกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ของพุทธะอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมฺโม) ผ่าน www.youtube.com และหนังสือ บทความ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในการศึกษาวิเคราะห์ ในห้วงเวลาที่กลุ่ม กปปส. ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล

ผลการศึกษาพบว่า (1) ชุดของวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาที่พุทธะอิสระนำมากล่าวอ้างในการเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองผ่านการรัฐประหารมี 6 ชุด วาทกรรม ได้แก่ ก) วาทกรรมประชาธิปไตย (แบบไทยๆ) ข) วาทกรรมคนดีมีศีลธรรมแบบพุทธศาสนา ค) วาทกรรมความรักชาติ ง) วาทกรรมความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ จ) วาทกรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน ฉ) วาทกรรมความเป็นอื่น (2) มีการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนา ร่วมกับวาทกรรมอื่นๆ ไปใช้ในเงื่อนไขหรือบริบททางสังคมการเมืองดังนี้คือ ก) เงื่อนไขหรือบริบทที่สังคมถูกประกอบสร้างว่าเป็นสังคมที่ขาดศีลธรรม ข) เงื่อนไขหรือบริบทที่สังคมถูกประกอบสร้างว่าสถาบันหลักของสังคมไทยจะถูกทำลายด้วยระบอบประชาธิปไตย (3) ผลที่เกิดขึ้นจากการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมมาใช้กับสังคมไทยคือ ก) วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาถูกนำมาใช้เพื่อผูกขาดการมีศีลธรรมและถูกนำมากล่าวอ้างในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. ข) วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาถูกนำมาใช้เพื่อสนับสนุนเรียกร้องให้กองทัพเข้ามาแทรกแซงอำนาจทางการเมืองผ่านการรัฐประหาร ค) วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาถูกนำมาใช้เพื่อ

กล่าวอ้างในการทำลายระบอบประชาธิปไตยและสนับสนุนระบอบการเมืองที่ตรงข้ามกับประชาธิปไตย ง) วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาถูกนำมาใช้เพื่อสร้างกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ให้กับสังคม

คำสำคัญ : วาทกรรม, วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนา, การเมืองไทย, ประชาธิปไตย

TITLE Moral Discourses of Thai Buddhism and Politics: A Case Study of Buddha Isara's Thought

AUTHOR Somsak Ngaongam

ADVISORS Assistant Professor Vinai Poncharoen , Ph.D.

DEGREE Master of Political Science Program in Politics and Governments

MAJOR Politics and Government

UNIVERSITY Mahasarakham University

YEAR 2017

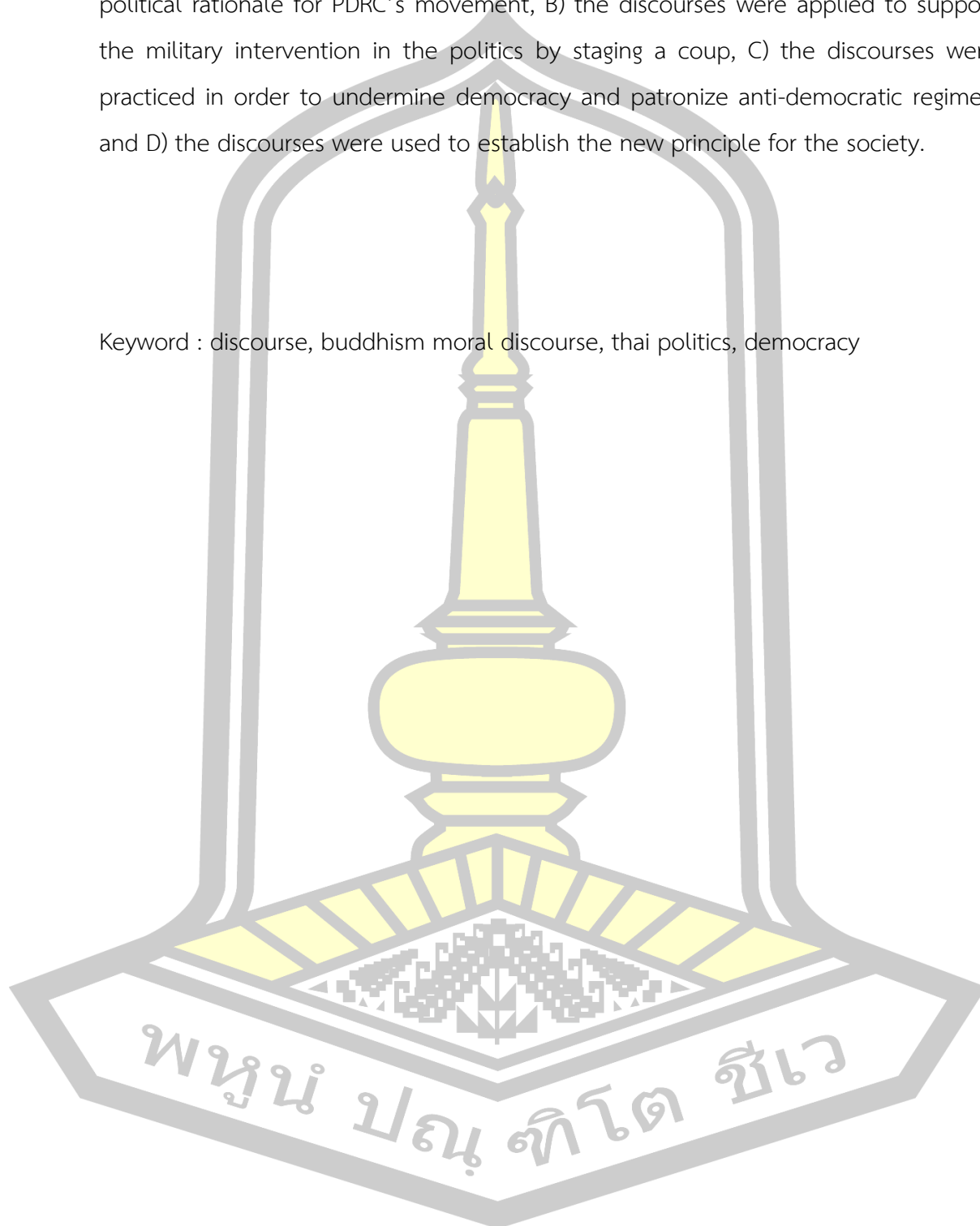
ABSTRACT

This Research aims to study: (1) a set of Buddhist moral discourses which was used to seize the power by coup d'état, (2) social conditions or contexts in practicing a set of aforementioned discourses in Thai politics, and (3) its consequences. Researching documents, such as Youtube videos, books, articles and relating researches, were conducted in order to study the roles of Buddha Isara, one of the core leaders of the People's Democratic Reform Committee (PDRC).

The results of the study are as follows: (1) There are six moral discourses of Buddhism which were used to claim the power through coup d'état: A) Thai style democracy discourse, B) good and moral man discourse, C) patriotism discourse, D) monarchy royalty discourse, E) anti-corruption discourse, and F) otherness discourse. These discourses were used by Buddha Isara as a rationale for PDRC's movement. (2) There are two social conditions or contexts in practicing these discourses in Thai politics: A) Society was shown to be immoral as the impure government and politicians committed scandalous corruption, B) society was convinced that the major institutes of Thailand were undermined by democracy. Buddha Isara argued that democracy was inconsistent with Thai origin and would eliminate or diminish the importance of Thai institutes. (3) The consequences of practicing the discourses: A)

The discourses were used to monopolize the domination over morality and assert political rationale for PDRC's movement, B) the discourses were applied to support the military intervention in the politics by staging a coup, C) the discourses were practiced in order to undermine democracy and patronize anti-democratic regimes, and D) the discourses were used to establish the new principle for the society.

Keyword : discourse, buddhism moral discourse, thai politics, democracy

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ คงไม่อาจสำเร็จลุล่วงได้ดังหวัง หากปราศจากซึ่งการช่วยเหลือเกื้อกูล และความเมตตาเอื้ออาทรจากผู้คนจำนวนมาก ซึ่งเพียงหน้ากระดาษเดียวนี้นคงไม่อาจยกมา กล่าวถึงได้ทั้งหมด ในเบื้องต้น ผู้เขียนขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วินัย ผลเจริญ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก เป็นอย่างสูงยิ่งสำหรับความอดทนและคำชี้แนะต่างๆ ตลอดช่วงเวลาของการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบพระคุณคณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ทุกๆ ท่าน ที่ให้คำแนะนำที่มีประโยชน์ยิ่งต่อการปรับปรุงแก้ไขวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอขอบคุณคุณพ่อ คุณแม่และครอบครัวที่คอยให้การสนับสนุนและเป็นกำลังใจในห้วงเวลาของการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มาโดยตลอด ขอขอบคุณทีมผู้เฒ่าบ้านปูกฮักพี่จีบจ้อย พี่แป๊ปซี่ ที่ให้คำแนะนำและแลกเปลี่ยนในประเด็นต่างๆ ขอขอบคุณพี่ต๋อง ที่ช่วยในการแนะนำเรื่องเอกสารการค้นคว้า ขอขอบคุณเจ้จิว ที่ช่วยในการจัดทำรูปแบบ ขอขอบคุณเพื่อนตั้งตั้ง ที่ช่วยเป็นธุระในเรื่องราวต่างๆ ที่เกี่ยวกับงานวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณนุกนิก ที่คอยช่วยเหลือในงานวิทยานิพนธ์ ขอขอบคุณทีมงานสรรพสามิตสุรินทร์ทุกๆ ท่านที่เข้าใจและสนับสนุนในการศึกษาครั้งนี้และผู้คนที่ไม่ได้ถูกเอ่ยนามในที่นี้อีกเป็นจำนวนมากที่คอยให้กำลังใจและความช่วยเหลือแก่ผู้เขียนมาตลอดระยะเวลาของการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งเสร็จสมบูรณ์

สมศักดิ์ เงามาม

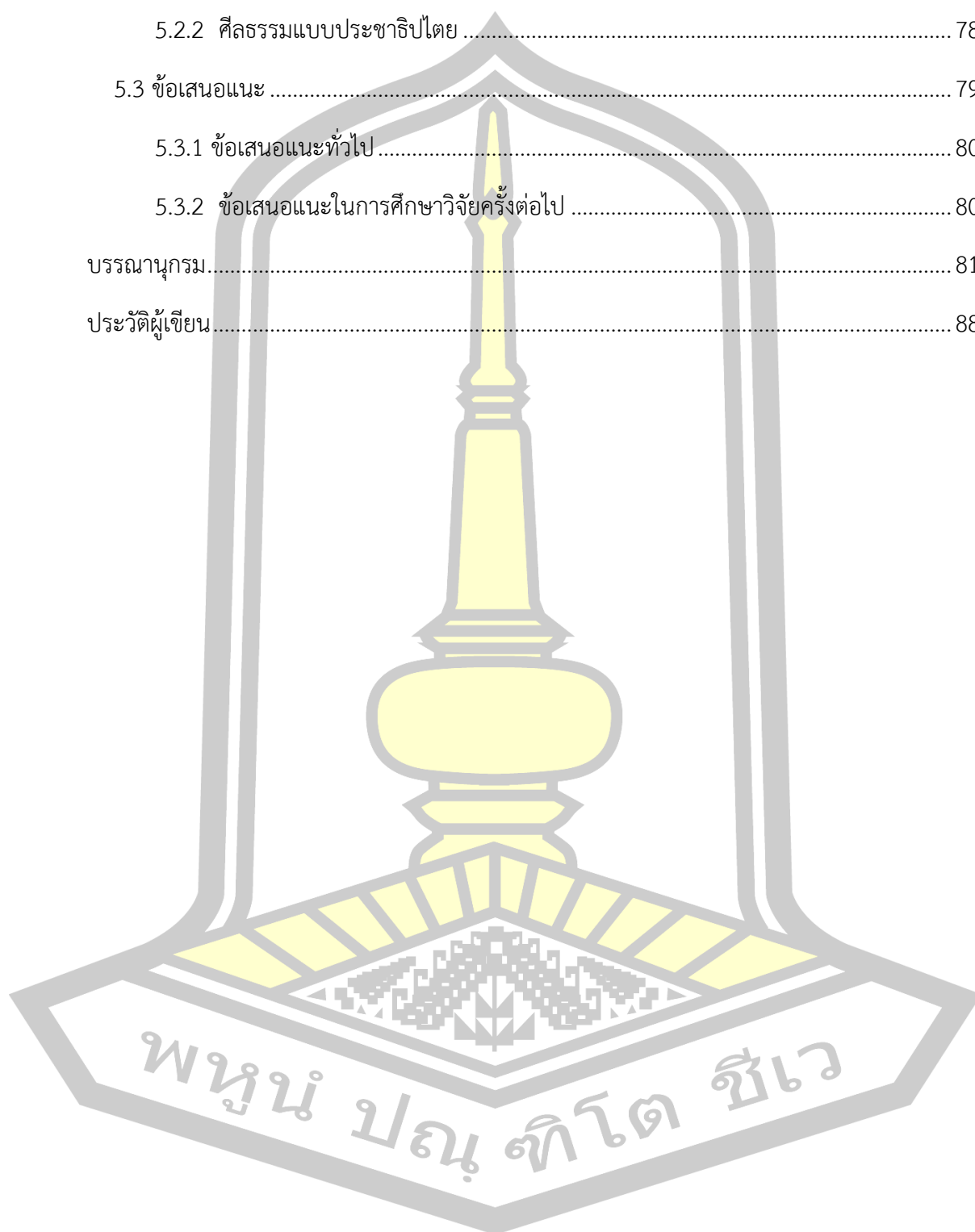
สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
กิตติกรรมประกาศ.....	ช
สารบัญ.....	ฌ
สารบัญรูปภาพ.....	ฐ
สารบัญตาราง.....	ท
บทที่ 1 บทนำ.....	1
1.1 ภูมิหลัง.....	1
1.2 ความมุ่งหมาย.....	3
1.3 คำถามหลักในงานวิจัย.....	3
1.4 สมมุติฐาน.....	3
1.5 คำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง.....	4
1.6 กรอบแนวคิด.....	5
1.7 ขอบเขตการศึกษา.....	5
1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	6
บทที่ 2 แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม.....	7
2.1.1 ความหมายของวาทกรรม.....	7
2.1.2 ปฏิบัติการเชิงวาทกรรม (Discursive Practice).....	9
2.2 แนวคิดเกี่ยวกับศีลธรรมของพุทธศาสนา.....	12
2.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรมกับพุทธศาสนา.....	12

2.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรมกับการเมือง.....	14
2.2.3 ลักษณะของการนำแนวคิดเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาไปใช้กับการเมืองไทย.....	16
2.3 เอกสาร/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	22
บทที่ 3 วิธีการดำเนินการวิจัย.....	25
3.1 วิธีการวิจัย.....	25
3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย.....	27
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	27
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	27
บทที่ 4 การใช้วาทกรรมแบบผสมผสานภายใต้บริบททางสังคมและผลที่เกิดขึ้น.....	29
4.1 บริบทของสังคมไทย พ.ศ. 2549 – 2557.....	30
4.1.1 บริบทของสังคมไทยก่อนปี 2549.....	30
4.1.2 บริบทของสังคมไทยปี 2549 - 2554.....	31
4.1.3 บริบทของสังคมไทยปี 2555 - 2557.....	32
4.2 ประวัติพุทธะอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมฺโม).....	34
4.3 “6 ขุทวาทกรรม” ที่มีการใช้อ้างเพื่อเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองผ่านการรัฐประหาร.....	41
4.3.1 วาทกรรมประชาธิปไตย “แบบไทยๆ”.....	41
4.3.2 วาทกรรมคนดีมีศีลธรรมแบบพุทธศาสนา.....	43
4.3.3 วาทกรรมความรักชาติ.....	46
4.3.4 วาทกรรมความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์.....	49
4.3.5 วาทกรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน.....	52
4.3.6 วาทกรรมความเป็นอื่น (The Otherness).....	53
4.4 ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาผ่านบริบททางสังคมไทย.....	55
4.4.1 เงื่อนไขที่ปฏิบัติการเชิงวาทกรรมถูกสร้างขึ้น.....	56

4.4.1.1	เงื่อนไขและบริบทที่สังคมถูกประกอบสร้างว่าเป็นสังคมที่ขาดศีลธรรม.....	56
4.4.1.2	เงื่อนไขและบริบทที่สังคมถูกประกอบสร้างว่าประชาธิปไตยจะเข้ามาทำลายสถาบันหลักของสังคมไทย.....	57
4.4.2	การใช้สิทธิในฐานะประชาชน	58
4.4.2.1	สิทธิในการต่อต้านรัฐบาล.....	58
4.4.2.2	สิทธิในการมีปฏิกริยาทางสังคม (Social Reaction).....	60
4.4.2.3	สิทธิในการกระทำอารยะขัดขืน	63
4.4.3	ปัญหาประชาธิปไตยไทยกับการคอร์รัปชัน	65
4.4.3.1	จุดกำเนิดของการคอร์รัปชัน.....	65
4.4.3.2	การคอร์รัปชันในระบอบประชาธิปไตย.....	66
4.4.3.3	การคอร์รัปชันในระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตย.....	67
4.5	ผลที่เกิดจากการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนามาใช้ในการเมืองไทย.....	69
4.5.1	การผูกขาดการมีศีลธรรมและนำศีลธรรมมากล่าวอ้างในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส.....	70
4.5.2	การเรียกร้องและสนับสนุนให้กองทัพเข้ามาแทรกแซงการเมืองเพื่อยึดอำนาจรัฐประหาร	71
4.5.3	การนำศีลธรรมของพุทธศาสนามากล่าวอ้างในทำลายระบอบประชาธิปไตยและสนับสนุนระบอบการเมืองที่ตรงข้ามกับประชาธิปไตย.....	71
4.5.4	การสร้างกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ให้กับสังคม	72
บทที่ 5	สรุปผล การอภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	74
5.1	สรุปผล.....	74
5.1.1	วาทกรรมต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการกล่าวอ้างเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง.....	75
5.1.2	วาทกรรมต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้ในบริบททางสังคมไทย	76
5.1.3	ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมือง	76
5.2	การอภิปราย	77

5.2.1 ปฏิบัติการเชิงวาทกรรม	78
5.2.2 ศิลธรรมแบบประชาธิปไตย	78
5.3 ข้อเสนอแนะ	79
5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป	80
5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป	80
บรรณานุกรม.....	81
ประวัติผู้เขียน.....	88

สารบัญรูปภาพ

หน้า

รูปภาพที่ 1 กลุ่ม กปปส. ประกาศจุดยืนต้องปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง	43
รูปภาพที่ 2 บนเวที กปปส. ที่มีกิจกรรมทางศาสนาร่วมด้วยกับการชุมนุม	45
รูปภาพที่ 3 การเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. ที่ใช้สัญลักษณ์ธงชาติไทยในการเคลื่อนไหว	48
รูปภาพที่ 4 กลุ่ม กปปส. ใช้พระบรมฉายาลักษณ์ ร.9 เป็นสัญลักษณ์ในการเคลื่อนไหว	50
รูปภาพที่ 5 การต่อต้านการคอร์รัปชันของสุเทพ เทือกสุบรรณ แกนนำ กปปส.....	53
รูปภาพที่ 6 การฉีกบัตรเลือกตั้งที่อ้างว่าเป็นการกระทำการอารยะขัดขืน	65

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549 ในการต่อต้านรัฐบาล (Vote No) 60

ตารางที่ 2 ผลการใช้สิทธิเลือกตั้ง 2 กุมภาพันธ์ 2557 กับปฏิกิริยาทางสังคมโดยพรรคฝ่ายค้านไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง (กปปส. จัดขบวนการเลือกตั้ง)..... 63

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ภูมิหลัง

หากจะกล่าวถึงสังคมการเมืองไทยสิ่งหนึ่งที่ไม่สามารถมองข้ามไปได้เลยนั้นคือศาสนา เพราะศาสนาเป็นรากฐานชั้นพื้นฐานของสังคมการเมืองไทย กล่าวคือ หน้าที่ทางสังคมของศาสนามีอยู่มากมายแตกต่างกันไปแล้วแต่รูปแบบของสังคม แต่ที่สำคัญคือศาสนามีบทบาทเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง เพราะศาสนาให้ความหมายกับสังคมในทุกๆ ด้าน อีกทั้งบทบาทของศาสนามีความขัดแย้งในด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีท้องถิ่นและพิธีกรรมในชีวิตประจำวัน เริ่มตั้งแต่พิธีเกี่ยวกับการเกิดจนถึงพิธีเกี่ยวกับการตาย นอกจากนั้นพุทธศาสนายังมีบทบาทสำคัญในด้านการดำเนินชีวิต ประกอบอาชีพ การใช้ภาษา เป็นต้น

เรายังถูกปลูกฝังอยู่เสมอว่าผู้อุปถัมภ์ค้ำจุนพุทธศาสนาให้รุ่งเรืองมั่นคงคือพระมหากษัตริย์ ไม่ใช่ชาวบ้านหรือประชาชนธรรมดา (วิจักขณ์ พานิช, 2558 : 148) ดังนั้นจินตนาการของพุทธศาสนาแบบรัฐจึงสอดคล้องกับอำนาจของสถาบันกษัตริย์และความเป็นชาติ อีกทั้งพุทธศาสนายังสามารถมีอิทธิพลทางการเมืองในเชิงศีลธรรมที่เหนือกว่า พุทธศาสนาถูกสถาปนาเป็นศาสนาแห่งรัฐตั้งแต่สมัยสุโขทัยมีพ่อขุนรามคำแหงเป็นพระธรรมราชา และคตินี้ยังถูกนำมาใช้ในสมัยจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ เพื่อตอบโต้ทัศนคติประชาธิปไตยแบบสังคมนิยมตะวันตกว่ายังไม่ได้กับสังคมไทย และปัจจุบันมีการนำเอาศาสนาเข้ามาเป็นอัตลักษณ์ของชาติเพื่อต่อสู้กับความเชื่อและอุดมการณ์สมัยใหม่อื่นๆ ศาสนาถูกใช้เป็นเครื่องมือทางด้านอุดมการณ์ สถาบันสงฆ์เข้ามารับใช้นโยบายการเมืองรวมทั้งมีการเสนอให้ใช้หลักศาสนาเข้ามาอยู่ในหลักการปกครองด้วย (ธเนศ อาภรณ์สุวรรณ, 2558 : เว็บไซต์) กล่าวคือในปัจจุบันประเทศไทยยังไม่มีกระบวนการแยกแยะกับศาสนาออกจากกันแต่อยู่ในสถานะ “รัฐกึ่งศาสนา” พุทธศาสนาจึงคอยทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลศีลธรรมให้แก่รัฐและมักมองว่าบางแง่มุมของการเมืองแบบเสรีนิยมประชาธิปไตยเป็นภัยคุกคามต่อศีลธรรม ก็ด้วยเหตุว่าด้านหนึ่งศาสนาให้การสนับสนุนผู้ปกครอง ส่วนอีกด้านหนึ่งศาสนาให้การปกป้องประโลมผู้ถูกปกครอง (ฟรังซิส ฐานาเรท, 2524 : 11) และศาสนายังถูกนำมาใช้กับสังคมการเมืองไทยในฐานะเรียกร้องให้อำนาจประชาชนอยู่ในศีลธรรมและ “เสียสละ” ต่ออำนาจเหนือรัฐธรรมนูญ เพื่อนำพาประเทศชาติเดินหน้าต่อไป (อย่างไร้เป้าหมาย) ซึ่งฟูโกต์ เสนอว่าการเปลี่ยนแปลงลักษณะของอำนาจไปสู่อำนาจสมัยใหม่นำไปสู่การควบคุมผู้คนได้แน่นหนาขึ้น เพราะอำนาจสมัยใหม่มีคุณสมบัติแทรกซึมแผ่ซ่านเข้าไปถึงรายละเอียด

ลูกจิกหยิบย่อยในกิจกรรมของมนุษย์มากขึ้น และอำนาจที่ปรากฏออกมาให้เห็นจากการเชื่อมโยงวาทกรรมเข้ากับวาทปฏิบัติทางสังคมเพื่อรองรับการควบคุมผู้คนในสังคม (มิเชล พูโกต์, 2558 : 5)

ดังนั้นการใช้อำนาจผ่านวาทกรรมในการให้ความหมายของคนดีมีศีลธรรมนั้นจึงมีส่วนเอื้อประโยชน์ต่อการสร้างขอบธรรมในสังคมเพื่อประโยชน์ต่อการปกครองหรือควบคุม การใช้วาทกรรมเป็นการใช้ความรุนแรงกระทำต่อสรรพสิ่ง แต่ไม่ได้หมายถึงความรุนแรงที่ใช้กำลังบังคับแต่เป็นความรุนแรงที่วาทกรรมนั้นมีปฏิบัติการในการหยิบยื่นและยึดเย็ดชุดถ้อยความบางอย่างในการสื่อความหมายให้กับสังคม เช่นการปล่อยให้คนใช้สิทธิเสรีภาพตามอำเภอใจจะทำให้บ้านเมืองวุ่นวายโกลาหล เป็นต้น เมื่อคิดแบบนั้นจึงพยายามใช้ศีลธรรมแบบพุทธศาสนาмаกักกับประชาธิปไตยและปรากฏการที่น่าสนใจก็คือการที่มีพระสงฆ์ออกมามีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างจริงจังในฐานะผู้นำมวลชนออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องซึ่งต่างจากอดีตที่พระสงฆ์จะเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองทางอ้อม นั่นก็คือการสั่งสอนตามคำสอนทางศาสนาเท่านั้นการเข้ามามีส่วนร่วมของพระสงฆ์ในฐานะเป็นแกนนำมวลชนส่งผลให้เกิดความสัมพันธ์เชิงอำนาจในฐานะศีลธรรมที่เหนือกว่าประชาชนทั่วไป เพราะพระสงฆ์เป็นตัวแทนในการเผยแพร่พุทธศาสนา และส่งผลไปถึงข้ออ้างของการยึดอำนาจฉีกรัฐธรรมนูญในแต่ละครั้ง ก็ไม่พ้นเรื่องกำจัดคนเลว นักการเมืองชั่ว คอร์รัปชัน คนโกง ขาชาชาติ ฯลฯ บ้างก็ถูกใช้เพื่อเหยียดหยามเสียงข้างมากจากการเลือกตั้งว่าโง่บ้าง ว่าบ้านนอกบ้าง ไม่มีการศึกษา ล้มเจ้า ถูกซื้อ ฯลฯ (วิจักขณ์ พานิช, 2558 : 123) อย่างเช่นเหตุการณ์รัฐประหาร ปี 2549 ก็ล้วนแล้วแต่เป็นการกล่าวอ้างที่จะเข้ามากำจัดอำนาจนักการเมืองที่ฉ้อฉล ททุจริต คอร์รัปชัน โกงกิน ผ่านการเรียกร้องให้มีการถวายพระราชอำนาจคืนเพื่อให้พระราชทานนายก และเหตุการณ์รัฐประหาร ปี 2557 ก็มีเหตุผลที่ไม่แตกต่างกันรวมไปถึงการปฏิรูปประเทศก่อนเลือกตั้งด้วย ซึ่งเหตุการณ์รัฐประหารทั้ง 2 ครั้ง ล้วนแต่เป็นการโยกหาผู้ปกครองที่เป็นกลุ่มของคนดีมีศีลธรรมและคุณธรรม ผ่านการเรียกร้องของกลุ่มมวลชนที่ผูกขาดการเป็นคนดี ซึ่งส่งผลให้ผู้ที่เห็นต่างถูกเตะออกจากรอบของคนดีมีศีลธรรม แต่หากมองกลับไปถึงระบอบประชาธิปไตยนั้น ประชาธิปไตยย่อมมีศีลธรรมกำกับอยู่ในตัวของมันเองอยู่แล้ว คือ การมีส่วนร่วมของคนในสังคม การเคารพสิทธิเสรีภาพในความหลากหลาย การตรวจสอบและคานอำนาจที่ดี และศีลธรรมของประชาธิปไตยยังบังคับว่าการคอร์รัปชันนั้นต้องพิสูจน์จนสิ้นสงสัยว่าได้มีกระทำการทุจริตเกิดขึ้นโดยเจตนาจริง อีกทั้งการเคารพกติกาและหลักการพื้นฐานของประชาธิปไตยก็เป็นศีลธรรมที่สำคัญ

ดังนั้นการอ้างการปกครองโดยคนดีมีศีลธรรมจึงเป็นสิ่งที่น่าสนใจศึกษาและนำมาวิเคราะห์ ซึ่งในการศึกษาวิเคราะห์นี้ผู้ศึกษาจะใช้แนวคิดเรื่องวาทกรรมของพูโกต์เป็นแนวคิดหลักในการศึกษาวิเคราะห์เพื่อหวังว่าจะสร้างความเข้าใจการเกี่ยวกับการใช้วาทกรรมในบริบททางการเมืองไทยเพิ่มมากขึ้น โดยศึกษาผ่านความคิดของพุทธะอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมฺโม) ที่ออกมามีบทบาททางการเมืองในฐานะที่เป็นแกนนำกลุ่มผู้เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลอย่างโดดเด่น ในช่วงระยะเวลาจาก

รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 ถึง รัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 เพราะช่วงเวลาดังกล่าวมีปรากฏการณ์การสร้างวาทกรรมเชิงศีลธรรมที่ค่อนข้างชัดเจน และสิ่งที่น่าสนใจศึกษาเกี่ยวกับบทบาทของพุทธะอิสระอีกประการหนึ่งคือ การใช้สถานะของพระสงฆ์ในการเป็นแกนนำสนับสนุนการเคลื่อนไหวรวมถึงการใช้หลักคำสอนแบบพุทธศาสนาเข้ามามีส่วนในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งในการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่าชื่อที่ใช้เรียกพุทธะอิสระนั้น มีหลายชื่อ เช่น พุทธะอิสระ พระพุทธะอิสระ พระสุวิทย์ หลวงปู่พุทธะอิสระ ฯลฯ โดยผู้วิจัยจะใช้ชื่อในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ว่าพุทธะอิสระ เนื่องจากเป็นฉายาที่ท่านเลือกใช้เอง

1.2 ความมุ่งหมาย

1. เพื่อศึกษาวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนา
2. เพื่อศึกษาวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาว่าถูกใช้ภายใต้บริบททางสังคมแบบใด
3. เพื่อศึกษาผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาต่อสังคมไทย

1.3 คำถามหลักในงานวิจัย

1. มีวาทกรรมใดบ้างที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาในการอ้างเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองผ่านการรัฐประหาร
2. มีการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาไปใช้กับการเมืองไทยภายใต้บริบททางสังคมแบบใด
3. ผลที่เกิดขึ้นจากการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมนั้นๆ ไปใช้เป็นอย่างไร

1.4 สมมุติฐาน

1. การที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองที่ดีที่สุดและแยบยลที่สุดโดยให้เกิดการยอมรับจากประชาชนและไม่เกิดข้อสงสัยต่อการบริหารปกครอง คือการสร้างมายาภาพหรือการใช้อำนาจผ่านวาทกรรมให้กับตนเองหรือกลุ่มของตนเองในลักษณะว่าเป็นคนดีมีศีลธรรม เพื่อเข้ามาทำজনการเมืองที่ทุจริต คอร์รัปชัน และเพื่อสร้างระบบการเมืองใหม่ผ่านการปฏิรูป โดยการใช้การสื่อสารผ่านวาทกรรมในการให้ความหมายที่เชื่อมโยงกับความดีตามแบบหลักการพุทธศาสนาหรือความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมืองคือการทำজনการเมืองที่ถูกให้ภาพว่าเป็นคนชั่ว ซึ่งพัฒนาการของวาทกรรมนั้นย่อมมีจุดเริ่มต้นขึ้นตรงที่ว่า

ตนเองหรือกลุ่มของตนเป็นคนดีมีศีลธรรม เสียสละทำเพื่อชาติบ้านเมืองปกป้องรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์และสุดท้ายก็เป็นการเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง จากบริบทที่กล่าวมาข้างต้นนั้น มีวาทกรรมที่เข้ามาเกี่ยวข้องผสมผสานกับวาทกรรมเชิงศีลธรรมแบบพุทธศาสนาอย่างน้อย 3 ชุดวาทกรรม ได้แก่ วาทกรรมคนดี วาทกรรมความรักชาติและวาทกรรมความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ ซึ่งวาทกรรมเชิงศีลธรรมแบบพุทธนั้นบางเงื่อนไขหรือบริบททางสังคมไม่ได้ถูกนำมาใช้เพียงวาทกรรมเดียวหากแต่มีการนำวาทกรรมอื่นๆ มาใช้ร่วมด้วย

2. จุดต่างพร้อยของการเมืองไทยแบบประชาธิปไตยที่ไม่สามารถปฏิเสธได้คือปัญหานักการเมืองทุจริต คอร์รัปชันซื้อสิทธิ์ขายเสียง เป็นต้น ดังนั้นการกล่าวอ้างในการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนามาใช้กำกับระบอบประชาธิปไตยที่จะเข้ามาจัดการกับปัญหาดังกล่าวจึงเป็นเรื่องที่คุ้นเคย แต่ปัญหาคือผู้ที่กล่าวอ้างที่จะเข้ามาแก้ปัญหาดังกล่าวไม่ได้ใช้รูปแบบวิธีการตามครรลองประชาธิปไตยแต่เป็นการล้มกระดานประชาธิปไตยโดยการให้ภาพว่าสังคมเกิดความไม่ปรกติสุข คนในสังคมขาดศีลธรรมและเห็นแก่ตัว เกิดความรุนแรงและความขัดแย้ง มีการทุจริตคอร์รัปชัน และคนในสังคมแบ่งฝักแบ่งฝ่ายและไม่สามารถที่จะปรองดอง และสุดท้ายก็เห็นว่าไม่สามารถที่จะปล่อยให้สังคมเผชิญกับปัญหาดังกล่าวได้โดยระบอบประชาธิปไตย

3. การนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาใช้กับการเมืองไทยถือว่าบรรลุผลเป็นอย่างดี กล่าวคือ ก่อนจะมีการก่อการรัฐประหารที่กองทัพใช้กำลังเข้ายึดอำนาจทางการเมืองล้มระบอบประชาธิปไตยในหลายๆ ครั้ง ล้วนหนีไม่พ้นเรื่องการกล่าวอ้างเข้ามาเพื่อยุติความขัดแย้งรุนแรง และการเข้ามาแก้มนักการเมืองเลวเห็นแก่ผลประโยชน์และขาดศีลธรรม และหลังจากการรัฐประหาร คณะรัฐประหารย่อมสร้างกฎหมายใหม่ๆ เพื่อใช้เป็นเครื่องมือในการปกป้องตนเอง

1.5 คำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง

วาทกรรม หมายถึง กระบวนการสื่อความหมายโดยภาษาและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคม ประกอบกันเป็นความรู้ความเข้าใจในเรื่องหนึ่งๆ ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดว่าอะไรคือความรู้ความจริงและอะไรไม่ใช่ วาทกรรมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคม ทั้งโดยกลุ่มที่ครองอำนาจและกลุ่มที่ต่อต้านอำนาจ วาทกรรมจัดเป็นเทคโนโลยีทางอำนาจที่ถูกใช้ทั้งการเก็บกดปิดกั้นและจัดระเบียบวิถีชีวิตของคนในสังคม

ศีลธรรม หมายถึง คุณธรรมข้อกำกับหรือกฎเกณฑ์ความประพฤติที่ชอบทั้งศีลและธรรมที่สังคมยอมรับเพื่อความสงบสุข ในที่นี้หมายถึงศีลธรรมในพุทธศาสนา

พุทธศาสนา หมายถึง ลัทธิความเชื่อของชาวพุทธที่พร้อมด้วยหลักคำสอน ลัทธิพิธี องค์การและกิจการทั่วไปของหมู่ชนผู้นับถือศาสนาพุทธ ในที่นี้หมายถึงศีลธรรมในพุทธศาสนาในประเทศไทย

การเมืองไทย หมายถึง การเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองและใช้อำนาจทางการเมืองในการจัดสรรผลประโยชน์ในด้านต่างๆ ผ่านการเป็นตัวแทนหรือกลุ่มผู้นำ

ประชาธิปไตย หมายถึง ระบอบการปกครองรูปแบบหนึ่งที่มีลักษณะประชาชนเป็นใหญ่ ใช้เสียงข้างมากในการตัดสินใจอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน และที่สำคัญเคารพต่อสิทธิเสรีภาพในความหลากหลายอย่างเท่าเทียมกันมีการคานอำนาจที่ดีและสามารถตรวจสอบได้ มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายหลัก

วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนา หมายถึง การให้ความหมายหรือการสื่อความหมายโดยยกเอาชุดการปฏิบัติตนตามหลักคำสอนของพุทธศาสนาเป็นข้อกำกับหรือกฎเกณฑ์ในการดำรงชีวิตประจำวันที่ทำให้เกิดความประพฤติที่ดีโดยรวม เชื้อฟงผู้นำ สุจริต ไม่โกง ทำตามระเบียบและพึงพอใจในสิ่งที่ตนเป็นอยู่ ให้กับบุคคลหรือองค์กร

1.6 กรอบแนวคิด

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ผู้ศึกษาได้อาศัยกรอบแนวคิดที่ว่าด้วยการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) ซึ่งวาทกรรมดังกล่าวนี้หมายถึง การพูด การเขียน การสนทนา การแสดงออกอันเป็นการสร้างความหมาย (Significance) ให้แก่สรรพสิ่งต่างๆ ในสังคม นอกจากนี้วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้างจนกลายเป็นวาทกรรมหลัก (Dominant Discourse) ซึ่งจะดำเนินควบคู่ไปกับการปฏิบัติการเชิงวาทกรรม (Discursive Practices) ที่ทำให้วาทกรรมหลักแพร่หลายออกไปสู่การรับรู้ของสังคมจนกลายเป็นความจริงและความทรงจำของสังคมในที่สุด แนวคิดนี้จะช่วยให้เข้าใจการสร้างและการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาว่าถูกนำไปใช้ประโยชน์ในทางการเมืองอย่างไร

1.7 ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research) โดยใช้กรอบแนวคิดว่าด้วยการวิเคราะห์วาทกรรม (Discourse Analysis) เอกสารที่ใช้ประกอบการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้มีทั้งเอกสารชั้นต้น (Primary Sources) และเอกสารชั้นรอง (Secondary Sources) ในส่วนที่เป็นเอกสารชั้นต้นนั้นจะเป็นการศึกษาวเคราะห์จาก www.youtube.com ของพุทธะอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมฺโม)

หรือที่รู้จักกันในนามว่า หลวงปู่พุทธะอิสระ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง ส่วนกรณีเอกสารชั้นรองนั้นประกอบไปด้วย หนังสือ วิทยานิพนธ์ บทความ เป็นต้น

1.8 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงการใช้วาทกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเชิงศีลธรรมที่ใช้เป็นช่องทางในการเข้าไปมีบทบาทอำนาจทางการเมือง
2. ทำให้ทราบว่า การใช้วาทกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับวาทกรรมเชิงศีลธรรมถูกนำมาประกอบสร้างผ่านบริบททางสังคมแบบใด
3. ทำให้ทราบถึงผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมต่อสังคมไทยว่ามีผลเป็นอย่างไรและสังคมไทยเกิดการยอมรับหรือไม่ อีกทั้งหวังว่าจะสามารถเป็นส่วนหนึ่งให้กับผู้ที่สนใจศึกษาการเมืองของการใช้วาทกรรมในเชิงศีลธรรมเพื่ออ้างอิงความชอบธรรมในการเข้าไปสู่อำนาจบริหารปกครองในการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป

แนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ภายใต้สภาวะทางการเมืองไทยในยุคปัจจุบันความเป็นประชาธิปไตยถูกตีความไปในหลายรูปแบบจากกลุ่มที่มีอุดมการณ์ทางการเมืองที่ต่างกันอย่างความดีและความชอบธรรมต่อประชาธิปไตยในความหมายต่างๆ และที่สำคัญคือแนวความคิดเชิงศีลธรรมถูกนำมาใช้ในการเมืองอย่างน่าสนใจ ในการศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย : ศึกษาผ่านความคิดของพุทธะอิสระ ผู้วิจัยได้ทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาประกอบการศึกษา และวิเคราะห์ว่า ลักษณะและพัฒนาการของการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทยถูกนำมาใช้เพื่อเป็นช่องทางในการเข้าไปสู่การมีบทบาทและอำนาจทางการเมืองอย่างไร ภายใต้เงื่อนไขและบริบททางการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยและไม่เป็นประชาธิปไตยในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2557 และการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทยส่งผลอย่างไรต่อสังคมไทยในช่วงปี พ.ศ. 2549 – 2557 ซึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอโดยลำดับดังนี้

- 2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม
- 2.2 แนวคิดเกี่ยวกับศีลธรรมของพุทธศาสนา
- 2.3 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 แนวคิดเกี่ยวกับวาทกรรม

ภายใต้หัวข้อนี้ ผู้วิจัยทบทวนประเด็นต่างๆ ได้แก่ ความหมายของวาทกรรม ลักษณะของการใช้วาทกรรมและความเข้าใจเกี่ยวกับวาทกรรม ซึ่งจะช่วยให้การออกแบบในการเก็บข้อมูลเกี่ยวกับการวิเคราะห์ความหมาย ความเข้าใจเกี่ยวกับวาทกรรมที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญ ดังนี้

2.1.1 ความหมายของวาทกรรม

ธีรยุทธ บุญมี (2551 : 39) ให้ความหมายของวาทกรรมว่า วาทกรรม (Discourse) ซึ่งมีความหมายโดยรวมหมายถึงการพูด การเขียน ขีดเขียนในลักษณะที่จริงจังแต่ไม่เท่ากับการถกทฤษฎี รากศัพท์ของ (Discourse) มาจาก (Dis) ซึ่งหมายถึงหลากหลายทิศทาง และ (Currere) ซึ่งหมายถึงการวิ่งโดยรวม จึงหมายถึงการเคลื่อนตัวไปในทิศทางต่างๆ ของความหมาย “อำนาจผลิตความรู้” อำนาจและความรู้ต่างสื่อถึงการดำรงอยู่ของอีกฝ่ายนั้นคือไม่มีความสัมพันธ์เชิงอำนาจโดย

ปราศจากการก่อรูปของพรหมแดนแห่งความรู้ที่เป็นผลเชื่อมโยงกันหรือไม่มีความรู้ใดที่มีได้หมายถึงการดำรงอยู่ก่อนหรือการมีส่วนร่วมเสริมสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจไปพร้อมๆ กัน อีกทั้งเสนอความคิดของมิเชล ฟูโกต์ เกี่ยวกับอำนาจใหม่ว่าอำนาจเป็นความสัมพันธ์หรือรูปแบบมากกว่าที่จะเป็นคุณสมบัติหรือสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคล ชนชั้นหรือรัฐ และทุกคนอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์นี้หมด แต่ในทุกความสัมพันธ์ทางอำนาจย่อมมีความแตกต่างในตำแหน่งแห่งหนของผู้คนจึงย่อมมีความต่อต้านความต้องการเปลี่ยนแปลงทั้งความสัมพันธ์และเทคนิคของอำนาจซึ่งการปกครองสมัยใหม่คือการปกครองจิตใจ (Mentality) ซึ่งได้แก่การทำหน้าที่ควบคุมดูแลด้านจิตใจ จิตวิญญาณ เช่น การต้องมีศีลธรรมเป็นต้น ดังนั้นสิ่งที่กำหนดความคิดจึงเป็นกระบวนการทางวาทกรรมและกระบวนการทางวาทกรรมขึ้นอยู่กับสังคม วัฒนธรรม อำนาจ และวาทกรรมไม่ได้สิ่งสถิตอยู่ในสมองมนุษย์หรือนามธรรมที่เรียกว่าสังคม แต่อยู่ที่การปฏิบัติที่เป็นจริงที่เขาเรียกว่า การปฏิบัติทางวาทกรรม (Discursive Practice) ซึ่งผูกพันลึกซึ้งเป็นสิ่งที่เคียงคู่กันไปกับอำนาจในสังคม

ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร (2542 : 19) กล่าวว่า วาทกรรม หมายถึงระบบและกระบวนการในการสร้าง/ผลิต เอกลักษณ์และความหมาย ให้กับสรรพสิ่งต่างๆ ในสังคมที่ห่อหุ้มเราอยู่ไม่ว่าจะเป็นความรู้ ความจริง อำนาจหรือตัวตนของเรา นอกจากนี้วาทกรรมยังทำหน้าที่ตรึงสิ่งที่สร้างขึ้นให้ดำรงอยู่และเป็นที่ยอมรับของสังคมในวงกว้าง ซึ่งกลายสภาพเป็นวาทกรรม

นพพร ประชากุล (2552 : 166) กล่าวว่า วาทกรรมเป็นปฏิบัติการเชิงอำนาจซึ่งเป็นอำนาจที่เชื่อมโยงกับกรอบความรู้ความคิดของสังคมแต่ละยุคสมัยของความสัมพันธ์อันแน่นแฟ้นผ่านคำพูด ข้อเขียนต่างๆ ที่ผลิตขึ้นและเผยแพร่ออกไปภายในกรอบความรู้ นั้น โดยอำนาจดังกล่าวดำเนินการอย่างแนบเนียนและแทรกซึมในแนวนอนไปทั่วทั้งองค์สังคม

ธงชัย วินิจจะกุล (2534 : 23-24) ได้ให้ความหมายของวาทกรรมว่า วาทกรรมหมายถึง โครงข่ายอันเกิดจากการสื่อความหมายระหว่างกันโดยไม่คำนึงว่าการแสดงออกและการสื่อความหมายระหว่างกันนั้นจะมีระบบคิดหรืออุดมการณ์ที่ชัดเจนเป็นรากฐานอยู่เบื้องหลังหรือไม่ อีกทั้งโครงข่ายดังกล่าวก็ไม่จำเป็นต้องมีความสอดคล้องกันอย่างเป็นระบบหรือมีความเชื่อหรืออุดมการณ์ที่เป็นชุดเดียวกันเป็นรากเหง้าโดยไม่จำเป็นต้องเป็นโครงข่ายที่มีแหล่งกำเนิด แต่โครงข่ายดังกล่าวอาจเป็นผลมาจากการแสดงออกและการสื่อความหมายของคนจำนวนมากจนไม่อาจสืบค้นหาแหล่งที่มาที่แน่ชัดได้ กล่าวได้ว่า ไม่มีใครสามารถอ้างความเป็นเจ้าของหรือผู้ให้กำเนิดวาทกรรมนั้นได้

วาทกรรมในทัศนะของฟูโกต์เป็นมากกว่าเรื่องของภาษา คำพูด การตีความ ภาควิธีการจริงของวาทกรรม (Discursive Practice) จะรวมเอาจารีตปฏิบัติ ความคิด ความเชื่อ คุณค่าและสถาบันต่างๆ ในสังคมที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้นๆ ไว้ด้วย

2.1.2 ปฏิบัติการเชิงวาทกรรม (Discursive Practice)

มิเชล ฟูโกต์ (2558 : 5) เห็นว่าปัจเจกชนซึ่งสังคมสมัยใหม่ทำให้เข้าใจว่ามีอิสระ เสรี เป็นนายของตนเองหรือที่เรียกว่าอัตบุคคล (Le sujet) นั้นแท้จริงเป็นการประกอบสร้างขึ้นด้วย เครือข่ายของอำนาจทางสังคมและวาทกรรมอำนาจสมัยใหม่ซึ่งไม่ใช่อำนาจแบบ “กดขี่” หรืออำนาจ แบบบอมบะหรืออำนาจแบบสั่งการแต่เป็นอำนาจที่ควบคุมผ่านกระบวนการสร้างบรรทัดฐานอันเป็น ลักษณะเด่นของสังคมสมัยใหม่ ระเบียบวินัยที่เป็นอุปกรณ์สำคัญของอำนาจในอันที่จะกำกับผู้คนให้ อยู่ในบรรทัดฐานเดียวกันโดยการควบคุมนี้ ฟูโกต์ได้เสนอว่าเป็นอำนาจในระดับรายละเอียดของชีวิต ซึ่งเป็นกระบวนการฝึกฝนมนุษย์ขนาดใหญ่ให้รับใช้ผลประโยชน์ของผู้ได้เปรียบจากระบบสังคม ซึ่งฟูโกต์เรียกลักษณะดังกล่าวว่า “การเปลี่ยนแปลงลักษณะของอำนาจ”

ธนศักดิ์ สายจำปา (2558 : 113-114) เห็นว่าการผลิตความปรารถนา (Desiring-production) เพื่อสร้างจิตสำนึกทางสังคมให้คนในสังคมไทยมีความภาคภูมิใจใน “ความเป็นไทย” จงรักภักดีต่อชาติ ศาสน์ กษัตริย์ และสยบยอมต่ออำนาจผ่านฐานคติและความเชื่อที่ฝังรากหยั่งลึก อยู่ในสังคมไทย จนกระทั่งกลายสถานะมาอยู่ในรูปของสามัญสำนึกร่วม (Common Sense) ที่เป็น กระบวนการสร้างขึ้นอย่างแนบเนียนยาวนานผ่านคำสอน แบบเรียน ศาสนา ประเพณี ความเชื่อ รวมถึงระเบียบต่างๆ กระทั่งกระบวนการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ทางความคิดที่ถูกทำให้เชื่อ อย่างไร้การพิสูจน์ข้อเท็จจริง ซึ่งจำกัดกรอบความคิดสร้างสรรค์หรือการคิดนอกแบบอย่างอันดีงาม ของสังคมไทยในท้ายที่สุด และยังชี้ให้เห็นการเสริมอำนาจระหว่างองค์กร การที่สถาบันกษัตริย์และ ศาสนาพุทธเชื่อมต่อกันจึงก่อให้เกิดการสร้างเสริมอำนาจระหว่างกันเนื่องด้วยว่าสังคมไทยมองว่า อำนาจทางโลกและอำนาจทางธรรมเป็นอันเดียวกัน เช่นเดียวกับผู้ปกครองที่ดีต้องแสดงออกให้เห็น อาการแห่งความดีมีศีลธรรม อีกทั้งยังพยายามเสนอให้เห็นว่าการควบคุมทางสังคมผ่านการผลิต ความปรารถนาเพื่อให้คนในสังคมไทยมีความปรารถนาที่ต้องการเก็บกดปิดกั้นความปรารถนาของ ตนเองนั้นเป็นกระบวนการที่มีความน่าสนใจเป็นอย่างมาก เพราะภายใต้กระบวนการดังกล่าวได้ผลิต ความปรารถนาแบบหนึ่งให้กับคนในสังคมไทยผ่านการเชื่อมต่อระหว่างจักรกลทางสังคมชนิดต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ประเพณี วัฒนธรรม ฯลฯ เพื่อสร้างความเป็นไทยที่ดำเนินไป อย่างนุ่มนวลแนบเนียนและเป็นธรรมชาติจนทำให้คนในสังคมไทยไม่ได้ตระหนักว่าความปรารถนาใน ลักษณะดังกล่าวเป็นกระบวนการเก็บกดปิดกั้นความปรารถนาที่ชนชั้นปกครองและรัฐไทยผลิตขึ้นเพื่อ ควบคุมความปรารถนาของคนในสังคมไทย ในทางตรงกันข้ามยังชี้ให้เห็นว่าการผลิตความปรารถนา ในลักษณะดังกล่าวกลับทำให้คนในสังคมไทยรู้สึกว่าเขามีความปรารถนาที่ดำรงตน อยู่บนความ เป็นไทยด้วยตนเอง หาใช่เป็นความปรารถนาที่ถูกผลิตขึ้นเพื่อเก็บกดปิดกั้นความปรารถนาของพวกเขาเหล่านั้นแต่อย่างใด

ธงชัย วินิจจะกุล (2556 : 45-50) ได้เสนอให้เห็นภาพที่กว้างขึ้นโดยนำเอาประชาธิปไตยมาอธิบายให้เห็นว่าประชาธิปไตยแบบรัฐสภาไม่ใช่ระบอบ และสาเหตุให้รัฐบาลมาจากการรัฐประหารที่อ้างตนว่ามีความชอบธรรม กล่าวคือประชาธิปไตยในที่นี้ไม่ได้หมายถึงเพียงแต่ระบบการปกครองของสามัญชนที่มีรัฐธรรมนูญเป็นกติกาสูงสุด แต่หมายถึงระบบการเมืองที่จัดระดับอำนาจและความสัมพันธ์ทางอำนาจได้อย่างเหมาะสม ทั้งยังเสนอว่ารัฐบาลเผด็จการของไทยไม่เคยปฏิเสธความชอบธรรมของ “ประชาธิปไตย” ไม่เคยปฏิเสธว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชน และไม่เคยปฏิเสธความสำคัญของรัฐธรรมนูญ แต่พวกเขาเห็นว่าระบอบเผด็จการทหารเป็นรูปการณ์ของประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับสังคมไทยเป็นประชาธิปไตย “แบบไทยๆ” ลักษณะที่สำคัญที่กลายเป็นปัญหาของประชาธิปไตยรัฐสภาใน 20 ปีหลังนี้คือ ธนานุภาพ หมายถึง อำนาจของทุนในกระบวนการเลือกตั้งจนถึงการทำงานของรัฐบาลและรัฐสภา จนกลายเป็นความเชื่อเบื้องต้นไปแล้วว่านักการเมืองล้วนแต่คดโกง หาประโยชน์ใส่ตัว การเลือกตั้งล้วนแต่สกปรกเต็มไปด้วยการใช้เงินซื้อเสียงจนได้เข้าสภา จนความศรัทธาไว้วางใจต่อประชาธิปไตยรัฐสภาอยู่ในระดับต่ำตลอดมา ยิ่งส่งผลให้ปริมาณพลที่เห็นการเมืองได้รับความเชื่อถือสูงยิ่งขึ้น และยังเสนอเพิ่มอีกว่าวัฒนธรรมการเมืองที่สืบทอดกันมาในระบอบประชาธิปไตยของไทยจึงได้แก่ความเชื่อมั่นในอำนาจอธิปไตยของรัฐ เชื่อไว้ก่อนว่าผู้ใช้อำนาจเป็นผู้ที่รู้ดีมีความชอบธรรมกว่าราษฎร วัฒนธรรมการเมืองที่สำคัญของไทยจึงได้แก่การแสวงหาผู้นำที่มีคุณธรรม ถือว่าศีลธรรมความซื่อสัตย์สุจริตเป็นคุณสมบัติสำคัญเหนือคุณสมบัติอื่นๆ แต่ในทางตรงกันข้ามยังชี้ให้เห็นว่าการสร้างอำนาจใหม่ๆ โดยประชาชนเพื่อปกครองดูแลตนเองซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตยกลับถูกรัฐสงสัย ไม่ไว้วางใจ หรือกลับบ่อนทำลาย วัฒนธรรมการเมืองที่เน้นความสามัคคีตามผู้ใช้อำนาจ ได้รับการท้าทายด้วยกลไกและวัฒนธรรมสำคัญอีกอย่างคือ การตรวจสอบปิดกั้นการแสดงออก (Censorship) จนกระทั่งการปิดกั้นความคิดและการแสดงออกกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน กลายเป็นวัฒนธรรมที่ไม่ใช่แค่เรื่องของกลไกรัฐอีกต่อไป ทั้งสมัยก่อนและสมัยนี้ผู้ต้องการความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองถูกหาว่าเป็นคนเลวร้าย ถูกชักใบล้างสมอง จ้างวานมาหรือชักจูงโดยนักปลุกระดมหรือพวกที่ฝืนถึงพระศรีอาริย์ ขนชั้นปกครองไม่เคยคิดว่าการเรียกร้องความเปลี่ยนแปลงทางการเมืองสะท้อนความเปลี่ยนแปลงในสังคมไทย ประชาชนจึงต้องการระบบการเมืองที่เขามีส่วนร่วมตัดสินใจอนาคตของเขาเอง

สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี (2550 : 286) นำเสนอความคิดของผู้ปกครองในการคิดแทนหรือเอาความคิดของตนเป็นที่ตั้ง เห็นว่าในทัศนะของชนชั้นปกครองระบบแต่งตั้งจะทำให้ได้คนดีมีคุณธรรมเข้ามาบริหารประเทศมากกว่าระบบเลือกตั้ง เพราะพวกเขามีแนวโน้มจะเชื่อว่าประชาชนโง่ มักถูกนักการเมืองหลอกหรือซื้อด้วยเงินได้ง่ายๆ ดังนั้นรัฐบาลและสถาบันทางการเมืองจะต้องไม่เข้มแข็ง อีกทั้งไม่มีความจำเป็นใดๆ ที่จะต้องเข้มแข็งเพราะมีระบบราชการและชนชั้นสูงในสังคมคอยกับดูแลเป็นอย่างดีแล้ว

ธนาพล อิวสกุล (2557 : 20) ก็ได้เสนอแนวคิดที่คล้ายคลึงกับธงชัย วินิจจะกุล เพียงแต่ชี้ให้เห็นความชัดเจนของเหื่อในการอ้างรัฐประหารกล่าวคือ เหตุผลในการรับรองการรัฐประหารนั้นพุ่งเป้าไปยังนักการเมืองโดยให้เหตุผลกล่าวโทษไปที่การเลือกตั้งและประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงที่เป็น “เหื่อ” โดยตรง กล่าวคือเหตุที่ต้องรัฐประหารก็เพราะนักการเมืองคอร์รัปชัน เหตุที่นักการเมืองคอร์รัปชันก็เพราะต้องถอนทุนคืนจากการซื้อเสียงเลือกตั้ง เหตุที่มีการซื้อเสียงเลือกตั้งก็เพราะคนไม่ดี ไม่มีศีลธรรม และไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง

พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ (2550 : 76) ก็ได้เสนอและชี้ให้เห็นว่าไม่เพียงแต่การสร้างความชอบธรรมทางการเมืองเท่านั้นแต่ยังเสนอให้เห็นถึงการจัดสรรผลประโยชน์ร่วมด้วยโดยเขาเสนอนอกเหนือจากการสร้างความชอบธรรมให้กับการรัฐประหารผ่านการอ้างอิงถึงความเป็นจริงทางการเมือง ซึ่งเป็นการสร้างความชอบธรรมในเชิงการสร้างความรู้ (Methodology) แล้วลักษณะสำคัญในการสร้างความชอบธรรมให้กับการรัฐประหารในครั้งนี้ การสร้างคำอธิบายเรื่องการเมืองคุณธรรมและคุณธรรมนำประชาธิปไตย และยังชี้ให้เห็นว่าปฏิบัติการทางอำนาจที่สำคัญภายหลังการทำรัฐประหารจึงเกิดขึ้นผ่านกระบวนการที่ว่า “สร้างคนดีภายใต้กฎที่เลวและภายใต้กระบวนการประสานประโยชน์ (Power Assimilation)” อันเป็นหัวใจในการแสวงหาความร่วมมือระหว่างรัฐกับกลุ่มพลังสำคัญในทางการเมือง

ธงชัย วินิจจะกุล (2550 : 31) ได้กล่าวอย่างสอดคล้องกับพิชญ์ พงษ์สวัสดิ์ ว่าเมื่อเกิดการรัฐประหารฝ่ายสนับสนุนรัฐประหารกลับอ้างว่าตนเข้าใจวัฒนธรรมและสังคมไทยดี และฝ่ายคัดค้านรัฐประหารเป็นพวกไม่เข้าใจสังคมไทย อีกทั้งการต่อสู้แบบประชาธิปไตยแบบใสสะอาดซึ่งเป็นวาทกรรมหลักของการเมืองไทย 20-30 ปีที่ผ่านมา เป็นทั้งการต่อสู้กับนักการเมืองที่ฉ้อฉลและเป็นเครื่องมือสถาปนาประชาธิปไตยแบบอภิสิทธิ์ชนไปพร้อมๆ กัน และยังเสนอว่าประชาธิปไตยแบบใสสะอาดเป็นคติประชาธิปไตยของชนชั้นนำและชาวกรุงที่มีการศึกษาที่ต้องการทำเพื่อประชาชน แต่กลับมีผลปฏิเสธความชอบธรรมของเสียงประชาชน ประสบการณ์ร่วมของมนุษย์ในสังคมสมัยใหม่ทำให้เกิดความต้องการประชาธิปไตย โดยให้เหตุผลว่าทุกสังคมเติบโตและซับซ้อนมีกลุ่มทางสังคมและปัจเจกชนที่มีความต้องการและผลประโยชน์แตกต่างขัดแย้งกันมากมายการตัดสินใจทางนโยบายหรือมาตรการทางสังคมหนึ่งๆ มักก่อผลดีแก่บางกลุ่มแต่ก็ก่อผลเสียกับอีกบางกลุ่มอย่างหลีกเลี่ยงได้ยาก ความแตกต่างขัดแย้งซับซ้อนมากจนต้องหาทางประสานผลประโยชน์หรือจัดลำดับความสำคัญของปัญหาภายใต้ทรัพยากรของรัฐอันจำกัด

อุเชนทร์ เชียงเสน (2550 : 352) ก็ได้กล่าวให้เห็นการอ้างความชอบธรรมของการรัฐประหารว่าทันทีที่เกิดการรัฐประหารขึ้นผู้ก่อการรัฐประหารต้องการสิทธิธรรม (Legitimacy) ซึ่งหมายถึงการที่ประชาชนยอมรับในความชอบธรรมและสิทธิทางการเมืองของพวกเขาที่จะทำการปกครอง การรับรองของผู้นำทางศีลธรรมและผู้นำทางศาสนา บุคคลสำคัญทางการเมืองที่เป็นที่นับ

หน้าถือดาและบางที่อาจรวมถึงเชื้อพระวงศ์หรืออดีตเจ้าหน้าที่รัฐบาลด้วย จะช่วยให้ผู้ก่อการได้รับการยอมรับจากประชาชน

ประจักษ์ ก้องกีรติ (2558 : 262-264) ได้เสนอว่า วาทกรรมที่สำคัญที่สุดที่ถูกนำมาใช้ทางการเมืองไทยคือ บรรดา วาทกรรมอันหลากหลายวาทกรรมที่แพร่หลายและมีประสิทธิภาพมากที่สุดอาจจะเป็นวาทกรรมราชาชาตินิยมประชาธิปไตยส่วนผสมของวาทกรรมกษัตริย์-ประชาธิปไตย-ชาตินิยม ถูกนำไปใช้เพื่อเป็นขวัญและกำลังใจทางการเมืองและจิตวิทยาเพื่อความปลอดภัยทางการเมือง ทั้งยังถูกนำมาเป็นกรอบทางการเมืองจนถึงในระดับที่เรียกว่าประชาธิปไตยในจินตนาการ (Imagined Democracy) ของสังคมไทย และ (Key Words) สำคัญของวาทกรรมนี้คือ “พึงบารมี” โดยมีสโลแกน “เราจะสู้เพื่อในหลวง”

กล่าวโดยสรุป ปฏิบัติการเชิงวาทกรรม (Discursive Practice) คือกระบวนการสร้างบรรทัดฐานให้แก่สังคมในการสยบยอมต่ออำนาจผ่านฐานทางความคิดความเชื่อที่ถูกปลูกฝังกระทั่งกลายสถานะมาอยู่ในรูปของสามัญสำนึกร่วม (Common Sense) ซึ่งกระบวนการดังกล่าวได้ก่อให้เกิดภาพลักษณ์ทางความคิดที่ถูกทำให้เชื่ออย่างไ้การพิสูจน์และส่งผลให้เกิดความเชื่อมั่นในอาญาสิทธิ์ของอำนาจนั้นๆ เชื่อไว้ก่อนว่าผู้มีอำนาจเป็นผู้รู้ดีมีความชอบธรรมกว่าราษฎร โดยเป็นกระบวนการสร้างความชอบธรรมในเชิงการสร้างความรู้ (Methodology) ให้แก่สังคม

2.2 แนวคิดเกี่ยวกับศีลธรรมของพุทธศาสนา

ภายใต้หัวข้อนี้ ผู้วิจัยทบทวนประเด็นต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรมกับศาสนาและแนวคิดทางพระพุทธศาสนาและลักษณะการนำแนวคิดทางพระพุทธศาสนามาใช้กับการเมืองไทยในลักษณะต่างๆ ที่ผู้ให้ข้อมูลให้ความสำคัญ ดังนี้

2.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรมกับพุทธศาสนา

คำว่า คุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรม นั้น เป็นคำที่มีความหมายใกล้เคียงกันหรือบางครั้งอาจใช้คำใดคำหนึ่งแต่สื่อความเข้าใจในลักษณะเดียวกัน แต่ทั้งนี้และทั้งนั้นเพื่อที่จะให้รายละเอียดและชี้ให้เห็นความแตกต่างของแต่ละคำ ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของแต่ละคำแตกต่างกันออกไป ซึ่งจะยกตัวอย่างของการอธิบายความหมายดังนี้

เผชิญ กิจระการ (2539 : 17) ได้ให้ความหมายของคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมว่า ศีลธรรม คือหลักธรรมที่ควรประพฤติปฏิบัติ จริยธรรม คือธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

คุณธรรม คือสภาพคุณงามความดีที่มีอยู่ในจิตใจมนุษย์ซึ่งเป็นพื้นฐานของการแสดงออกอันเป็นประโยชน์ต่อตนเองและผู้อื่น

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2557 : 33) ได้ให้ความหมายของคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมว่า ศีลธรรม คือกฎแห่งความประพฤติปฏิบัติหรือวิถีชีวิตที่ดี จริยธรรม คือความประพฤติที่เป็นมาตรฐานเกี่ยวกับการแสดงออกของอุปนิสัยที่เป็นธรรม คุณธรรม คือความประพฤติที่มีเมตตาและความยุติธรรม

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542 : เว็บไซต์) ได้ให้ความหมายของคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมว่า ศีลธรรมคือความประพฤติที่ดีที่ชอบ จริยธรรม คือคุณงามความดีที่เป็นข้อปฏิบัติ คุณธรรม คือสภาพคุณงามความดีทางความประพฤติและจิตใจ

ระหว่างศีลธรรมกับพุทธศาสนา หากจะกล่าวจากจุดกำเนิดนั้นยังไม่มีข้อมูลเพียงพอในการที่จะยืนยันได้ว่าสิ่งใดเกิดขึ้นก่อนสิ่งใด แต่ทั้งศีลธรรมและพุทธศาสนานั้นมีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน

ดังที่ทินพันธุ์ นาคะตะ (2557 : 33-36) กล่าวว่ากฎศีลธรรมมีความสำคัญเป็นกฎที่มีคุณค่าในตัวของมันเองที่จะต้องเชื่อฟังและศีลธรรมยังเป็นระบบของกฎทั้งหลายและศีลธรรมเป็นกฎที่ทำให้เกิดสิ่งที่ดี หลักศีลธรรมเป็นเรื่องเดียวกันกับความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่ควรจะปฏิบัติต่อกันอย่างไร ทั้งนี้เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมและจะอยู่รอดได้ก็ต้องการความช่วยเหลือและร่วมมือกันเพื่อปกป้องตนเองจากกลุ่มอื่นๆ และพลังต่างๆ ของธรรมชาติ ส่วนศาสนาประกอบขึ้นด้วย (1) ความเชื่อในอำนาจเหนือธรรมชาติ (2) ทศนคติทางอารมณ์เกี่ยวกับการเคารพบูชา ความลึกลับ (3) พิธีกรรมและหน้าที่ทางศาสนา ดังนั้นทั้งศีลธรรมและศาสนาไม่ได้แยกออกจากกันโดยมีขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นหลัก ซึ่งบัญญัติโดยสิ่งเหนือธรรมชาติมานานและเป็นแหล่งที่มาของความน่าเชื่อถือและบทลงโทษที่มีคุณค่าแก่การเชื่อฟังรวมไปถึงความกลัวการลงโทษทั้งโลกนี้และโลกหน้า

ดังนั้นคุณธรรม จริยธรรมและศีลธรรมที่มีความหมายแตกต่างกันไปตามแต่ผู้ที่จะนิยามในที่นี้จะขอให้ความหมายของคำว่า ศีลธรรม คือข้อกำกับหรือกฎเกณฑ์ของความประพฤติปฏิบัติเพื่อความสงบสุขของสังคม จริยธรรม คือความประพฤติที่งดงามที่ไม่ก่อให้เกิดความเดือดร้อนแก่ผู้อื่นทั้งกาย วาจาและใจ คุณธรรม คือสิ่งที่ควรประพฤติปฏิบัติเพื่อก่อให้เกิดความเมตตาและความยุติธรรม

2.2.2 ความสัมพันธ์ระหว่างศีลธรรมกับการเมือง

การเมืองเป็นเรื่องของทุกคนไม่ใช่เป็นเรื่องของผู้ที่อายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปเท่านั้น เพราะการเมืองนั้นมีผลกระทบต่อทุกคนตั้งแต่เกิดจนตาย เช่นเดียวกันกับศีลธรรมตามหลักของพุทธศาสนาที่ถูกปลูกฝังตั้งแต่ระดับครอบครัว โรงเรียน รัฐ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อความสงบสุขและเป็นไปตามระเบียบกฎเกณฑ์ของรัฐ

ภิญญพันธุ์ พจนะลาวัลย์ (2556 : 139) ชี้ให้เห็นภาพที่ชัดเจนยิ่งขึ้นในการนำศาสนาเป็นเครื่องมือทางการเมือง เห็นว่าพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือของชนชั้นนำที่ใช้ในการจัดการความสัมพันธ์ทางการเมืองระหว่างผู้ปกครองและผู้ถูกปกครองมาโดยตลอด พุทธศาสนายังทำงานร่วมกับสถาบันสังคมอื่น ๆ ด้วยไม่ว่าจะเป็นผี ไสยศาสตร์ ศาสนาพราหมณ์-ฮินดู เพียงแต่ว่าตำแหน่งแห่งที่ของพุทธศาสนาถูกวางให้อยู่ในลำดับขั้นของสังคมที่สูงสุด และเพื่อง่ายต่อการปกครองจากส่วนกลางจึงกำหนดให้การปกครองคณะสงฆ์ให้มีสถานะกึ่งข้าราชการ การเฟื่องฟูของการอำนวจรรณ ศีลธรรมและศาสนาเกิดขึ้นพร้อมๆ กับตลาดทางพุทธศาสนาและสังคมที่รุ่มรวยถึงพลังของฝ่ายอนุรักษ์นิยม

สุภาพรรณ ณ บางช้าง (2535 : 7-9) ก็ได้เสนอข้อมูลที่สอดคล้องกับภิญญพันธุ์ พจนะลาวัลย์ ว่าความสัมพันธ์ของความคิดทางพุทธศาสนากับการเมืองสืบเนื่องด้วยการปลูกฝังแบบความเชื่อเรื่องศีลธรรมคุณงามความดีและบุญกรรมแบบพุทธ ซึ่งพุทธธรรมของสังคมไทยถูกใช้เป็นพุทธธรรมที่รองรับความชอบธรรมของอำนาจรัฐ โดยการนิยามโลก นิยามรัฐว่าเป็นองค์ประกอบอันชอบด้วยธรรม อีกทั้งยังถูกเน้นย้ำมากกว่าการเผยแพร่ และยังชี้ให้เห็นว่าพุทธศาสนาของไทยย่อมเป็นไปตามข้อกำหนดของรัฐไทยเพื่อช่วยเสริมสร้างอำนาจผู้นำและบุคคลตามตำแหน่งแห่งที่ในโครงสร้างสังคม ดังนั้นพุทธธรรมจึงมีความสำคัญต่อสังคมไทยอย่างมากในฐานะที่เป็นรากฐานความรู้ความเชื่อและวิถีชีวิตของคนส่วนใหญ่และส่งผลให้เป็นเหตุพื้นฐานที่มีต่อลักษณะความเป็นไทยตลอดมา

พระราชวรมนี (ประยุทธ์ ปยุตโต) (2556 : 10) ก็ได้ชี้ให้เห็นว่าหลักคำสอนทางพุทธศาสนานั้นสอดคล้องกับการเมืองว่าหลักธรรมทุกอย่างในหลักศาสนาพุทธเป็นหลักที่สอดคล้องกับประชาธิปไตยเพราะเป็นเรื่องการพัฒนาคนให้มีคุณภาพและรู้จักปกครองตนเอง กล่าวคือหลักธรรมมีไว้ให้ทุกคนปฏิบัติและต้องมองหลักธรรมตามความรับผิดชอบและหลักธรรมทุกอย่างเป็นเรื่องของการก่อให้เกิดประชาธิปไตยในฐานะการเคารพต่อผู้อื่น (การวะ)

พระไพศาล วิสาโล (2552 : เว็บไซต์) ได้ชี้ให้เห็นถึงความสำคัญของศีลธรรมในพุทธศาสนาว่าระบอบการปกครองทุกอย่างจะทำงานได้ด้วยดีต้องอาศัยระบบศีลธรรมทั้งของผู้ปกครองและประชาชน เหตุผลก็เพราะผู้นำมาจากประชาชนถ้าประชาชนมีศีลธรรมก็จะได้นักการเมืองที่มีศีลธรรม

ด้วย แต่สาเหตุที่ทำให้ระบบศีลธรรมในพุทธศาสนาเท่าที่เป็นอยู่ไม่ค่อยเอื้อต่อประชาธิปไตย นั่นก็คือการมีอคติต่อหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ เสรีภาพ อีสภาพ เสมอภาค ที่ผ่านมามหาพุทธปฏิเสศคำเหล่านี้เพราะเห็นว่าเป็นการส่งเสริมกิเลสหรือเอาตัวเองเป็นใหญ่ ซึ่งส่งผลให้เกิดวัฒนธรรมที่ไม่สอดคล้องกับศีลธรรมแบบพุทธศาสนาขึ้นมา คือเกิดวัฒนธรรมแห่งความละโมภ และวัฒนธรรมแห่งความเกลียดชัง ซึ่งการนิยามหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตยดังกล่าวได้ส่งผลถึงการบั่นทอนความสำคัญของประชาธิปไตยนั่นเอง แต่สุดท้ายแล้วก็ตาม พระไพศาล ได้เสนอว่าพุทธศาสนากับประชาธิปไตยต้องเกื้อกูลกัน กล่าวคือ เสรีภาพทำให้มองเห็นความจริงอย่างปราศจากอคติใช้ปัญญาได้เต็มที่และรอบคอบไม่ก่อปัญหาให้กับผู้อื่นเพื่อสนองความเห็นแก่ตัว ส่วนความเสมอภาคนั้นจะเกิดขึ้นได้ก็ต่อเมื่อมีการเคารพสิทธิของกันและกัน คือมีเมตตาต่อกัน และภราดรภาพจะเกิดขึ้นได้จากการที่เรามองเห็นทุกคนเป็นเพื่อนไม่หลงติดในสมมติและความแตกต่าง

สุรพศ ทวีศักดิ์ (2560 : 3-4) ได้กล่าวถึงการปรับตัวของพุทธศาสนาว่า บทบาทหน้าที่ของพุทธศาสนาคือบทบาทของสถาบันทางสังคมแบบหนึ่ง ที่เปลี่ยนแปลงไปตามโครงสร้างการเมืองการปกครองในยุคสมัยหนึ่งๆ โดยพุทธศาสนาย่อมมีบทบาทหน้าที่ตอบสนองต่อสภาพทางสังคมการเมืองในยุคหนึ่งๆ เช่น ตอบสนองต่อการสร้างอุดมการณ์ราชาชาตินิยม เป็นต้น และพุทธศาสนายังช่วยเข้ามาฟื้นฟูความศักดิ์สิทธิ์ของสถาบันกษัตริย์ ส่งผลให้พระสงฆ์มีบทบาททางการเมืองในรูปแบบต่างๆ เช่น พระสงฆ์ต่อต้านคอมมิวนิสต์ พระสงฆ์นักพัฒนา จนกระทั่งเกิดปรากฏการณ์พระสงฆ์เคลื่อนไหวทางการเมืองในฝ่ายเสื้อเหลือง-แดง ในช่วงหลังรัฐประหาร 2549 เป็นต้นมา เกิดหมู่บ้านศีล 5 ในสมัยรัฐบาล คสช. (คณะรักษาความสงบแห่งชาติ) เป็นต้น อีกทั้งพุทธศาสนายังถูกตีความสนับสนุนความชอบธรรมของอำนาจรัฐมากขึ้นเรื่อยๆ

กล่าวโดยสรุป ศีลธรรมของพุทธศาสนาเกิดขึ้นมาพร้อมๆ กับความศักดิ์สิทธิ์และพลังของฝ่ายอนุรักษนิยม และเพื่อต่อต้านการปกครองจากส่วนกลางระบอบการเมืองถูกปลูกฝังและให้ภาพว่าต้องควบคู่ไปกับศีลธรรมคุณงามความดีบุญกรรมแบบพุทธ ซึ่งพุทธธรรมนั้นมักถูกใช้เป็นเครื่องมือรับรองความชอบธรรมและช่วยเสริมสร้างความชอบธรรมของผู้ใช้อำนาจ

พจนัน ปณฺ ทิโต ชีเว

2.2.3 ลักษณะของการนำแนวคิดเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาไปใช้กับการเมืองไทย

สุรพศ ทวีศักดิ์ (2560 : 59-60) ได้กล่าวถึงความพยายามของชนชั้นนำไทยต่อการเชิดชูพุทธศาสนาว่า การปฏิรูปศาสนาโดยชนชั้นปกครองของไทย ได้มาถึงจุดสูงสุด คือทำให้พุทธศาสนากลายเป็นศาสนาประจำชาติ และเป็นหนึ่งในสามสถาบันหลักของชาติ ซึ่งความพยายามดังกล่าวได้ก่อให้เกิดปัญหาตามมาคือ ปัญหาความเป็นเหตุเป็นผลของพุทธศาสนา ปัญหาศีลธรรมทางโลกและปัญหาเสรีภาพทางศาสนา เป็นต้น และชี้ให้เห็นข้อเท็จจริงที่เกิดขึ้นในสังคมไทยอีกว่า นับตั้งแต่ทศวรรษ 2490 เป็นต้นมา ที่เริ่มมีการก่อการรัฐประหารด้วยข้ออ้างการรักษาสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และให้กำเนิดรัฐธรรมนูญที่ระบุ “ระบอบประชาธิปไตย มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข” และเพิ่มอำนาจให้แก่สถาบันพระมหากษัตริย์มากขึ้นรวมไปถึงการพยายามนำพุทธศาสนาเข้ามากำกับกับการเมือง (สุรพศ ทวีศักดิ์, 2560 : 74-75)

วิจักขณ์ พานิช (2558 : 148) เห็นว่าก่อนหน้านั้นรูปแบบของพุทธศาสนาที่มีบทบาทในฐานะทางวัฒนธรรมของภูมิภาคนี้คือ “พุทธศาสนาแบบชาวบ้าน” สังคมพุทธมีลักษณะเป็นสังคมแบบพหุวัฒนธรรม เต็มไปด้วยความหลากหลายของประเพณี เชื้อชาติ ศาสนาและภาษา ฯลฯ แต่ละชุมชนมีลักษณะโดดเด่นเป็นของตนเอง การปฏิสัมพันธ์ระหว่างคนกับชุมชน ชุมชนกับชุมชน ไม่ได้ตั้งอยู่บนฉันทาคติต่อ “ความเหมือน” แต่เป็นการเปิดรับต่อความแตกต่างได้อย่างไม่มีขีดจำกัด อำนาจการปกครองที่ไม่รวมศูนย์เด็ดขาดเปิดโอกาสให้การเคลื่อนที่และเลื่อนไหลทางวัฒนธรรมเกิดขึ้นได้ ความสัมพันธ์บนรากฐานของกระบวนการพัฒนาจิตใจความเป็นกันเองและ “คนเท่ากัน” ที่เข้าถึงได้ ปราศจากการถือตัวในสถานะหรืออำนาจเหนือผู้อื่นคนธรรมดา ที่ผ่านมาพุทธศาสนาถูกทำให้เป็นวิถีแห่งการเรียนรู้ที่สามารถแตกแขนงไปองงามในสถานที่ใดก็ได้และประสานเข้ากับวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบใดก็ได้

นอกจากนี้วิจักขณ์ พานิช (2558 : 136) ยังได้เสนออีกว่าพุทธศาสนาแบบเถรวาทได้รับการศรัทธาสนับสนุนโดยกษัตริย์ ชนชั้นปกครองและประชากรส่วนใหญ่ของประเทศมาเป็นเวลายาวนาน จนกลายเป็นส่วนสำคัญของจารีตประเพณีและโครงสร้างทางสังคมวัฒนธรรมที่ผูกพันอยู่กับความดีงามทางศาสนาและเมื่อแนวคิดรัฐชาติสมัยใหม่ถือกำเนิดขึ้น พุทธศาสนาแบบเถรวาทก็ถูกยกและพัฒนาขึ้นเป็นพุทธศาสนาแบบสถาบันหรือศาสนาของรัฐ สร้างอัตลักษณ์แห่งความเป็นรัฐกับอัตลักษณ์แห่งความเป็นพุทธที่ไม่อาจแยกออกจากกันได้ ผลคืออำนาจทางการเมืองและอำนาจศาสนาต่างคำจุนและสมประโยชน์ซึ่งกันและกัน

ด้วยเหตุดังกล่าวข้างต้นส่งผลให้คำสอนทางศาสนาถูกทำให้กลายเป็นส่วนหนึ่งของการค้าจุนโครงสร้างทางการเมืองที่ไม่มีใครกล้าท้าทาย ตีความและตั้งคำถาม และเมื่อใดที่ผู้มีอำนาจไม่

ยึดมั่นในหลักการก็มักจะใช้หลักธรรมทางศาสนาเป็นข้ออ้างความชอบธรรมของการกระทำแห่งความดีที่ไม่เป็นประชาธิปไตยที่ไร้มนุษยธรรมของตนเองอยู่บ่อยๆ และเราจะเห็นคำสอนทางศาสนาถูกนำมาใช้ประกอบคำอธิบายให้ประชาชนเข้าใจกันอย่างผิดบริบท เช่น ปล่อยาวง, อโหสิกรรม, ให้อภัย, เสียสละ ฯลฯ ยังชี้ให้เห็นว่าไม่เพียงแต่การตีความตามหลักศาสนาเท่านั้น แต่ความดีอีกอย่างหนึ่งที่ถูกนำมาอ้างกันบ่อยๆ คือ “ทำดีเพื่อชาติ” ผ่านอุดมการณ์ ชาติ ศาสน์ กษัตริย์ คืออุดมการณ์ของประเทศไทยที่ใช้ในการกล่อมเกลากลเมืองดีและการเสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวมหรือปกป้องสถาบันสูงสุด ยังคงถูกนำมาอ้างเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ตามที่กลุ่มการเมืองนั้นต้องการโดยไม่สนใจว่าวิธีการหรือกระบวนการที่ใช้นั้นถูกต้องหรือไม่ เชื่อเพียงแต่ว่าเพราะฉันกำลังทำความดีตามหลักศีลธรรม จริยธรรมและความถูกต้อง ที่ไม่สามารถโต้เถียงหรือวิพากษ์วิจารณ์ได้ด้วยเหตุผลกลายเป็นอาวุธที่สำคัญในการรักษาความรุนแรงทางโครงสร้างของระบอบเผด็จการและการกดขี่ช่วงชั้นทางสังคมให้อยู่ต่อไป (วิจักขณ์ พานิช, 2558 : 26)

ฉะนั้นแล้วคนจำนวนมากที่ถูกหล่อหลอมความคิดมาจากความเชื่อแบบศาสนามักมองว่าประชาธิปไตยเป็นระบบการปกครองที่ไม่มีศีลธรรมกำกับและเมื่อคิดเช่นนั้นจึงพยายามใช้ศีลธรรมแบบศาสนาพุทธมากำกับประชาธิปไตยจนทำให้หลักการประชาธิปไตยบิดเบี้ยว ทั้งยังเสนอว่าปัญหาของการเอาศีลธรรมแบบดี-ไม่ดี มาใช้เป็นแรงขับเคลื่อนในทางการเมืองโดยรู้สึกรู้ว่าเป็นความจริงตามธรรมชาติหรือความจริงสูงสุดก็เชื่อมั่นจะผลักดันคนที่คิดเห็นไม่ตรงกับเราออกไปจากพื้นที่ทางศีลธรรมและศีลธรรมแบบศาสนาแบบดี-ชั่ว-ถูก-ผิด จึงไม่อาจนำมาใช้เป็นเกณฑ์หรือข้อตกลงในการควบคุมจัดการสังคมสมัยใหม่ที่ซับซ้อนได้แต่ระบบการเมืองที่มีศีลธรรมสะท้อนอยู่ในกระบวนการการมีส่วนร่วม การตรวจสอบและการคานอำนาจที่ดีซึ่งต้องใช้เวลาในการค่อยๆ สร้างผ่านการลองผิดลองถูกผ่านการเรียนรู้ถกเถียง (วิจักขณ์ พานิช, 2558 : 34-36) และได้เสนอทางออกคือไม่มีทางอื่นที่จะแก้ทุกข้อได้นอกเสียจากนั่งลงปรึกษาหารือและแลกเปลี่ยนกันด้วยท่าทีแห่งความเคารพกันอย่างเสมอหน้าเท่านั้น พุทธศาสนาควรทำให้คนศรัทธาต่อระบอบประชาธิปไตยเพราะที่จริงแล้วพุทธศาสนาสอนให้เราเคารพต่อตนเองและผู้อื่น เคารพต่อความเท่าเทียมของมนุษย์ทำให้คนมีส่วนร่วมในการสร้างบรรทัดฐานทางสังคมที่เคารพและให้คุณค่าแก่มนุษย์ธรรมดามากกว่าหลักธรรมสูงส่งทางศาสนา ศีลธรรมแบบเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางทำให้ศีลธรรมกลายเป็นอำนาจนิยม (วิจักขณ์ พานิช, 2558 : 14)

ขณะเดียวกันฟรังซัวส์ ฮูตาร์ท (2524 : 11) ก็ได้เสนอว่าศาสนามีบทบาทในการประนีประนอมความขัดแย้งต่างๆ อันสืบเนื่องมาจากความสัมพันธ์ต่างๆ ในสังคมโดยเฉพาะอย่างยิ่งมาตรการที่ศาสนาทำให้คนยอมรับความตึงเครียดการเป็นปฏิปักษ์และความขัดแย้ง ศาสนาเข้ามามีบทบาทในฐานะสำคัญที่เป็นระบบสัญลักษณ์เป็นเกราะป้องกันทางสังคมและอำนาจทางการเมืองของกลุ่มที่เหนือกว่าโดยไม่ให้มีโอกาสที่จะถกเถียง ความชอบธรรมจากศาสนาโดยเฉพาะการใช้อำนาจ

ทางการเมืองเป็นสิ่งศักดิ์สิทธิ์เป็นปัจจัยสำคัญของโครงสร้างความสัมพันธ์ทางสังคมที่เป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์แบบอภิสิทธิ์

เช่นเดียวกับโดม ไกรปกรณ์ (2549 : 221) ที่เห็นว่าในด้านสถานที่มาของความเป็นผู้นำรัฐ (ชุมชน) ก็มักจะกล่าวอ้างถึงที่มาของอำนาจของผู้นำโดยอิงกับความเชื่อทางศาสนา เช่นมาจากการเป็นผู้มีบุญบารมีตามความเชื่อแบบพุทธศาสนา เป็นต้น ดังนั้นในสถานการณ์เป็นผู้นำรัฐจึงเหนือกว่าผู้อื่นและมีความมั่นคงซึ่งการยอมรับอำนาจและความเหนือกว่าผู้อื่นจึงเป็นสิ่งที่ผู้นำรัฐต้องการได้มาจากสมาชิกของรัฐเป็นอย่างมาก

อรธสิทธิ์ สิทธิดำรง (2558 : 55) ได้เพิ่มมุมมองในด้านศีลธรรมกับทุนนิยมว่า สังคมไทยโดยเฉพาะที่มองทุนนิยม (วิถีชีวิตตลอดจนคุณค่าซึ่งล่อไปกับทัศนคติดังกล่าว) ว่าเป็นโรคภัยของสังคมเป็นพวกไร้ศีลธรรมกระทั่งเป็นศัตรูของประเทศไทยเอง ดังนั้นความเป็นการเมืองคือการปฏิเสธวาระทางศีลธรรมทั้งหลายด้วยการเปิดให้เห็นข้อบกพร่อง ในชุดความรับรู้ภายใต้วาระทางศีลธรรมเหล่านั้น อันจะทำให้สังคมการเมืองตระหนักถึงการดำรงอยู่ของกลุ่ม/การดำรงอยู่แบบอื่นๆ ที่เคยถูกกดทับด้วยวาระทางศีลธรรมดังกล่าว

ทวีศักดิ์ เผือกสม (2557 : 105-106) ได้อธิบายถึงลักษณะที่สอดคล้องกับศีลธรรมกับการรัฐประหารโดยได้ยกตัวอย่างให้เห็นภาพมากยิ่งขึ้น กล่าวคือ การต่อต้านทักษิณ ชินวัตร ซึ่งถูกถือว่าเป็นพันธมิตรกับทุนนิยมโลกาภิวัตน์ โดยการรัฐประหารของกองทัพภายใต้การรับรองของทางราชสำนักเมื่อปี 49 นั้นเกิดขึ้นภายใต้บริบทของการรื้อรื้อครวญหา “แบบแผนทางศีลธรรม” ให้แก่มวลชน และผู้นำทางการเมืองของพวกเขา รากฐานของเสียงการเรียกร้องดังกล่าวอาจสรุปได้จากพระราชดำรัสของสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ซึ่งถูกนำมาอ้างและผลิตซ้ำอยู่เสมอจนกลายเป็นเหมือนคติ/คำขวัญของคนในชาติความว่า “ในบ้านเมืองนั้นต้องมีทั้งคนดีและคนไม่ดี ไม่มีใครจะทำให้คนทุกคนเป็นคนดีได้ทั้งหมด การทำให้บ้านเมืองมีความเป็นปกติสุขเรียบร้อยจึงมิใช่การทำให้ทุกคนเป็นคนดี หากแต่อยู่ที่การส่งเสริมคนดีให้คนดีได้ปกครองบ้านเมืองและควบคุมคนไม่ดีไม่ให้มีอำนาจไม่ให้ก่อความเดือดร้อนวุ่นวายได้” ดังนั้นคณะรัฐประหารควรหันเห/เปลี่ยนทิศทางการพัฒนาประเทศออกจากระบบแบบทุนนิยมไปสู่ระบบเศรษฐกิจแบบพอเพียงตามคำแนะนำของในหลวง หลังจากนั้นแล้วก็ควรชำระล้างคราบโคลนของความสกปรกที่มาจากคอร์รัปชัน ปลุกฝังศีลธรรม-จริยธรรมให้คนในประเทศ ซึ่งเป็นการเสนอให้สังคมไทยทั้งหมดหันกลับไปหาศีลธรรมในเชิงพุทธและภายใต้การชี้นำของบรรดาบุคคลที่มีความมั่งคั่งร่ำรวยมากที่สุดในสังคมผู้คอยภาวนาพร่ำบ่นเพรียกวาทิแบบสันโดษตลอดจนการประหยัธมัยยัสถ์ได้อย่างน่าอัศจรรย์ใจ และยังเสนอให้เห็นว่าถึงที่สุดแล้วคุณูปการสูงสุดภายใต้คำอธิบายดังกล่าวนี้แท้จริงคือการสร้างคุณค่าให้แก่การมีศีลธรรมในทางการเมืองเพื่อให้เป็นเครื่องมือในการพุ่งเป้าโจมตีปรากฏการณ์ทางการเมืองและเศรษฐกิจแบบเสรีนิยมในยุคปัจจุบันที่เครือข่ายของฝ่ายอนุรักษนิยมได้ช่วยกันประดิษฐ์ประดอยถ้อยคำที่เรียกว่า

“ทุนนิยมสามัญ” ขึ้น กระทั่งใช้สิ่งนี้ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการโค่นล้มตัวแทนของระบบทุนนิยมเสรีอย่างทักษิณ

สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล (2550 : 422-423) ได้โต้แย้งบทสัมภาษณ์ของเกษียร เตชะพีระ ถึงความไม่เห็นด้วยกับข้อความที่เกษียรกล่าวว่า ลักษณะพิเศษของพระมหากษัตริย์ในรัชกาลปัจจุบันคือทรงไว้ซึ่งพระบารมีที่เพียรบำเพ็ญสั่งสมมาจากพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนา ศาสนา วัฒนธรรม ความมั่นคงด้านอื่นๆ มาตลอด 60 ปี ทำให้สังคมไทยเชื่อถือศรัทธาพระองค์มากไปกว่าเทพารักษ์คือทั้งยึดมั่นและคาดหวังในพระราชอำนาจนำ (Royal Hegemony) ของพระองค์ในกิจการด้านต่างๆ ของบ้านเมือง บ่อยครั้งที่สังคมไทยเจอปัญหาใหญ่ที่แก้ไม่ตกก็ต้องกราบบังคมทูลอัญเชิญพระองค์มาทรงแก้เพราะเชื่อมั่นในศรัทธาในความเป็นธรรมราชาของพระองค์อย่างชนิดที่ไม่เชื่อในผู้นำอื่นใด สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล ชี้ให้เห็นว่า การบรรยายตามหลักการในประเด็นเรื่องพระบารมี ร.9 พอยอมรับได้ แต่ประเด็นที่ไม่เห็นด้วยคือ “สถาบันกษัตริย์ได้รับการยกย่องเทิดทูนและปกป้องคุ้มครองในฐานะเป็นประมุขของรัฐเปรียบประดุจเทพารักษ์ปกปักรักษาบ้านเมือง” ที่เกษียร เตชะพีระ ได้กล่าวมานั้น ไม่เหมาะสมและไม่เป็นความจริง เพราะการอุปถัมภ์กษัตริย์เป็น “เทพารักษ์” ซึ่งดูเหมือนการดูถูกภูมิปัญญาผู้อ่าน ทั้งนี้สมศักดิ์ชี้ให้เห็นว่าเทพารักษ์มีความหมายไม่ต่างไปจากศาลพระภูมิ

ธงชัย วินิจจะกุล (2556 : 235) ได้เสนอข้อคิดไว้อย่างน่าสนใจว่าการไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองหรือนอกการเมืองหรืออยู่นอกเหนือการเมืองยิ่งผู้คนเชื่อว่าสถาบันพระมหากษัตริย์อยู่นอกการเมืองมากเท่าไร สถาบันกษัตริย์ยิ่งมีอำนาจทางศีลธรรมที่สูงส่งกว่าและจึงยิ่งมีอำนาจนำในระบบการเมืองมากขึ้น เพราะตามตรรกะของแนวคิดธรรมราชาการไม่ฝักใฝ่ฝ่ายใดและการไม่มีส่วนพัวพันหมายถึงการมีสถานะบริสุทธิ์สะอาดกว่าและมีคุณธรรมมากกว่า ดังนั้นจึงมีอำนาจมากกว่าโดยที่อำนาจนั้นไม่ฉ้อฉล ยิ่งเวลาผ่านไปประชาชนก็ยิ่ง “แหงนมอง” พระราชอำนาจยามที่ไม่พึงพอใจกับระบอบการเมืองปกติธรรมดาของสามัญมนุษย์

อีกทั้งวิจักขณ์ พานิช (2558 : 129-130) ก็ได้ชี้ให้เห็นเงื่อนไขที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของระบอบประชาธิปไตยไว้ว่า การกำหนดในรัฐธรรมนูญห้ามไม่ให้พระใช้สิทธิเลือกตั้งนอกจากจะขัดต่อการขยายสิทธิและโอกาสในการเลือกตั้งอย่างเป็นสากลแล้ว ยังเปิดช่องให้อำนาจการเมืองนอกระบบประชาธิปไตยดำรงอยู่ต่อไปได้ ซึ่งได้ยกมาตรา 100 ในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ที่ระบุไว้ว่า บุคคลต้องห้ามมิให้สิทธิเลือกตั้งประเภทแรกได้แก่ ภิกษุ สามเณร นักพรตหรือนักบวช ซึ่งเหตุที่ยกเว้นสิทธิดังกล่าวน่าจะมาจากแนวคิดที่ว่าพระคือผู้สละแล้วทางโลก การมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่ใช่บทบาทหน้าที่ของสมณะ ดังนั้นจึงไม่ใช่เรื่องของพระที่จะได้รับสิทธิในการเลือกตั้ง เมื่อไม่ได้รับสิทธิทางการเมืองเหมือนประชาชนธรรมดาทั่วไป การเมืองของพระจึงมีความไม่ธรรมดาและมีสถานะเป็นการเมืองหลังฉากมาโดยตลอด สถานะความไม่มีสิทธิทางการเมืองยิ่งทำ

ให้เห็นเส้นแบ่งและกฎเกณฑ์ที่ใช้กับพระชาตความชัดเจน เมื่อพระได้รับสถานะ “ยกเว้น” การยกเว้นนั้นก็กลายเป็นสิทธิพิเศษให้กับพระในหลายๆ กรณี และการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองของพระอย่างไม่มีหลักเกณฑ์ ดังนั้นเมื่อความสะอาดเรียบร้อยคือเป้าหมายทางศีลธรรมของรัฐการเก็บกวาดสิ่งสกปรกโสโครกก็ถูกใช้ในฐานะเครื่องมือทางการเมืองที่สำคัญในยุคปัจจุบัน แนวคิด “เก็บขยะแผ่นดิน” คุณจะมีความสัมพันธ์กับศูนย์รวมจิตใจของรัฐอย่างไม่มีข้อยกเว้น มันคือการพยายามแยกแยะตัวเองเข้ากับการสร้างคนดีความถูกต้องสมบูรณ์ ความรู้สึกที่ว่าตัวเองเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรมอันดีงาม เราถูกเสมอเพราะเราเชื่อว่าเราดีเรามีหน้าที่คอยจับผิดคนอื่นที่ไม่เชื่อเหมือนเรา

วิจักขณ์ พานิช (2558 : 123) ยังชี้ให้เห็นอีกว่าเมื่อสถาบันหลักทางสังคมขับเคลื่อนด้วยศีลธรรมแบบศาสนาแล้วกับเป็นศูนย์กลางของจักรวาลเช่นนี้ ก็เอื้อให้คนบางกลุ่มอ้างความชอบธรรมให้กับการมีอำนาจล้นเกินขอบเขตรัฐธรรมนูญตามไปด้วย ในนามของความดี พวกเขาจะละเมิดเสรีภาพใครก็ได้โดยอ้างว่าความเชื่อที่ฝังใจของตนทำให้มีความเป็นคนเหนือคนอื่น สามารถละเมิดใครก็ได้โดยใช้อำนาจศีลธรรมตามแบบของตนในการจัดการ ช่มชู้ ขัดขวาง เล่นงานและปลุกระดมมวลชนให้ลงประชามติใครก็ได้ราวกับเป็นศาลเตี้ย

ศิโรตม์ คล้ามไพบูลย์ (2550 : 110) เสนอว่าคุณธรรมไม่ใช่แก่นของประชาธิปไตยและระบบประชาธิปไตยย่อมเป็นหลักประกันให้แก่สังคม กล่าวคือ ผู้นำที่เป็นคนดีมีคุณธรรมเป็นอุดมคติ ความคิดทางการเมืองและระบอบการเมืองแทบทุกชนิดรวมทั้งสังคมชนเผ่า และด้วยเหตุนี้คุณธรรมและความสามารถของผู้ปกครองจึงไม่ใช่แก่นสารของประชาธิปไตย และนำเสนอให้เห็นความแตกต่างระหว่างคุณธรรมกับประชาธิปไตย เพราะถ้าคุณธรรมคือแก่นสารของประชาธิปไตยก็เท่ากับว่าประชาธิปไตยไม่มีอะไรแตกต่างจากความคิดทางการเมืองและระบบการเมืองชนิดอื่นๆ ความแตกต่างในเรื่องนี้อยู่ที่การบรรลุถึงความดีในชุมชนการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่ได้เกิดขึ้นโดยผู้นำที่ดีและมีศีลธรรม คุณธรรมของผู้ปกครองไม่ใช่เงื่อนไขเบื้องต้นของการเกิดการเมืองที่ดีในคติแบบนี้ และในคติการเมืองสมัยใหม่ การเมืองแบบประชาธิปไตยคือหลักประกันที่มั่นคงที่สุดว่าสังคมการเมืองจะไม่เดินไปสู่จุดหมายที่อันตราย

เกษม เพ็ญภินันท์ (2550) ก็ได้ชี้ให้เห็นว่าเหตุที่มีการถกถวญคำอธิบายความหมายของประชาธิปไตยในแบบเข้าข้างตนเอง คือ การสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับระบอบประชาธิปไตยที่ต่างฝ่ายต่างถกถวญใช้สร้างคำอธิบายหรือกล่าวอ้างถึงเนื้อหาสาระเกี่ยวกับประชาธิปไตย เพื่อประโยชน์และการเข้าไปสู่อำนาจในทางการเมืองโดยการตีความหมายและการบวนการประชาธิปไตยเพื่อสร้างตัวตนในรูปแบบที่เข้าข้างตนเอง โดยปราศจากการคำนึงถึงบรรทัดฐานอันควรพึงปฏิบัติภายใต้การปกครองด้วยระบอบนี้ ปัญหาไม่ได้เป็นเพียงเงื่อนไขที่ก่อให้เกิดความแตกต่างทางความคิดเห็นหากรวมไปถึงปัญหาเรื่องการยอมรับความชอบธรรมต่อการใช้อำนาจรัฐ ประหาร

ธงชัย วินิจจะกุล (2558 : 45) เห็นว่าการใช้อำนาจนำของกลุ่มทางการเมืองก็เป็นรูปแบบหนึ่งของกลุ่มทางการเมือง กล่าวคือ กว่า 40 ปีมาแล้วที่ประเทศไทยอยู่ภายใต้ระบอบ “ประชาธิปไตยได้อำนาจนำ (Royalist Democracy)” คืออำนาจทางการเมืองที่เป็นทางการถูกครอบงำโดยกลุ่มกษัตริย์นิยมซึ่งใช้การแทรกแซงอย่างไม่เป็นทางการอยู่ตลอดเวลาและเสนอว่า การเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจตั้งแต่ปลายทศวรรษ 1980 ทำให้สังคมไทยโดยเฉพาะอย่างยิ่งในชนบททั้งภาคเหนือและภาคตะวันออกเฉียงเหนือเปลี่ยนแปลงไปอย่างมากดังที่คนเรียกว่าเป็น “ชนชั้นกลางใหม่ (New Middle Class)” ผู้คนเหล่านี้มีประสบการณ์ว่าพวกเขาสามารถเข้าถึงทรัพยากรของประเทศและมีส่วนแบ่งการใช้อำนาจได้โดยผ่านการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตย “ทักษิณ” เป็นปรากฏการณ์ที่กลุ่มกษัตริย์นิยมไม่พอใจ แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นความหวังใหม่ของคนจำนวนมาก

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2558 : 44) เห็นว่าสังคมไทยถูกสร้างระบบใหม่ขึ้นมาขึ้นนั้นคือระบบกษัตริย์ใหม่ (New Monarchy) ขึ้นมาที่มิใช่ “สมบูรณาญาสิทธิราชย์” และก็ไม่ใช่อำนาจอธิปไตยอีกทั้งปี 2540 ที่เกิดภาวะเศรษฐกิจตกต่ำอย่างรุนแรงหรือที่เรียกว่าวิกฤตต้มยำกุ้งและก่อให้เกิดสิ่งที่เรียกว่าพลังใหม่/บารมีใหม่ (เงินทุนใหม่) พลังใหม่ดังกล่าวมาโดยทักษิณ ชินวัตร และท้ายที่สุดประเทศไทยก็แบ่งแยกกันชัดเจน เป็นการต่อสู้ระหว่างพลังเก่า/บารมีเก่า (เงินเก่า) กับพลังใหม่/บารมีใหม่ (เงินทุนใหม่)

สุลักษณ์ ศิวรักษ์ (2550 : 20) เห็นว่าสิ่งที่แตกต่างของรัฐประหาร 19 กันยายน กับรัฐประหารครั้งก่อนๆ ในประวัติศาสตร์การเมืองไทย คือ รัฐประหารครั้งนี้ได้ดึงเอาพระมหากษัตริย์ซึ่งถูกระบุไว้ในรัฐธรรมนูญปี 2540 ว่าทรงดำรงอยู่ในสถานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ ผู้ใดจะกล่าวหาฟ้องร้องพระมหากษัตริย์ในทางใดๆ มิได้ (มาตรา 8) เข้ามาเกี่ยวข้องมากที่สุดเริ่มตั้งแต่คณะรัฐประหารเรียกตัวเองว่า คณะปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) แต่ปัญหาที่เป็นรากฐานที่นำมาสู่การรัฐประหารครั้งนี้คือการจัดการความสัมพันธ์ระหว่างสถาบันกษัตริย์ และระบบกษัตริย์ที่มักเกี่ยวข้องกับความศักดิ์สิทธิ์มหัศจรรย์ด้วยเสมอไป เพราะพระราชพิธีมักโยงไปในทางลัทธิศาสนาด้วย

เฟเดอริโก เฟร์ราร่า (2558 : 46) ได้เสนอความเห็นว่ารรัฐประหารโดยกองทัพนั้นที่สนับสนุนสถาบันกษัตริย์เป็นสิ่งผิดปกติในศตวรรษที่ 21 สำหรับประเทศไทยมี 2 สิ่งสำคัญในการทำรัฐประหารแต่ละครั้งคือ (1) ความขัดแย้ง ความแตกแยกและความวุ่นวายที่เกิดขึ้นภายในประเทศที่มีการแบ่งชนชั้นและอุดมการณ์ “กษัตริย์นิยม” เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและจากนักการเมืองที่ได้รับเลือกตั้งเข้ามา (2) กลุ่มกษัตริย์นิยมถือว่าเป็นหน้าที่ของพวกเขาที่จะทำให้อุดมการณ์นี้ดำเนินต่อไปเมื่อเห็นว่าประชาชนเริ่มไม่สนใจ

สมชาย ปรีชาศิลปกุล (2550) ได้ชี้ให้เห็นลักษณะอำนาจที่มาจากการรัฐประหารที่เหนือกฎหมาย ว่าการรัฐประหารหมายถึงการกระทำที่เป็นการใช้กำลังเพื่อเปลี่ยนแปลงฝ่ายบริหารฝ่ายนิติบัญญัติ โดยที่ไม่ได้เป็นไปตามกรอบของรัฐธรรมนูญและรวมไปถึงการยกเลิกรัฐธรรมนูญโดยไม่มีกฎหมายใดให้อำนาจไว้ เป็นการกระทำความผิดซึ่งได้รับบัญญัติไว้ในประมวลกฎหมายอาญาหมวดความผิดต่อความมั่นคงภายในราชอาณาจักร ซึ่งหมายถึงการกระทำที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อล้มล้างรัฐธรรมนูญยึดอำนาจการปกครองหรือล้มล้างอำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหาร อำนาจตุลาการด้วยการใช้กำลัง สาเหตุหนึ่งที่เป็นผลมาจากระบบกฎหมายของไทยคือ ต่างให้การรับรองต่อการรัฐประหารซึ่งกระทำสำเร็จโดยจะถือว่าเป็นรัฐบาลที่ชอบด้วยกฎหมายและสามารถใช้อำนาจออกกฎหมายเพื่อบริหารประเทศต่อไปจนกลายเป็นกระแสความคิดหลักของระบบกฎหมายไทยที่มีต่อการรัฐประหาร สามารถเรียกแนวคิดนี้ว่า “หลักนิติรัฐประหาร” อันเป็นความคิดที่ถูกผลิตและสร้างขึ้นให้ดำรงอยู่ด้วยความเชื่อความเข้าใจของนักกฎหมายไทยกระแสหลัก

กล่าวโดยสรุปคือพุทธศาสนาหากดูเชิงประวัติศาสตร์และเชิงปริมาณนั้นได้รับการนับถือศรัทธาโดยกษัตริย์ ชนชั้นปกครองและประชากรส่วนใหญ่ของประเทศไทยเป็นระยะเวลายาวนานทำให้พุทธศาสนาถูกพัฒนามาเป็นสถาบันหนึ่งของรัฐและถูกผลิตสร้างอัตลักษณ์แห่งความเป็นรัฐกับอัตลักษณ์แห่งความเป็นพุทธที่ผสมผสานกลมกลืนไม่สามารถแยกออกจากความเป็นไทยได้ ผลก็คือทั้งอำนาจรัฐและพุทธต่างคำจูนสมประโยชน์ซึ่งกันและกัน และผู้มีอำนาจมักใช้หลักศีลธรรมแบบพุทธศาสนามาเป็นข้ออ้างสร้างความชอบธรรม

2.3 เอกสาร/งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ปราณี ศิริจันทร์พันธ์ (2527) ได้ศึกษาสัมพันธ์ภาพระหว่างพุทธศาสนากับสังคมไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลังสงครามโลกครั้งที่สอง พบว่า ความเชื่อต่างๆ ที่สืบทอดกันมาจนกลายเป็นประเพณีนั้นล้วนมีสาเหตุมาจากสภาวะสังคมและเศรษฐกิจที่ค่อนข้างจะไม่มั่นคงนัก จึงจำเป็นต้องเชื่อในสิ่งศักดิ์สิทธิ์ให้ช่วยคุ้มครองตน ซึ่งความเชื่อและศรัทธาที่เกิดขึ้นในอดีตนั้นได้ตกทอดมาจนถึงปัจจุบันและเป็นที่ยอมรับในสังคมจนกลายเป็นประเพณีสืบทอดกันมา และจารีตประเพณีดังกล่าวถูกนำมาใช้อย่างเคร่งครัดและมีความเชื่อที่ว่าใครฝ่าฝืนไม่ทำตามประเพณีจะถูกลงโทษให้มิอันเป็นไป ปัจจุบันแม้จะมีความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีที่ทันสมัยสามารถพิสูจน์ได้แต่ก็ยังมีความเชื่อในความเป็นประเพณีที่สืบทอดกันมา ดังนั้นความเชื่อในพุทธศาสนาและสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่นับถือกันมาจนถึงปัจจุบันมีสาเหตุมาจากความไม่มั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมของมนุษย์นั่นเอง

สายชล วรรณรัตน์ (2525) ได้ศึกษาพุทธศาสนากับแนวความคิดทางการเมืองในรัฐสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ.ศ. 2325-2352) พบว่า ถึงแม้ความเปลี่ยนแปลงทางสภาพเศรษฐกิจ-สังคมและการเมืองส่งผลให้ความคิดของคนในสังคมมีลักษณะมนุษย์นิยมและเหตุผลนิยมมากขึ้น แต่ความเชื่อตามหลักศาสนายังคงถูกชนชั้นนำของสังคม นำมากำกับการเมืองเพื่ออุดมการณ์ของรัฐอยู่ตลอด กล่าวคือชนชั้นนำใช้หลักพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการจัดระเบียบความสัมพันธ์ทางสังคม

ทินพันธุ์ นาคะตะ (2557) ได้ศึกษาคุณค่าของพุทธศาสนาในการบริหารราชการ พบว่า บทบาทของพระพุทธศาสนาโดยเฉพาะองค์การทางพุทธศาสนา คือ วัดและพระสงฆ์ มีบทบาทต่อสังคมไทยหลายประการ กล่าวคือ วัดนอกจากจะเป็นศูนย์กลางชีวิตในทางศาสนาและสังคมแล้วยังเป็นสถานที่ที่ช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าวของครอบครัว ส่วนบทบาทของพระสงฆ์นั้นนอกจากจะมีหน้าที่ในการอบรมศีลธรรมและประกอบพิธีกรรมทางศาสนาแล้วยังเป็นที่พึ่งทางใจ ให้คำปรึกษาต่างๆ จึงทำให้สถาบันทางศาสนามีความสัมพันธ์กับชาวบ้านจึงอยู่ในฐานะที่ทรงเกียรติและได้รับการเคารพเชือถืออย่างสูง ดังนั้นการที่สถาบันทางศาสนามีความใกล้ชิดกับชุมชนส่งผลให้พระสงฆ์มีบทบาททางสังคมในด้านต่างๆ

วัชรินทร์ ปัญญาประเสริฐ (2538) ได้ศึกษาเรื่องพุทธศาสนากับการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย พบว่า คำสอนในพุทธศาสนามีได้เน้นว่าจะต้องจัดการปกครองในรูปแบบใด แต่เน้นที่ผู้ปกครองจะต้องยึดหลักศีลธรรม โดยแก้ปัญหาที่ตัวบุคคลมากกว่าที่ระบบ คนไทยมีความเชื่อเรื่องบุญกรรม จึงทำให้ขาดความกระตือรือร้นในการที่จะมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งเป็นพื้นฐานที่สำคัญต่อการกระบวนการพัฒนาการปกครองในรูปประชาธิปไตย กล่าวคือคำสอนทางศาสนาบางอย่างไม่สอดคล้องกับระบอบประชาธิปไตยเช่นคำสอนเรื่องบุญกรรม เป็นต้น

ธนพ นาควัลย์ (2542) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาประชาธิปไตย พบว่า พุทธศาสนาของสังคมไทยเป็นรากเหง้าของความเป็นชาติและเป็นที่มาของสถาบันหนึ่งของสังคมที่มีความสำคัญ ดังนั้นพุทธศาสนากับสังคมและการเมืองจึงแยกจากกันไม่ออก กล่าวคือชนชั้นนำได้มุ่งหมายให้พุทธศาสนามีบทบาทควบคู่กับสถาบันทางการเมืองในการพัฒนาประชาธิปไตยให้เข้มแข็ง เพราะถือว่าสถาบันทางศาสนามีศักยภาพในการพัฒนาสูงในการทำหน้าที่จัดระเบียบให้แก่สังคมโดยใช้หลักคำสอนทางศาสนาตลอดจนวิธีอื่นๆ อันมุ่งไปสู่การปกครองที่ดีที่เข้ามาช่วยเหลือและแก้ไข ปัญหาเรื่องคุณธรรมและพฤติกรรมของนักการเมืองที่ถือว่าเป็นอุปสรรคหนึ่งของการพัฒนาประชาธิปไตย กล่าวคือพุทธศาสนามีหน้าที่ในการจัดระเบียบบางอย่างให้แก่รัฐ และปัญหาที่พบในกระบวนการทางการเมืองคือนักการเมืองขาดศีลธรรม

บรรพต วีระลัย และคณะ (2553) ได้ทำการศึกษาพระสงฆ์กับสังคมไทยในมิติต่างๆ พบว่าบทบาทของพระสงฆ์มีมากมายทั้งในด้านการให้ปัญญาความรู้ที่เกี่ยวกับธรรมะและบทบาทในทางสังคมโดยการช่วยเหลือสังคมเช่นการเป็นผู้นำในการพัฒนาหมู่บ้าน เป็นต้น ส่วนบทบาททางการเมืองนั้นส่วนใหญ่จะเกี่ยวพันโดยอ้อมมากกว่าโดยตรง กล่าวคือพระสงฆ์มีบทบาทแบบเสริมหรือเพิ่มเติมในเรื่องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองและมีอิทธิพลทางใจในการเหนี่ยวนำการปฏิบัติที่ไม่สอดคล้องกับธรรมะ

เชิงชาญ จงสมชัย (2537) ได้ศึกษาเรื่องพุทธธรรมและการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในทัศนะพระธรรมปิฎก (ประยูร ธมฺมปญฺโญ) พบว่าในทัศนะของพระธรรมปิฎก (ประยูร ธมฺมปญฺโญ) การเมืองและการพัฒนาประชาธิปไตยต้องตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักพุทธธรรม นั่นคือการเมืองและประชาธิปไตยที่อยู่ภายใต้การจตุระเบียบในสังคมมนุษย์นั้นต้องสอดคล้องกับหลักธรรม ธรรมในที่นี้หมายถึงสัจธรรมหรือความจริงที่เป็นธรรมชาติ จึงจะเป็นการเมืองและประชาธิปไตยที่มีคุณภาพ และในส่วนของพัฒนาการเมืองและประชาธิปไตยนั้นต้องเน้นไปที่การพัฒนาคุณภาพของคนในสังคมให้เป็นคนที่มีธรรมาธิปไตย โดยใช้หลักการศึกษาทั้ง ศิล สมาธิ ปัญญา และถือว่าสิ่งนี้เป็นเงื่อนไขแห่งความสำเร็จของการพัฒนาการเมืองและประชาธิปไตย และส่งผลให้สอดคล้องกับประชาธิปไตยในวิถีของความเป็นไทยมากกว่าประชาธิปไตยแบบตะวันตก

จากการทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องนี้ ทำให้ผู้วิจัยพบว่าวาทกรรมที่ถูกผลิตสร้างขึ้นมาใช้หรือให้ความหมายกับสังคมไทยนั้นมีหลายชุดวาทกรรมซึ่งแต่ละวาทกรรมนั้นก็ถูกผลิตสร้างขึ้นตามบริบทเงื่อนไขของสังคมตามยุคสมัย เพื่อผลิตสร้างหรือให้ความหมายแก่สังคมผ่านอำนาจในการสร้างชุดความรู้และความจริง วาทกรรมที่ถูกนำมาใช้ในบริบทและเงื่อนไขของสังคมไทยนั้นเป็นการใช้วาทกรรมแบบผสมผสาน กล่าวคือวาทกรรมเชิงศีลธรรมแบบพุทธนั้นถูกนำมาใช้ผสมกับวาทกรรมแบบกษัตริย์นิยมและวาทกรรมชาตินิยม เป็นต้น ดังนั้นเมื่อมีการนำวาทกรรมมาใช้ก็ย่อมมีการต่อต้านหรือเรียกว่ามีวาทกรรมหลักก็ย่อมมีวาทกรรมทวนกระแสหรือวาทกรรมต่อต้าน ซึ่งวาทกรรมหลักนั้นมีหน้าที่ทำลายวาทกรรมทวนกระแสโดยทำให้วาทกรรมที่ทำทลายอำนาจต้องสลายยอมจำนนในที่สุดหรือเรียกว่าการปฏิบัติการเชิงวาทกรรม และสิ่งที่ผู้วิจัยพบจากการศึกษาทบทวนแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องคือวาทกรรมเชิงศีลธรรมแบบพุทธศาสนานั้นถูกนำมาใช้ในการอ้างความชอบธรรมของสถานะบุคคลหรือองค์กรเพื่อที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองที่ไม่ผ่านกระบวนการประชาธิปไตย โดยใช้หลักประกันจากสถานะความชอบธรรมดังกล่าวจากการที่ดึงเอาสถาบันพระมหากษัตริย์และความรักชาติเข้ามาเกี่ยวข้อง ดังนั้นวาทกรรมเชิงศีลธรรมแบบพุทธศาสนาจึงถูกนำมาใช้ในการแสวงหาผลประโยชน์ทางการเมืองไทย

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการศึกษาวิจัยเรื่อง วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย: ศึกษาผ่านแนวคิดของพุทธะอิสระนั้น โดยภาพรวมของการกำหนดระเบียบวิธีวิจัย (Methodology) ที่นำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัย โดยเป็นกระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) อันประกอบไปด้วย

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

สำหรับการนำเสนอระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยนั้น ในส่วนนี้ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบและขอบเขต ตลอดจนเหตุผลประการสำคัญของการนำระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยดังกล่าวข้างต้น มาใช้ในการดำเนินการวิจัยครั้งนี้ อันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังต่อไปนี้

3.1 วิธีการวิจัย

สำหรับการกำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัยตามการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดระเบียบวิธีการวิจัยหรือกระบวนการวิจัย โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ อันประกอบไปด้วยกระบวนการศึกษาและวิเคราะห์การใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมจาก www.youtube.com ผ่านแนวคิดของพุทธะอิสระ หรือที่รู้จักกันในนามว่า พระสุวิทย์ ธีรธมโม หรือหลวงปู่พุทธะอิสระ ที่เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมือง เป็นหลัก โดยมีเหตุผลสำคัญของการนำระเบียบวิธีวิจัยดังกล่าวข้างต้น มาใช้ในการดำเนินกระบวนการวิจัยอันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

1. การวิจัยเชิงเอกสาร (Documentary Research)

โดยเริ่มต้นจากการศึกษาข้อความคิดเบื้องต้นเกี่ยวกับแนวความคิดในทางปรัชญาและความหมายและรูปแบบกระบวนการที่เกี่ยวข้องกับการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย ซึ่งส่งผลให้เกิดการเข้าไปมีบทบาทอำนาจทางการเมืองและเกิดการรัฐประหารดังต่อไปนี้

1. แนวความคิดและความหมายของวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย

2. แนวความคิดเกี่ยวกับชุดของวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมของพุทธศาสนา
3. วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาที่ถูกใช้ภายใต้บริบททางสังคมแบบต่างๆ ในการเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองผ่านการรัฐประหาร
4. ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาต่อสังคมไทย
5. กระบวนการสรุปวิเคราะห์และประมวลผลของการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย ที่ส่งผลต่อการเข้าไปมีบทบาทอำนาจทางการเมืองและเกิดการรัฐประหาร

โดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับข้อพิจารณาตามแนวความคิดและความหมายของการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย ที่ส่งผลให้เกิดการเข้าไปมีบทบาทอำนาจทางการเมืองและเกิดการรัฐประหารนั้น ได้ดำเนินการศึกษาวิเคราะห์จากการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมจากแหล่งข้อมูลที่ได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ทั้งเอกสารวิชาการประเภทต่างๆ รวมทั้งข้อมูลทางวิชาการที่ได้มาจากการสืบค้นทางสื่อสารสนเทศทางเว็บไซต์ต่างๆ อันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

1. แนวความคิดเกี่ยวกับความรู้ความเข้าใจและความหมายของการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย ที่ส่งผลให้เกิดการเข้าไปมีบทบาทอำนาจทางการเมืองและเกิดการรัฐประหาร อันประกอบไปด้วยการให้ความหมายของวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาและการใช้ศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมือง
2. แนวความคิดเกี่ยวกับชุดของวาทกรรมที่เกี่ยวข้องกับศีลธรรมของพุทธศาสนา
3. วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาถูกใช้บริบททางสังคมแบบใดในการเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง กล่าวคือ วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาถูกใช้ร่วมกับวาทกรรมอื่นด้วย และการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทยนั้นถูกนำไปใช้ผ่านบริบทหรือเงื่อนไขทางสังคมแบบใด
4. ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาต่อสังคมไทย หลังเกิดการรัฐประหารของกองทัพสังคมไทยเกิดเหตุการณ์อะไรขึ้นบ้าง
5. กระบวนการสรุปวิเคราะห์และประมวลผลของการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทยที่ส่งผลต่อการเข้าไปมีบทบาทอำนาจทางการเมืองและเกิดการรัฐประหาร

3.2 การสร้างเครื่องมือในการวิจัย

ส่วนการกำหนดกระบวนการและขั้นตอนในการออกแบบการวิจัย (Research Design) หรือการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในกระบวนการวิจัย ผู้วิจัยได้กำหนดกระบวนการวิจัยและขั้นตอนในการดำเนินการวิจัย อันมีสาระสำคัญโดยสรุปดังนี้

1. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจาก www.youtube.com ของพุทธะอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมโม) ที่เข้าไปมีบทบาททางการเมือง
2. การศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารเชิงวิชาการ ผลงานวิจัยและบทความทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดและความหมายของการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย

3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

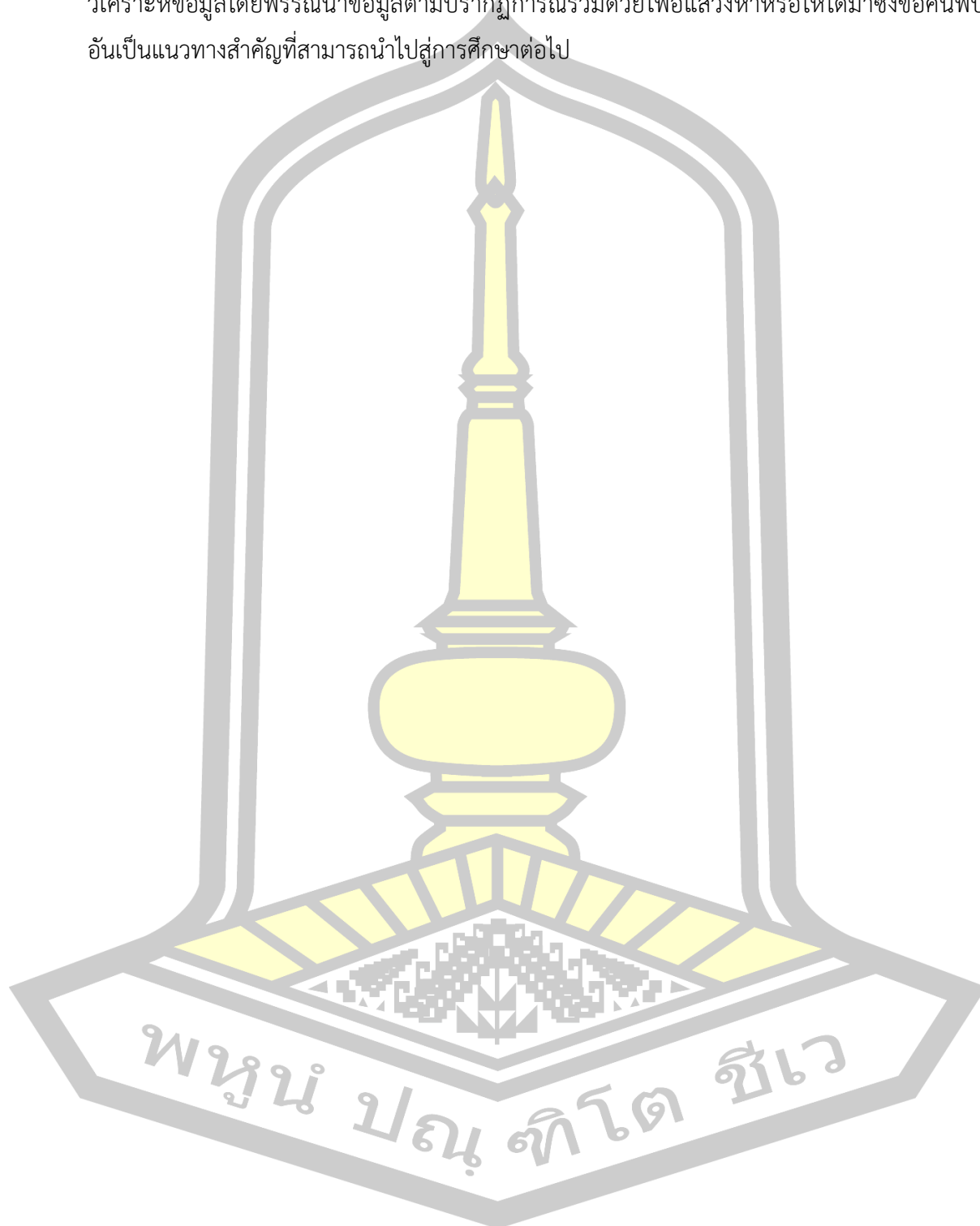
สำหรับการเก็บรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดกระบวนการหรือแนวทางในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากการศึกษาวิเคราะห์การใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมจาก www.youtube.com ของพุทธะอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมโม) รวมไปถึงการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อนำมาใช้ในการกระบวนการสร้างพื้นฐานขององค์ความรู้อย่างบูรณาการในทางวิชาการ

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

สำหรับกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาวิเคราะห์การใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมจาก www.youtube.com ของพุทธะอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมโม) รวมไปถึงการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลโดยการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสารทางวิชาการและข้อมูลจากสื่อเทคโนโลยีสารสนเทศ

ผู้วิจัยได้นำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์การใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมจาก www.youtube.com ของพุทธะอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมโม) มาใช้ในกระบวนการวิเคราะห์และประมวลผลข้อมูล โดยดำเนินการร่วมกับกระบวนการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้าข้อมูลจากเอกสาร โดยกระบวนการและวิธีการวิเคราะห์อันจะได้ดำเนินการตามแนวทางวิจัยเชิงคุณภาพ อันได้แก่ ข้อมูลโดยการพิจารณาประเด็นหลัก (Major Themes) หรือแบบแผนหลัก (Major Categories) อันเป็นกระบวนการวิเคราะห์ที่โดยการเริ่มต้นจากภาพรวมไปสู่การวิเคราะห์ประเด็นย่อย

ของกระบวนการวิเคราะห์ตามแนวทางวิจัยเชิงคุณภาพ รวมทั้งผู้วิจัยได้ดำเนินการกระบวนการในการวิเคราะห์ข้อมูลโดยพรรณนาข้อมูลตามปรากฏการณ์ร่วมด้วยเพื่อแสวงหาหรือให้ได้มาซึ่งข้อค้นพบอันเป็นแนวทางสำคัญที่สามารถนำไปสู่การศึกษาต่อไป

การใช้วาทกรรมแบบผสมผสานภายใต้บริบททางสังคมและผลที่เกิดขึ้น

ว่าด้วยความไม่ต่อเนื่องของระบอบประชาธิปไตยไทยนับตั้งแต่ยุคปลายของรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กระทั่งถึงรัฐประหารครั้งล่าสุด (พ.ศ. 2549 - 2557) ถือได้ว่าการเมืองไทยได้เกิดการเปลี่ยนแปลงรูปแบบทางการเมืองเข้าสู่การมีบทบาททางการเมืองของมวลชนที่เริ่มเข้ามาแทนที่การเมืองแบบตัวแทน (ผู้แทน) กล่าวคือ เกิดมวลชนที่มีความเชื่อและอุดมการณ์ทางการเมืองที่แตกต่างกัน และความแตกต่างทางความเชื่อและอุดมการณ์ และมวลชนเหล่านั้นได้ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องต่อต้านรัฐบาลและก่อให้เกิดความขัดแย้งกันที่ไม่สามารถลงรอยกันได้ ซึ่งความขัดแย้งที่ไม่สามารถลงรอยกันได้ที่เกิดขึ้นคือความขัดแย้งทางการเมืองของมวลชนสี่เสือ มวลชนสี่เสือแดงออกมาเชียร์สนับสนุนรัฐบาลที่มาจากการเลือกตั้งในฐานะตัวแทนประชาธิปไตย ฯลฯ กับมวลชนสี่เสือเหลืองที่ออกมาเปิดเผยกระบวนการทุจริต คอร์รัปชันของระบอบประชาธิปไตยและพยายามที่จะเสนอให้มีทางออกจากการเมืองด้วยการสนับสนุนนายกที่ไม่ต้องมาจากการเลือกตั้ง (นายกคนนอก) ซึ่งความขัดแย้งทางการเมืองดังกล่าวถูกใช้ผ่านปฏิบัติการเชิงวาทกรรมในการสร้างอำนาจ ความรู้ ความเชื่อให้แก่สังคม ด้วยความเชื่อและอุดมการณ์ที่ถูกปลูกฝังดังกล่าวได้ก่อให้เกิดการเคลื่อนไหวเรียกร้องของมวลชนต่างอุดมการณ์ ความขัดแย้งทางการเมืองได้นำไปสู่ภาวะตึงเครียดและก่อให้เกิดความรุนแรงทางสังคม อีกทั้งยังมีแนวโน้มที่นำไปสู่ความขัดแย้งที่ไม่สามารถควบคุมหรือระงับให้เข้าสู่ภาวะปกติทางสังคมได้ ท้ายที่สุดก็นำไปสู่การเรียกร้องให้กองทัพออกมาทำการรัฐประหารเพื่อยุติความขัดแย้งรุนแรงของสังคมซึ่งรวมถึงการเรียกร้องหาผู้ปกครองที่เป็นคนดีมีศีลธรรม

ในบทนี้ผู้วิจัยจะกล่าวถึงการใช้อำนาจในการสร้างความรู้ความเชื่อในรูปแบบต่างๆ ให้แก่สังคม ซึ่งผู้วิจัยจะศึกษาผ่าน (1) การใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาร่วมกับวาทกรรมอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องในการนำมาใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการอ้างเข้าไปมีอำนาจรัฐผ่านการรัฐประหาร (2) มีการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาไปใช้กับการเมืองไทยภายใต้เงื่อนไขหรือบริบททางสังคมแบบต่างๆ (3) ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาในทางการเมืองและประเด็นสุดท้ายก่อนที่จะไปศึกษาตามประเด็นที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วข้างต้นนั้น ผู้วิจัยจะกล่าวถึงบริบทของสังคมการเมืองไทยในช่วง พ.ศ. 2549 - 2557 แบบคร่าวๆ เพื่อไล่เรียงความเป็นมาของลำดับเหตุการณ์ต่างๆ รวมไปถึงความเปลี่ยนแปลงทางสังคมการเมืองไทย ทั้งนี้เพื่อสร้างความเข้าใจในบริบทของสังคมไทยเพื่อง่ายต่อการทำความเข้าใจในประเด็นที่ผู้วิจัยจะศึกษาต่อไป

4.1 บริบทของสังคมไทย พ.ศ. 2549 – 2557

การเมืองไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาเป็นระบอบการเมืองที่ผู้ปกครองหรือกลุ่มผู้นำมีส่วนเข้าไปเกี่ยวข้องกับการถูกกล่าวหาว่ามีการกระทำการทุจริตคอร์รัปชัน กระทั่งถึงรัฐบาลทักษิณ ชินวัตรและรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ที่ถูกกล่าวหาอย่างอื้อฉาวขึ้นเรื่อยๆ และนำไปสู่การเรียกร้องให้มีการปฏิรูปทางการเมืองคือให้ความสำคัญกับระบบการตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันของกลุ่มผู้นำทางการเมือง

4.1.1 บริบทของสังคมไทยก่อนปี 2549 การเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2544 พรรคไทยรักไทยที่มีทักษิณ ชินวัตร เป็นหัวหน้าพรรคได้รับชัยชนะจากนโยบายประชานิยม และในการเลือกตั้งทั่วไปในปี พ.ศ. 2548 พรรคไทยรักไทยก็ได้รับชัยชนะอีกครั้ง ซึ่งในช่วงเวลานั้นนโยบายของพรรคเพื่อไทยเป็นที่ชื่นชอบและได้รับการตอบรับจากประชาชนในระดับรากหญ้าอย่างล้นหลามโดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือและภาคอีสาน รัฐบาลทักษิณเผชิญกับวิกฤติปัญหาทางการเมืองเริ่มแรกจากการที่ ป.ป.ช. กล่าวหาว่ายื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินอันเป็นเท็จ ความขัดแย้งดังกล่าวได้ส่งผลให้ผู้ที่เห็นด้วยกับไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลทักษิณ นำไปสู่ความขัดแย้งและสร้างความแตกแยกทางการเมืองอย่างรุนแรง อีกทั้งในระหว่างที่รัฐบาลทักษิณได้ดำรงตำแหน่งก็มีข่าวอื้อฉาวเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันอย่างรุนแรงและการมีผลประโยชน์ทับซ้อนของกลุ่มผู้นำ แต่เนื่องด้วยกระบวนการตรวจสอบที่ถูกรัฐบาลแทรกแซงได้ส่งผลให้กระบวนการตรวจสอบไม่โปร่งใส

ดังนั้นการทุจริตคอร์รัปชันจึงไม่สามารถถูกเปิดเผยสู่สาธารณชน ระบอบการปกครองที่มีแนวโน้มรวมอำนาจของรัฐบาลทักษิณถูกนักวิชาการเรียกว่า “ระบอบทักษิณ” หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า “เผด็จทักษิณ” กล่าวคือเป็นรูปแบบที่รัฐเข้ามาแทรกแซงสื่อควบคุมระบบรัฐสภาและเอื้อประโยชน์ให้แก่กลุ่มของตนเองและพวกพ้องและไม่สนใจข้อท้วงติงของฝ่ายค้านหรือข้อเสนอของภาคประชาชน เป็นต้น (สังคีต พิริยะรังสรรค์, 2559 : 230-232)

จากการที่ขาดการมีส่วนร่วมของภาคประชาสังคมและส่วนอื่นๆ นั้นเอง ส่งผลให้มีการทุจริตคอร์รัปชัน การมีผลประโยชน์ทับซ้อนและความไม่โปร่งใสในการบริหารบ้านเมืองของรัฐบาลทักษิณ และเป็นเหตุให้มีข่าวอื้อฉาวที่รุนแรงขึ้นทุกๆ ขณะ แต่สาเหตุที่ถือได้ว่าเป็นการควบคุมกฎหมายและใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายเพื่อผลประโยชน์ส่วนตัวก็คือการขายหุ้นชินคอร์ปที่ไม่เสียภาษีหรือใช้ช่องโหว่ทางกฎหมายเพื่อหลีกเลี่ยงภาษี (กนกกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2560 : 10) ซึ่งเหตุการณ์ดังกล่าวได้ก่อให้เกิดกระแสวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอย่างรุนแรง และนำไปสู่การต่อต้านและการชุมนุมขับไล่รัฐบาลทักษิณออกจากตำแหน่ง

ซึ่งการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลครั้งนี้ได้รวมตัวกันขึ้นในนาม “พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย หรือ พธม.” ที่เป็นการรวมเอาพลังจากภาคประชาชนต่างๆ มาเป็นแนวร่วมเพื่อขับไล่

รัฐบาลทักษิณ ภายใต้การนำของสนธิ ลิ้มทองกุล และพลตรีจำลอง ศรีเมือง เป็นต้น ในการเคลื่อนไหวก็มีการรณรงค์ในประเด็นต่างๆ ที่หลากหลายและกว้างขวางของคนที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลทักษิณ (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2560 : 9)

4.1.2 บริบทของสังคมไทยปี 2549 - 2554 จากการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลที่กล่าวข้างต้น รัฐบาลจึงคิดตัดสินใจยุบสภาและจัดให้มีการเลือกตั้งใหม่ในวันที่ 2 เมษายน 2549 แต่พรรคฝ่ายค้าน เช่น พรรคประชาธิปัตย์ พรรคชาติไทยและพรรคมหาชน ได้ร่วมกันคว่ำบาตรการเลือกตั้งและรณรงค์ให้ประชาชนใช้สิทธิไม่ประสงค์จะลงคะแนน (Vote No) ผลการเลือกตั้งพรรคไทยรักไทยได้รับชัยชนะ

พันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยประกาศชุมนุมต่อต้านพรรคไทยรักไทยโดยโจมตีว่าการเลือกตั้ง 2 เมษายน 2549 ไม่โปร่งใสและศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเลือกตั้ง 2 เมษายน 2549 ไม่ชอบด้วยกฎหมายเป็นการเลือกตั้งที่ไม่สุจริตและโปร่งใสเที่ยงธรรม (สังคิต พิริยะรังสรรค์, 2559 : 233-234) ส่งผลให้ผู้คนในสังคมแตกแยกทั้งฝ่ายที่สนับสนุนรัฐบาลและฝ่ายขับไล่รัฐบาล

ท่ามกลางสถานการณ์ทางสังคมที่ก่อให้เกิดความแตกแยกทางความคิดความเชื่อและอุดมการณ์ของประชาชนที่สนับสนุนรัฐบาลกับประชาชนที่คัดค้านรัฐบาลและมีแนวโน้มว่าความขัดแย้งจะรุนแรงและไม่สามารถควบคุมได้ วันที่ 19 กันยายน 2549 พลเอกสนธิ บุญยรัตกลิน ผู้บัญชาการทหารบกและหัวหน้าปฏิรูปการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (คปค.) ได้ทำการรัฐประหารโดยอ้างปัญหาเรื่องการคอร์รัปชันของรัฐบาลทักษิณเป็นเหตุผลสำคัญและได้มีการแต่งตั้ง พลเอก สุรยุทธ์ จุลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี (สังคิต พิริยะรังสรรค์, 2559 : 235)

และศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้มีการยุบพรรคไทยรักไทย ต่อมาได้เปลี่ยนชื่อพรรคจากไทยรักไทยมาเป็นพรรคพลังประชาชนเพื่อเข้าสู่เวทีการเลือกตั้งอีกครั้งและได้รับชัยชนะ โดยมี สมักร สุนทรเวช เป็นนายกรัฐมนตรี ต่อมาได้ไม่นานกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตยก็ประกาศชุมนุมต่อต้านรัฐบาลสมักร สุนทรเวช ว่าเป็นเพียงตัวแทนของทักษิณและให้การสนับสนุนแก่ประเทศกัมพูชาในการขึ้นทะเบียนปราสาทเขาพระวิหารเป็นมรดกโลก รัฐบาลสมักรสิ้นสุดการเป็นรัฐบาล เพราะถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิดตามกฎหมายที่ไม่อนุญาตให้ผู้ที่ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไปเป็นลูกจ้างหรือพนักงานของรัฐกิจเอกชน แล้วศาลตัดสินให้รัฐบาลสมักรสิ้นสุดลง

ต่อมาพรรคพลังประชาชนได้เลือกสมชาย วงษ์สวัสดิ์ เป็นนายกรัฐมนตรีแทนสมักร และการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลของพันธมิตรฯ ก็ยังดำเนินต่อไป และมวลชนพันธมิตรฯ ได้เข้ายึดสนามบินดอนเมืองซึ่งใช้เป็นท่าเทียบชั่วคราวของรัฐบาลในขณะนั้นและได้ปิดล้อมทางเข้าออกสนามบินสุวรรณภูมิอีกด้วย ซึ่งการชุมนุมดังกล่าวได้มีแนวโน้มว่าจะเกิดความรุนแรงขึ้นด้วย ต่อมาศาลรัฐธรรมนูญได้วินิจฉัยให้ยุบพรรคพลังประชาชน ส่งผลให้นายกรัฐมนตรีสมชาย วงษ์สวัสดิ์ ต้อง

พ้นจากตำแหน่ง และพันธมิตรฯ ได้ประกาศยุติการชุมนุมในต้นเดือนธันวาคม 2551 (สังคีต พิริยะรังสรรค์, 2559 : 237)

ต่อมา สมาชิกสภาผู้แทนราษฎรได้มีมติให้เลือกอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หัวหน้าพรรคประชาธิปัตย์ เป็นนายกรัฐมนตรี และต่อมาได้เกิดการชุมนุมประท้วงต่อต้านรัฐบาลอภิสิทธิ์ของกลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยขับไล่เผด็จการ (นปก.) โดยกลุ่ม นปก. กล่าวอ้างว่ารัฐบาลอภิสิทธิ์เป็นตัวแทนของอำมาตย์ ที่จะต้องโค่นล้มให้ได้ด้วยการปฏิวัติของประชาชน ร่วมกับมวลชนคนเสื้อแดงอีกจำนวนมาก กระทั่งเกิดเหตุการณ์ปะทะกันระหว่างคนเสื้อแดงกับกำลังทหารตำรวจในเดือนเมษายน 2552 มีผู้ได้รับบาดเจ็บแต่ไม่มีผู้เสียชีวิตและเหตุการณ์ยุติลงเมื่อแกนนำกลุ่มคนเสื้อแดงประกาศหยุดการชุมนุมและเข้ามอบตัว

ในปีต่อมากลุ่มคนเสื้อแดงได้มีการนัดชุมนุมต่อต้านรัฐบาลอภิสิทธิ์อีกครั้ง โดยการเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภาฯ และเสนอให้มีการจัดการเลือกตั้งครั้งใหม่โดยเร็ว การชุมนุมต่อต้านรัฐบาลของกลุ่มคนเสื้อแดงเป็นไปอย่างยืดเยื้อและมีการปะทะกันก่อให้เกิดความรุนแรงอย่างต่อเนื่อง 10 เมษายน 2553 มีการปะทะกันของทหารกับคนเสื้อแดงในการสลายการชุมนุมมีทั้งผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต 14-18 พฤษภาคม 2553 มีการปะทะกันของเจ้าหน้าที่รัฐกับผู้ชุมนุมคนเสื้อแดงมีทั้งผู้บาดเจ็บและเสียชีวิต 19 พฤษภาคม 2553 แกนนำคนเสื้อแดงได้ประกาศยุติการชุมนุมและเข้ามอบตัว นายกรัฐมนตรีอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ได้ตัดสินใจยุบสภาฯ เมื่อวันที่ 10 พฤษภาคม 2554 (สังคีต พิริยะรังสรรค์, 2559 : 271-274)

4.1.3 บริบทของสังคมไทยปี 2555 - 2557 การจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไป 3 กรกฎาคม 2554 ผลการเลือกตั้งปรากฏว่าพรรคเพื่อไทยได้รับชัยชนะ นางสาวยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เป็นนายกรัฐมนตรี ซึ่งในประวัติศาสตร์การเมืองไทยไม่เคยมีผู้นำในฐานะรัฐบาลที่เป็นสุภาพสตรีและนางสาวยิ่งลักษณ์นับว่าเป็นสุภาพสตรีคนแรกที่ได้เป็นผู้นำรัฐบาล แต่การบริหารงานของรัฐบาลยิ่งลักษณ์ถูกกล่าวหาว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันรวมไปถึงประสพการณ์ทางการเมืองที่มีน้อยในตัวรัฐบาลเองก็เป็นปัญหาส่งผลให้สภาวะผู้นำถูกกีดเซาะจากกลุ่มทางสังคมต่างๆ กระทั่งเดือนสิงหาคม 2556 รัฐบาลได้มีการเสนอร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมเพื่อนิรโทษกรรมแก่นักโทษที่กระทำความผิดเนื่องจากการชุมนุมทางการเมืองเป็นการนิรโทษกรรมแบบนักโทษทางการเมืองทั้งหมด หรือที่เรียกว่า “นิรโทษกรรมแบบเหมาเข่ง” เป้าหมายก็เพื่อจะนิรโทษกรรมให้แก่ทักษิณ ชินวัตรให้พ้นผิดและสามารถกลับมาประเทศไทยได้ (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2560 : 12)

ด้วยเหตุดังกล่าวส่งผลให้นายสุเทพ เทือกสุบรรณ ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ได้ออกมาแถลงคัดค้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรมเหมาเข่ง มีคนเข้าร่วมชุมนุมเป็นจำนวนมาก ต่อมาวุฒิสภาลงมติไม่รับร่าง พ.ร.บ.นิรโทษกรรมเหมาเข่ง แต่สุเทพได้ประกาศยกระดับการชุมนุมมวลชนโดยอ้างว่ารัฐบาลไม่ยอมถอนร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมออกจากสภาฯ

การประท้วงต่อต้านรัฐบาลมีมาเรื่อยๆ เป็นระยะๆ กระทั่ง 8 ธันวาคม 2556 ส.ส.พรรคประชาธิปัตย์ทั้งหมดลาออก ส่งผลให้ 9 ธันวาคม 2556 รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ประกาศยุบสภาฯ (สังคีต พิริยะรังสรรค์, 2559 : 286) และเป้าหมายของการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลเริ่มเปลี่ยนแปลงไปจากการคัดค้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรมแบบเหมาเข่ง เป็นการขับไล่รัฐบาลที่เป็นตัวแทนของทักษิณ ในนามกลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการปฏิรูปประเทศให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2556 (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2560 : 3) เป็นการชุมนุมที่มีคนเข้าร่วมเป็นจำนวนมาก กระทั่งสัปดาห์ได้เรียกผู้เข้าร่วมชุมนุมขับไล่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ว่าเป็น “มวลมหาประชาชน” ซึ่งการชุมนุมของกลุ่ม กปปส. ได้มีการขยายเวทีไปตามสถานที่ต่างๆ หนึ่งในคณะแกนนำ กปปส. ก็คือพุทธะอิสระที่ออกมามีบทบาทที่เป็นแกนนำอย่างโดดเด่นไม่แพ้สัปดาห์ โดยกลุ่มผู้ชุมนุมต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ในนาม กลุ่ม กปปส. ได้เสนอหลักการทางการเมืองว่าต้องทำการปฏิรูปการเมืองและปฏิรูปประเทศก่อนที่จะมีการเลือกตั้ง “ปฏิรูปก่อนเลือกตั้ง” และเสนอให้มีการจัดตั้งสภาประชาชนเพื่อปฏิรูปการเมืองก่อนเลือกตั้ง เพราะรัฐบาลยิ่งลักษณ์หมดความชอบธรรมในการเป็นรัฐบาลและรัฐบาลรักษาการ

ถึงแม้รัฐบาลยิ่งลักษณ์ยุบสภาและประกาศจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 แต่สัปดาห์และกลุ่มผู้ร่วมชุมนุม กปปส. ปฏิเสธไม่ยอมรับการเลือกตั้ง การต่อต้านนายกรัฐมนตรียิ่งลักษณ์ของ กปปส. ได้ยกระดับเป็นการชุมนุมสำแดงพลัง (Demonstration) และกลายเป็นการประท้วงทางการเมือง (Political Protest) จนถึงขั้นที่เกิดความรุนแรงระหว่างผู้ที่สนับสนุนรัฐบาลและกลุ่ม กปปส.

ต่อมาในวันที่ 13 มกราคม 2557 กลุ่ม กปปส. ได้ประกาศว่าจะปิดกรุงเทพมหานคร โดยการกระจายเวทีปราศรัยออกไปตามบริเวณจุดสำคัญๆ ต่างๆ ในกรุงเทพฯ (WeLove Thai, 2556 : เว็บไซต์) และเหตุการณ์การชุมนุมประท้วงขับไล่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ก็ดำเนินต่อเนื่องไปเรื่อยๆ ส่วนฝ่ายรัฐบาลก็ยังคงเดินหน้าและยืนยันจัดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ต่อไป

ในวันเลือกตั้ง 2 กุมภาพันธ์ 2557 ภายใต้สภาวะความขัดแย้งทางการเมืองอย่างรุนแรง กลุ่ม กปปส. ได้เข้าขัดขวางตามหน่วยเลือกตั้งต่างๆ เกือบทั่วประเทศ จนหน่วยเลือกตั้งบางหน่วยไม่สามารถเปิดให้มีการเลือกตั้งทั่วไปได้ กระทั่งคณะกรรมการการเลือกตั้ง (กกต.) ไม่สามารถประกาศผลการเลือกตั้งอย่างเป็นทางการได้ 21 มีนาคม 2557 ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยว่าการเลือกตั้งในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2557 ผิดรัฐธรรมนูญเพราะไม่สามารถจัดให้มีการเลือกตั้งพร้อมกันทั่วประเทศได้และให้การเลือกตั้ง 2 กุมภาพันธ์ 2557 เป็นโมฆะ (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2560 : 3)

ความขัดแย้งทางการเมืองยังคงดำเนินต่อไปเรื่อยๆ และยังมีแนวโน้มว่าจะนำไปสู่ความรุนแรงที่ควบคุมไม่ได้ กระทั่ง 22 พฤษภาคม 2557 ได้เกิดเหตุการณ์ที่ไม่คาดฝันของกลุ่ม นปช. และเสื้อแดง แต่เป็นเหตุการณ์ที่คาดหวังของกลุ่ม กปปส. คือการยึดอำนาจรัฐประหารของกองทัพ

ซึ่งนำโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นหัวหน้าผู้ยึดอำนาจในนาม คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เหตุการณ์ยึดอำนาจรัฐประหารครั้งนี้ทำให้ผู้ชุมนุมต่อต้านรัฐบาล กปปส. ประกาศยุติการชุมนุม (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2560 : 4) ซึ่งพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นนายกรัฐมนตรีและเป็นหัวหน้ารักษาความสงบแห่งชาติจนถึงปัจจุบัน (พ.ศ.2561)

ผู้วิจัยได้ศึกษาวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทยในการใช้กล่าวอ้างเพื่อเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง ซึ่งผู้วิจัยได้ศึกษาผ่านบทบาทของพุทธอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมโม) ทั้งนี้ก็เพราะว่าพุทธอิสระออกมามีบทบาททางการเมืองอย่างโดดเด่นในฐานะที่เป็นพระและแกนนำหลักของกลุ่ม กปปส. ซึ่งพุทธอิสระได้ใช้สถานะของความเป็นพระสงฆ์ที่สังคมไทยให้ความเคารพนับถือและใช้หลักคำสอนของพุทธศาสนาในการนำมวลชนเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง ซึ่งถือได้ว่าเป็นการสร้างอำนาจ ความรู้และความจริงให้แก่สังคมผ่านวาทกรรมเชิงศีลธรรมแบบพุทธที่ถูกนำมาใช้ในทางการเมืองอย่างได้ผลและน่าสนใจ ซึ่งในบทนี้ผู้วิจัยจะศึกษาวิสัยบทบาทของพุทธอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมโม) ในฐานะเป็นแกนนำของกลุ่ม กปปส. เกี่ยวกับการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทยที่ส่งผลต่อการเกิดการรัฐประหารผ่าน www.youtube.com เป็นหลัก และศึกษาวิเคราะห์จากหนังสือ เอกสาร งานวิจัย บทความ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อที่จะได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและน่าเชื่อถือ โดยจะอธิบายผ่านกรอบแนวคิด ทฤษฎีวาทกรรม ของมิเชล พูโกต์

4.2 ประวัติพุทธอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมโม)

ก่อนจะไปศึกษาประเด็นข้างต้นผู้วิจัยจะกล่าวถึงประวัติของพุทธอิสระ (พระสุวิทย์ ธีรธมโม) เพื่อทราบข้อมูลเบื้องต้นดังนี้ พุทธอิสระมีนามว่านายสุวิทย์ ทองประเสริฐ เกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2499 เป็นบุตรของนายชมภู นางอำพร ทองประเสริฐ เป็นชาวกรุงเทพมหานครแต่กำเนิด แต่บรรพบุรุษตั้งรกรากอยู่ที่จังหวัดนครปฐม (Kapook, 2556 : เว็บไซต์) การศึกษาทางโลก พุทธอิสระเรียนไม่จบชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ส่วนการศึกษาทางธรรมนั้นจบนักธรรมเอก (กรุงเทพธุรกิจ, 2557 : เว็บไซต์)

บวชครั้งแรกเมื่ออายุ 20 ปี โดยบวชที่วัดคลองเตยใน เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร โดยมีพระครูธีรารักษ์ เจ้าอาวาสวัดคลองเตยในเป็นพระอุปัชฌาย์ บวชได้เพียงพรรษาเดียวก็สึกออกไปเป็นทหาร 2 ปี หลังเสร็จภารกิจทางทหารก็กลับมาบวชใหม่ที่วัดเดิมคือวัดคลองเตยใน เมื่อวันที่ 16 มกราคม พ.ศ. 2526 โดยมีพระครูธีรารักษ์ เจ้าอาวาสวัดคลองเตยในเป็นพระอุปัชฌาย์ เช่นเดิม และพระครูวรกิจวิวัฒน์ เจ้าอาวาสวัดภาษี เขตคลองเตย กรุงเทพมหานคร

เป็นพระกรรมวาจาจารย์ พระครูวินัยธรสมพงษ์ วัดคลองเตยในเป็นพระอนุสาวนาจารย์ ได้รับฉายาว่า “ธีรธมโม” แปลว่า ปราศทุกข์ทางธรรม (สถานีอิสระธรรม, 2557 : เว็บไซต์)

ช่วงที่พุทธะอิสระอยู่วัดคลองเตยในมีผู้คนมากมายมาฟังพุทธะอิสระแสดงธรรม พุทธะอิสระอยู่ที่วัดคลองเตยในได้ประมาณ 6 ปี ก็มาสร้างวัดอ้อน้อยที่ตำบลห้วยขวาง อำเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม ในปี 2532 โดยมีอุบาสิกาทองหล่อ วิสุทธิผล เป็นผู้บริจาคที่ดินผืนนี้ให้สร้างวัด สร้างเสร็จเป็นรูปเป็นร่างภายใน 3 ปี ได้รับพระราชทานวิสุงคามสีมา ยกฐานะขึ้นเป็นวัดชื่อวัดอ้อน้อย (เดิมได้ทำเรื่องขอใช้ชื่อว่าวัดธรรมอิสระแต่มีเหตุขัดข้องบางประการ) เมื่อสร้างวัดเสร็จเรียบร้อยก็ให้พระลูกศิษย์ดูแลวัด ส่วนพุทธะอิสระก็ออกธุดงค์เพื่อฝึกฝนปฏิบัติธรรมอย่างจริงจังเป็นเวลากว่า 5 ปี พุทธะอิสระกลับมาปกครองดูแลวัดอ้อน้อยอีกครั้งเมื่อได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าอาวาส เมื่อวันที่ 1 เมษายน 2538 และได้ทำนุบำรุงวัดจนเจริญรุ่มมา และเมื่อพระอุโบสถสร้างเสร็จเรียบร้อยจึงได้จัดพิธีผูกพัทธสีมาปิดทองฝังลูกนิมิต เมื่อวันที่ 13 กุมภาพันธ์ 2542 โดยสมเด็จพระญาณสังวร สมเด็จพระสังฆราช ได้เสด็จพระราชดำเนินเป็นองค์ประธานจุดเทียนชัยในพิธีผูกพัทธสีมาฝังลูกนิมิตของพระอุโบสถ

ต่อมาวันที่ 1 ตุลาคม 2542 ได้รับแต่งตั้งให้เป็นเจ้าคณะตำบลห้วยขวาง แทนเจ้าคณะเก่าที่มรณภาพไป หลังจากนั้นเมื่อวันที่ 16 กันยายน 2544 ได้ยื่นหนังสือลาออกจากทุกตำแหน่งอย่างเป็นทางการกับเจ้าคณะจังหวัดนครปฐม โดยพุทธะอิสระกล่าวว่า “ที่ผ่านมามันก็เป็นความรู้สึกลึกซึ้งว่าเราทำงานไม่ได้หวังที่จะได้อะไรแต่เราทำงานเพื่อพุทธบูชา ด้วยความศรัทธาในพระธรรมวินัยและอุดมการณ์ของศาสนา” ในปัจจุบันพุทธะอิสระไม่มีตำแหน่งใดๆ ในคณะสงฆ์จังหวัดนครปฐม (วัดอ้อน้อย (ธรรมอิสระ), 2555 : เว็บไซต์)

เหตุที่ต้องลาออกจากเจ้าคณะตำบลห้วยขวาง เพราะมีข่าวการโกงพรรษา สิงหาคม 2544 พระศรีรัตนโมลี (สมคิด สุรเตโช) ยอมเขียนหนังสือขอแก้ข่าวช็อกกล่าวหาทั้ง 7 ข้อ หนังสือพิมพ์อาทิตย์รายสัปดาห์ฉบับ 1183 ตีพิมพ์เป็นรายงานข่าวว่า “พระศรีรัตนโมลี” แก้ข่าวขอรอมขอมคดีหมิ่นประมาท แต่อีกไม่นาน พ.อ. (พิเศษ) ทองขาว พ่วงรอดพันธุ์ (ยศในขณะนั้น) และนายกมล ศรีนอก ได้ทำหนังสือยื่นต่อ สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า (นิยม ฐานิสโร) วัดชนะสงคราม เพื่อให้ตรวจสอบการพบหลักฐานโกงพรรษาของพระสุวิทย์ ธีรธมโม

กันยายน 2544 มีใบปลิวแจกไปตามหนังสือพิมพ์ 7 ฉบับในจังหวัดนครปฐม และได้ข้อมูลจากภิกษุสามเณรบางรูปกล่าวหาพระเทพคุณาภรณ์ (โสภณ โสภณจิตโต) และพระสุวิทย์ ธีรธมโม ทำผิดกฎระเบียบและพระวินัยอย่างร้ายแรง โดยพระเทพคุณาภรณ์กลายเป็นเป้าโจมตีถูกกล่าวหาว่าได้รับรดตู้และเงิน 8 หลัก เพื่อเปลี่ยนแปลงแก้ไขอายุพรรษาของพระสุวิทย์เพื่อแสวงหาประโยชน์ทางคณะสงฆ์ ใบปลิวดังกล่าวอ้างว่ามาจากชมรมชาวพุทธจังหวัดนครปฐม

พระเทพคุณาภรณ์แถลงข่าวปฏิเสธข้อกล่าวหาทางใบปลิวพร้อมทั้งชี้แจงยืนยันหลักฐานอายุพรรษาเป็นเรื่องของความผิดพลาดด้านเอกสาร และได้อนุมัติให้พระสุวิทย์ลาออกจากเจ้าอาวาส และเจ้าคณะตำบลเรียบร้อยแล้ว ตุลาคม 2544 พุทธอิสระตัดสินใจดับครหาประกาศสึกลดอายุพรรษากลางงานกฐินของวัดอ้อน้อย พฤศจิกายน 2544 สื่อยักษ์ใหญ่ตีข่าวว่าพุทธอิสระทำพิธีสึกขอลาสิกและบวชใหม่ทันทีต่อมาหลวงปู่พุทธอิสระเปิดใจ กรณีสึกลดพรรษาในรายการ “คารวะแผ่นดิน” โดยมีสนธิ ลิ้มทองกุลเป็นผู้ดำเนินรายการ (Indyisara, 2559 : เว็บไซต์)

พระสุวิทย์ได้รับการยกย่องว่าเป็นพระที่มีแนวทางการปฏิบัติที่งดงาม เป็นที่เคารพศรัทธาอย่างสูงสำหรับลูกศิษย์และประชาชนทั่วไป คำสอนของท่านเป็นธรรมะที่ง่ายลึกซึ้งและสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงด้วยวิธีส่วนที่เป็นเอกลักษณ์ ทำให้ผู้ฟังเกิดความเห็นที่ถูกต้องและกระจ่างชัด ท่านจึงเป็น “ปูชนียาจารย์” ที่มหาชนเคารพศรัทธา มีผู้ถามท่านอยู่เสมอว่าฉายาที่ท่านกล่าวถึงตัวท่านเอง “พุทธอิสระ” แปลว่าอะไร พุทธอิสระได้ให้ความหมายว่าพุทธอิสระแปลว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน ย่อมมีเสรีภาพอิสระต่อตาเห็นรูป หูฟังเสียง จมูกได้กลิ่น ลิ้นรับรส กายถูกต้องสัมผัส ไม่ตกเป็นทาสของอารมณ์ ไม่ทำอารมณ์ให้เป็นอะไร เพราะเรามีธรรมะในหัวใจย่อมอิสระกับทุกเรื่องที่พบพานเจอเจอและพบเห็น (วัดอ้อน้อย (ธรรมอิสระ), 2555 : เว็บไซต์)

ส่วนที่มาของฉายา “หลวงปู่” นั้น สืบเนื่องจากในครั้งหนึ่ง พุทธอิสระได้มีโอกาสไปแสดงธรรมที่วัดท่าซุง จ.อุทัยธานี ซึ่งการแสดงธรรมครั้งนั้นจับใจผู้ฟังมาก จนชาวบ้านต่างคิดว่าพุทธอิสระน่าจะเป็นพระอาวุโส จึงมีการเรียกพุทธอิสระว่า “หลวงปู่” ต่อ ๆ กันมาจนถึงบัดนี้ ตั้งแต่บวชอยู่ที่วัดคลองเตยใน พุทธอิสระก็แสดงธรรมให้ญาติโยมที่มาทำบุญได้ฟังธรรมจนเป็นที่ศรัทธาเลื่อมใสของผู้คน รวมทั้งได้จัดอุปสมบทพระเถระภาคอุดรขึ้นด้วย เมื่อมาเป็นเจ้าอาวาสวัดอ้อน้อยและเจ้าคณะตำบลห้วยขวาง อ. กำแพงแสน จ. นครปฐม ท่านได้ดำริและริเริ่มจัดทำโครงการต่างๆ มากมาย เช่น โครงการเผยแผ่ธรรมด้วยหนังสือธรรมะและเทปเสียง, โครงการเผยแผ่ธรรมทางสื่ออิเล็กทรอนิกส์, โครงการแจกทุนการศึกษา อาหาร ยา ารักษาโรค แก่ผู้ยากไร้ เป็นต้น

นอกจากนั้น พุทธอิสระยังมีชื่อเสียงในด้านวัตถุมงคลอีกด้วย ซึ่งพุทธอิสระยังเคยเจาะเลือดทำน้ำมันต์และได้จัดทำพระหลวงปู่ทวด รุ่นประสะโลหิต วัตถุมงคลที่หลายๆ คนเชื่อว่าช่วยให้นายสนธิ ลิ้มทองกุล รอดตายจากเหตุถูกลอบยิงเมื่อปี 2552 มาแล้วอีกด้วย (Sanook, 2557 : เว็บไซต์)

พุทธอิสระเริ่มเข้ามามีบทบาททางการเมืองโดยเริ่มจากการเป็นผู้สนับสนุนมวลชนพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยในตอนนั้นได้เป็นผู้สนับสนุนโดยการให้คำปรึกษากับแกนนำและบริจาคเงินให้เพื่อใช้ในการเคลื่อนไหว และต่อมาได้เข้ามาเป็นแกนนำหลักของมวลชนคนละครวมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์

ทรงเป็นประมุข (กปปส.) อันมีจุดมุ่งหมายเพื่อคัดค้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรม และต่อมาได้กลายมาเป็น การเคลื่อนไหวขับไล่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร และเสนอให้มีผู้นำที่มีศีลธรรมที่ไม่ต้องมาจากการ เลือกตั้งเป็นผู้ปกครอง (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์)

ในช่วงปลายปี 2556 เมื่อพุทธะอิสระไปปรากฏตัวบนเวทีการชุมนุมของ กปปส. ที่อนุสาวรีย์ประชาธิปไตยถนนราชดำเนิน กระทรวงการคลังและศูนย์ราชการแจ้งวัฒนะ ขึ้นเวทีกล่าว โจมตีการทำงานของรัฐบาลและนายกยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ในการทำให้ประเทศเสียหายในด้านต่างๆ และชักชวนให้พระสงฆ์ทั่วประเทศออกมาช่วยชาติ ขับไล่นายกยิ่งลักษณ์ ชินวัตร นายกคนที่ 28 ของ ประเทศไทย สาเหตุการขับไล่ก็มาจากที่รัฐบาลร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรมความผิดทั้งหมดของ ทุกฝ่ายย้อนหลังไปถึงปี 2547 ต้องการล้างความผิดทางการเมืองของนายทักษิณ ชินวัตร และการ แก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญ 2550 เพื่อให้สมาชิกวุฒิสภาทั้งหมดมาจากการเลือกตั้งซึ่งทำให้เกิดความ ไม่พอใจของประชาชน และมีการรวมกลุ่มเพื่อประท้วงและคัดค้านร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ซึ่งเป็นประเด็นหลักที่พระสุวิทย์ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมากในการแสดงบทบาททางการเมือง

การแสดงตนของพุทธะอิสระถึงการเป็นปฏิปักษ์ต่อรัฐบาล แสดงตนเป็นผู้คัดค้านอำนาจ อธิปไตยของประชาชนที่เลือกรัฐบาลมา เป็นปฏิปักษ์ต่อระบอบทักษิณ พุทธะอิสระอธิบาย วิธีของ ท่านคือฝึกฝนตนเองให้เป็นพระโพธิสัตว์ เป็นผู้โปรดสัตว์เห็นความสุขทุกข์ ให้ความใส่ใจประชาชน ตามความสามารถที่ตนจะกระทำได้ ซึ่งพุทธะอิสระกล่าวว่าจะต้องใช้เวลาในการสะสมอบรม การ บำเพ็ญบารมีของท่านการกระทำของท่านเน้นความชัดเจน พูดถึงเรื่องการกระทำที่ชัดเจน และได้อธิบายถึงวิถีทางแห่งการเมืองว่า “ธรรม” มีสองพวกคือ โลภียธรรมกับโลกุตระธรรม โลภียธรรมคือการหาอยู่หากิน เรื่องสุขทุกข์ของชาวบ้าน โลภียธรรมคือเป็นความสุขส่วนตนไม่ได้ พัวพันกับผู้อื่น ท่านกำลังทำงานทางโลกียธรรม (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง, 2560 : เว็บไซต์)

พุทธะอิสระกล่าวถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครองตั้งแต่ระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มา เป็นประชาธิปไตย ท่านว่าประชาธิปไตยที่แท้ในวิถีพุทธ เกิดตั้งแต่ 2600 กว่าปีที่แล้ว พระผู้มีพระ ภาคว่าทรงได้สั่งสอนไว้ต่อพระสงฆ์ ถึงอำนาจปกครองการบริหารคณะสงฆ์การใช้เสียงข้างมาก มี คุณธรรม คุณประโยชน์ เป็นตัวกำหนด การจัดสรรจัดตั้งการบริหารจัดการบ้านเมืองซึ่งเป็นเรื่องที่ ยากมาก การพูดถึงเรื่องอำนาจ และประชาธิปไตย การจัดตั้งใช้อำนาจ อำนาจที่ประชาชนให้ไป ไม่ถูกใช้ตามหลักธรรมนองคลองธรรม ไม่เป็นตามวัตถุประสงค์

พุทธะอิสระกล่าวว่าประชาธิปไตย 81 ปีที่ผ่านมา เป็นการแสวงหาประโยชน์จากอำนาจ ทางการเมือง การต่อรองทางผลประโยชน์ การออกกฎหมายต่างๆ ไม่เห็นถึงประโยชน์ของ ประชาชน และเป็นแบบนี้มาตลอด จนกระทั่งมันซ้ำซากและเรื่องการศึกษายังด้อย ภาษายังด้อย พูดถึงเรื่องอำนาจของประชาชนตามมาตรา 3 ในรัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 ที่ว่าอำนาจเป็นของ ประชาชน อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน ท่านก็เลยอยากส่งเสียงให้ข้าราชการ ต้องให้ความสำคัญ

ว่าคนที่สำคัญจริงคือประชาชน ไม่ใช่ชนัการเมืองต้องเป็นลูกน้องประชาชน “ต้องการรวมกันจัดตั้งเป็นสภาประชาชน ให้ประชาชนไปกำกับดูแลทุกกรมกองทุกภาคส่วน นี่คือนโยบายของปวงชนชาวไทย” ไม่ใช่ซื้อตั้งลากตั้งจะต้องเลิกระบบการเมืองที่มาโกงกินบ้านเมืองเป็นวัฏจักรที่ไม่จบสิ้น การจัดทำบริการสาธารณะที่แย่งชิงต้องหนีไปอีกนานไหม ท่านกล่าวว่าจะไม่ยอมให้รัฐบาลกุมอำนาจเบ็ดเสร็จ

พุทธะอิสระยังกล่าวไว้อีกว่าการออกมาเคลื่อนไหวในครั้งนี้ไม่ได้อยากเป็นรัฐมนตรีหรือพระสังฆราช เพียงแต่อยากปลดปล่อยพันธนาการออกจากปมคอกประชาชน ทวงอำนาจของประชาชนกลับมาสู่ประชาชนและใช้อำนาจของเขาเอง หรือจะมอบให้ใครคนนั้นต้องมีหลักการมีคุณธรรม (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง, 2560 : เว็บไซต์)

พุทธะอิสระได้วิพากษ์วิจารณ์ผลงานรัฐบาลยิ่งลักษณ์ในรอบสองปีว่าทำให้ ค่าครองชีพสูงขึ้น ประชาชนเป็นหนี้จากการซื้อรถ การกู้เงินสองล้านๆ ปัญหาข้าวเน่าทำต่างชาติไม่ซื้อ ทำให้เสียภาษีอากรหมดไปถึงสี่แสนล้านกับข้าวเน่า ราคาสินค้าเกษตรตกต่ำ ปัญหาน้ำท่วม จนมีคนตาย ปัญหาดินแดนระหว่างไทยกับเขมรที่ทำให้ไทยเสียดินแดน การออกกฎหมายทำลายระบบนิติรัฐนิติธรรม ก็คือร่างพระราชบัญญัตินิรโทษกรรม ปัญหาต่างๆ เหล่านี้ทำให้พุทธะอิสระต้องออกมาขับไล่รัฐบาล

วิกฤตการณ์การเมืองที่นำมาสู่การประท้วงต่อต้านรัฐบาลตั้งแต่เดือนพฤศจิกายน 2556 ถึง พฤษภาคม 2557 โดยกลุ่ม กปปส. ที่มีนายสุเทพ เทือกสุบรรณเป็นแกนนำหลักในการประท้วงขับไล่รัฐบาล และพระสงฆ์ก็ได้เข้ามามีบทบาทอย่างมาก เมื่อมีการรวมกลุ่มเพื่อชุมนุมประท้วงเช่น พุทธะอิสระก็ได้ขึ้นเวทีมาแสดงธรรมเทศนากับปราศรัยทางการเมืองในเวทีการชุมนุมทางการเมืองอย่างดุเดือดสร้างวาทกรรมและปลุกระดมประชาชนเปรียบเสมือนแกนนำทางการเมืองและผู้นำฝ่ายค้านรัฐบาล (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง, 2560 : เว็บไซต์)

โดยในวันที่ 14 พ.ค. 2557 ก่อนวันที่เกิดการรัฐประหารไม่นาน พุทธะอิสระมีชื่อเป็นผู้ต้องหาติดกบฏ และข้อหาอื่นอีก 8 ข้อหา ศาลอาญานุมัติหมายแกนนำ กปปส. จำนวน 43 คน (Matichon Online, 2561 : เว็บไซต์)

การชุมนุมประท้วงของกลุ่ม กปปส. มีวิธีการต่างๆ ในการประท้วงการเดินขบวนและชุมนุมประท้วง การยึดสถานที่ราชการ การปิดการจราจรในทางแยกสำคัญในกรุงเทพฯ การคว่ำบาตรการเลือกตั้งจึงทำให้รัฐบาลของนายก ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ต้องประกาศยุบสภาในวันที่ 9 ธันวาคม 2556 และมีรัฐบาลรักษาการแทนแต่กระนั้นการประท้วงก็ดำเนินต่อไปอย่างไม่มีกำหนดว่าจะจบลงเมื่อใด กระทั่งเกิดเหตุการณ์ที่กองทัพยึดอำนาจรัฐประหาร เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2557 กลุ่มแกนนำ กปปส. จึงประกาศชัยชนะและยุติการชุมนุม (ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง, 2560 : เว็บไซต์)

13 ตุลาคม 2559 เหตุการณ์สำคัญของประวัติศาสตร์ไทยเกิดขึ้นเนื่องจากพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดชเสด็จสวรรคต รัฐบาลประกาศไว้ทุกข์ถวายความอาลัยเป็นเวลา 1 ปี สำนักพระราชวังมีหมายกำหนดการพระราชพิธีทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายพระบรมศพระหว่างวันที่ 14 ตุลาคม 2559 ถึง 21 มกราคม 2560 ณ พระที่นั่งดุสิตมหาปราสาท พระบรมมหาราชวัง (Wikipedia, 2559 : เว็บไซต์)

18 ตุลาคม 2559 พุทธอิสระเดินทางไปตั้งโรงทานและทำอาหารบริจาคให้กับประชาชนที่มาร่วมแสดงความอาลัยพระบรมศพเบื้องหน้าพระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช และลงนามสมุดหลวงเพื่อถวายความอาลัย ที่ศาลาสหทัยสมาคม ในพระบรมมหาราชวัง ซึ่งก่อนหน้านั้น 16 ตุลาคม 2559 พุทธอิสระได้โพสต์ข้อความผ่านเฟซบุ๊ก ชักชวนคนไทยเปลี่ยนความโศกเศร้าเป็นการทำความดี (Matichon Online, 2559ก : เว็บไซต์)

26 ตุลาคม 2559 ความเคลื่อนไหวของพุทธอิสระหลังจากที่มาตั้งเต็นท์บริจาคอาหารให้กับประชาชนที่มาร่วมแสดงความอาลัยที่ท้องสนามหลวง กระทั่งมีข้อความทางเฟซบุ๊กระบุถึงพุทธอิสระว่า “การกระทำดังกล่าวควรปล่อยให้เป็นที่ของฆราวาส เพราะกิจการทำอาหารแจกประชาชนอาจดูไม่เหมาะสม น่าจะให้ญาติโยมช่วยกันทำมากกว่า” โดยพุทธอิสระได้กล่าวตอบโต้ข้อความข้างต้นว่า “ต้องขอขอบคุณทุกคนที่ให้ความสนใจ ดิฉันฉันมาอย่างต่อเนื่อง ในทุกเรื่องที่ฉันทำ ถ้าคำติชมนั้นเกิดขึ้นจากจิตที่หวังดีและเอ็นดู ทั้งยังไม่เป็นการผิดต่อมโนธรรมปณิธานที่ฉันตั้งไว้ พุทธอิสระก็พร้อมที่จะเปลี่ยนนิสัย แก้ไขพฤติกรรม ที่ไปทำร้ายทำลายจิตใจของผู้ติชม แต่หากสิ่งที่พวกคุณตำหนิเพียงแค่อยากคำ สะใจ หมั่นไส้ ไม่ชอบชู้หน้า อย่างนั้นก็ตำหนิฉันต่อเถิด” พุทธอิสระยังกล่าวต่อไปอีกว่า มีลูกของพ่อมายื่นต่อแฉอาหารจากเต็นท์เบอร์ 9 ยาวเป็นร้อยๆ เมตร ด้วยความหิวกระหาย ดังนั้นพุทธอิสระจึงไม่อาจนิ่งเฉยได้ (Matichon Online, 2559ข : เว็บไซต์)

24 พ.ค. 2561 เจ้าหน้าที่กองปราบปราม นำกำลังบุกจับ พระสุวิทย์ ธีรธมโม “พระพุทธรังษี” เจ้าอาวาสวัดอ้อน้อย ภายในกุฏิวัดอ้อน้อย จังหวัดนครปฐม ตามหมายจับกรรโชกทรัพย์ และหัวหน้าอัยยิ์ช่องโจร ซึ่งภายหลังศาลได้ยกคำร้องการขอลปล่อยตัวชั่วคราว จึงต้องลาสิกขาและถูกคุมตัวเข้าเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร การถูกควบคุมตัวของ “พระพุทธรังษี” ตามหมายจับ การกระทำผิด ฐานร่วมกันเป็นหัวหน้าอัยยิ์ช่องโจร ร่วมกันหน่วงเหนี่ยวกักขังผู้อื่นให้เป็นอันตรายต่อร่างกายจิตใจ ร่วมกันปล้นทรัพย์ผู้อื่น ร่วมกันข่มขืนใจผู้อื่นให้กระทำการใด หรือไม่กระทำการใด ร่วมกันใช้ให้ทำร้ายร่างกายเจ้าหน้าที่พนักงานที่กระทำตามหน้าที่ เป็นผู้ชี้ให้ผู้อื่นปล้นทรัพย์ จนได้รับอันตรายแก่กายและจิตใจ หัวหน้าอัยยิ์ช่องโจรทางทนายความได้ยื่นคำร้องพร้อมหลักทรัพย์ขอลปล่อยตัวชั่วคราวอดีตพระพุทธรังษี แต่ศาลพิเคราะห์ความหนักเบาของข้อหาเห็นว่าคดีมีอัตราโทษสูง ผู้ต้องหากระทำผิดหลายข้อหา และมีผู้ร่วมกระทำผิดหลายรายประกอบกับ

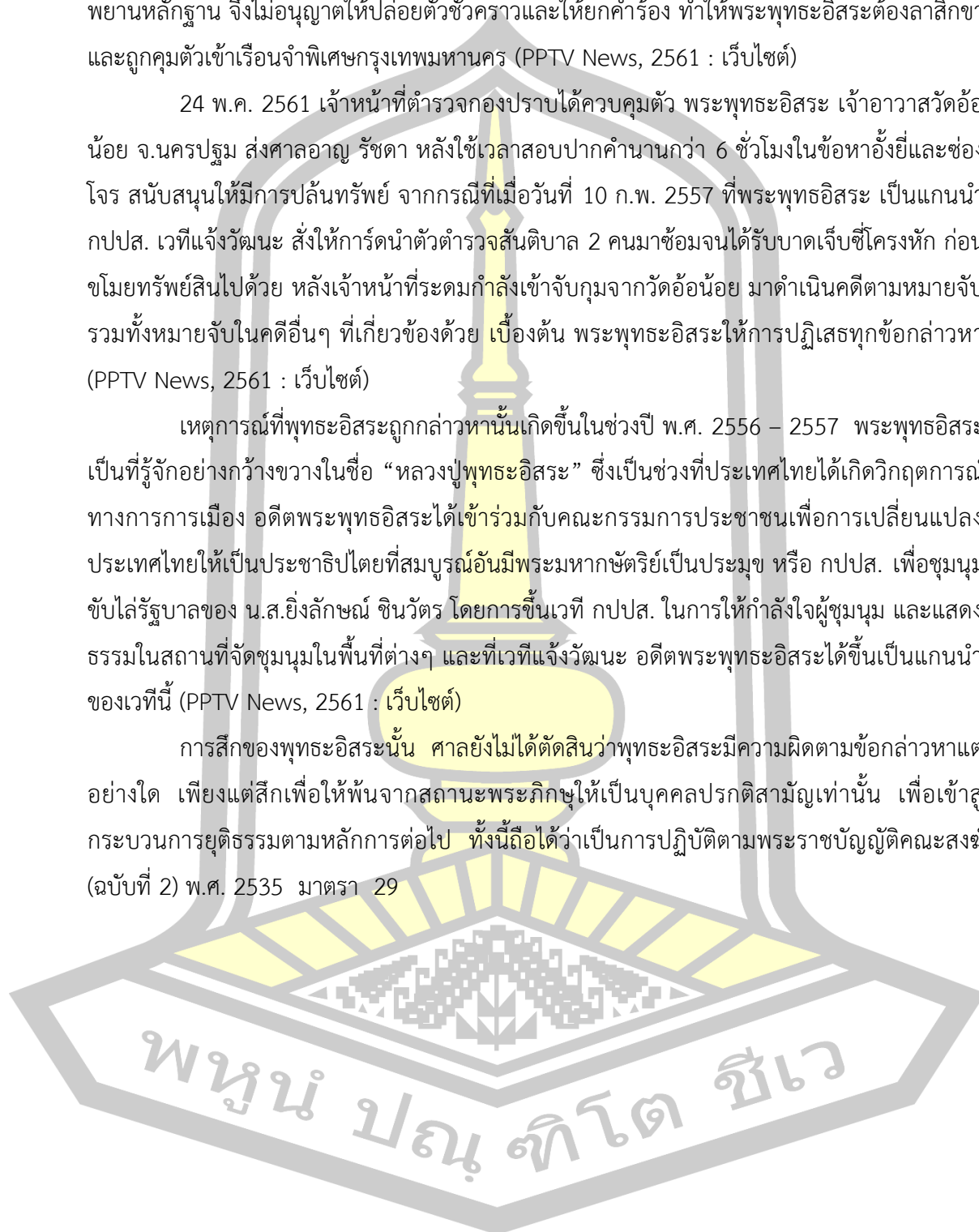

พนักงานสอบสวนคัดค้านประกันตัวเกรงว่าหากปล่อยชั่วคราว ผู้ต้องหาจะไปยุ่งเหยิงกับพยานหลักฐาน จึงไม่อนุญาตให้ปล่อยตัวชั่วคราวและให้ยกคำร้อง ทำให้พระพุทธรูปต้องลาสิกขา และถูกคุมตัวเข้าเรือนจำพิเศษกรุงเทพมหานคร (PPTV News, 2561 : เว็บไซต์)

24 พ.ค. 2561 เจ้าหน้าที่ตำรวจกองปราบได้ควบคุมตัว พระพุทธรูป พระเจ้าอวาสวดีอ่อนน้อย จ.นครปฐม ส่งศาลอาญ รัชดา หลังใช้เวลาสอบปากคำนานกว่า 6 ชั่วโมงในข้อหาอั้งยี่และช่องโจร สนับสนุนให้มีการปล้นทรัพย์ จากกรณีเมื่อวันที่ 10 ก.พ. 2557 ที่พระพุทธรูป เป็นแกนนำ กปปส. เวทีแจ้งวัฒนะ สั่งให้การรื้อนำตัวตำรวจสันติบาล 2 คนมาซ้อมจนได้รับบาดเจ็บซี่โครงหัก ก่อนขโมยทรัพย์สินไปด้วย หลังเจ้าหน้าที่ระดมกำลังเข้าจับกุมจากวัดอ่อนน้อย มาดำเนินคดีตามหมายจับ รวมทั้งหมายจับในคดีอื่นๆ ที่เกี่ยวข้องด้วย เบื้องต้น พระพุทธรูปให้การปฏิเสธทุกข้อกล่าวหา (PPTV News, 2561 : เว็บไซต์)

เหตุการณ์ที่พระพุทธรูปถูกกล่าวหาว่าเกิดขึ้นในช่วงปี พ.ศ. 2556 – 2557 พระพุทธรูปเป็นที่รู้จักอย่างกว้างขวางในชื่อ “หลวงปู่พุทธรูป” ซึ่งเป็นช่วงที่ประเทศไทยได้เกิดวิกฤตการณ์ทางการเมือง อดีตพระพุทธรูปได้เข้าร่วมกับคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข หรือ กปปส. เพื่อชุมนุมขับไล่รัฐบาลของ น.ส.ยิ่งลักษณ์ ชินวัตร โดยการขึ้นเวที กปปส. ในการให้กำลังใจผู้ชุมนุม และแสดงธรรมในสถานที่จัดชุมนุมในพื้นที่ต่างๆ และที่เวทีแจ้งวัฒนะ อดีตพระพุทธรูปได้ขึ้นเป็นแกนนำของเวทีนี้ (PPTV News, 2561 : เว็บไซต์)

การสึกของพระพุทธรูปนั้น ศาลยังไม่ได้ตัดสินว่าพระพุทธรูปมีความผิดตามข้อกล่าวหาแต่อย่างใด เพียงแต่สึกเพื่อให้พ้นจากสถานะพระภิกษุให้เป็นบุคคลปกติสามัญเท่านั้น เพื่อเข้าสู่กระบวนการยุติธรรมตามหลักการต่อไป ทั้งนี้ถือได้ว่าเป็นการปฏิบัติตามพระราชบัญญัติคณะสงฆ์ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2535 มาตรา 29

4.3 “6 ขุดวาทกรรม” ที่มีการใช้อ้างเพื่อเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองผ่านการรัฐประหาร

การที่จะเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองที่ดีที่สุดและแยบยลที่สุดโดยให้เกิดการยอมรับจากประชาชนและไม่เกิดข้อสงสัยต่อการบริหารปกครองบ้านเมือง คือการสร้างมายาภาพให้แก่สังคมว่าเป็นสังคมที่เกิดความขัดแย้งรุนแรงของคนในสังคมและนักการเมืองทำการทุจริตอย่างอื้อฉาวโดยการใช้อำนาจผ่านวาทกรรมให้กับตนเองหรือกลุ่มของตนเองในลักษณะว่าเป็นคนดีมีศีลธรรม เพื่อเข้ามากำจัดนักการเมืองที่ทุจริต คอร์รัปชัน ฯลฯ และเพื่อสร้างระบบการเมืองใหม่ผ่านการปฏิรูปประเทศในหลายๆ ด้านพร้อมทั้งปลุกฝังให้คนในสังคมมีศีลธรรม เป็นต้น โดยการใช้การสื่อสารผ่านวาทกรรมในการให้ความหมายที่เชื่อมโยงเข้ากับความคิดตามแบบหลักการพุทธศาสนาหรือความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ เพื่อบรรลุเป้าหมายทางการเมืองคือการกำจัดนักการเมืองที่ถูกประกอบสร้างว่าเป็นคนชั่วซึ่งพัฒนาการของวาทกรรมนั้นย่อมมีจุดเริ่มต้นขึ้นตรงที่ว่าการสร้างอำนาจความรู้ ความจริงให้กับตนเองหรือกลุ่มของตนเป็นคนดีมีศีลธรรม เสียสละทำเพื่อชาติบ้านเมือง ปกป้องรักษาสถาบันพระมหากษัตริย์และให้ภาพกับสังคมว่าเป็นสังคมชาติศีลธรรมซึ่งจำเป็นที่จะต้องมีการปฏิรูปและปลุกฝังศีลธรรมให้กับคนในสังคมไทยสุดท้ายก็เป็นการสร้างภาพลักษณ์ขึ้นเพื่อเรียกร้องให้กองทัพตัดสินใจเข้ามายึดอำนาจรัฐประหารเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้แนวคิดเกี่ยวกับการวิเคราะห์และแยกวาทกรรมต่างๆ โดยใช้หลักเกณฑ์การสื่อสารทางภาษาและสัญลักษณ์ที่สื่อหรือแสดงถึงความเป็นสถาบันหลักทางสังคมไทยที่คนไทยให้การเคารพนับถือ ความเชื่อตามหลักการทางศาสนาต่างๆ ที่มีอยู่ในสังคมไทยรวมถึงทฤษฎีและหลักการทั้งทางวิชาการและทางปฏิบัติในชีวิตประจำวัน ในทางที่กล่าวว่าย่องสรรเสรียูนับสนุนรวมไปถึงการปกป้องคุ้มครอง เพื่อที่จะช่วยแยกแยะวาทกรรมที่ถูกกล่าวอ้างในการเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองผ่านการรัฐประหาร

จากบริบทที่กล่าวมาข้างต้นนั้นมียุทธวาทกรรมที่ถูกนำเข้ามาเกี่ยวข้องผสมผสานกับการกล่าวอ้างและสร้างสถานการณ์ทางการเมืองที่นำไปสู่การรัฐประหารของกองทัพที่พุทธะอิสระได้นำมาใช้ในการเรียกร้องเคลื่อนไหวทางการเมือง ได้แก่

4.3.1 วาทกรรมประชาธิปไตย “แบบไทยๆ” กล่าวคือ “เป็นการสื่อความหมายทั้งทางภาษาและสัญลักษณ์ถึงการสนับสนุนยกย่องรูปแบบการปกครองลักษณะประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่ให้ความสำคัญกับสถาบันหลักทางสังคม จารีตประเพณีไทย ที่ไม่จำเป็นต้องเน้น สิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค แต่เป็นประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่ไม่ลืมหักเหง้าของสังคม”

ยุคติ มุกตาวิจิตร (2557 : เว็บไซต์) กล่าวถึงวาทกรรมประชาธิปไตยแบบไทยๆ ระบุว่า วาทกรรม “ประชาธิปไตยแบบไทยๆ” ถูกนำกลับมาใช้เสมอๆ เพื่อลดทอนอำนาจความน่าเชื่อถือ

ของแนวคิดประชาธิปไตยสากล และมักมีข้อสรุปร่วมกันว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่มีลักษณะเฉพาะของตนเอง มีคุณค่าพิเศษของตนเอง จึงไม่สามารถนำแนวคิดประชาธิปไตยแบบตะวันตกมาใช้ได้ และพยายามสร้างคำอธิบายสนับสนุนว่าทฤษฎีประชาธิปไตยแบบไทยๆ ว่าสังคมไทยมีความสงบสุขร่มเย็นอยู่แล้ว มีสถาบันทางการเมืองที่ดีงามอยู่แล้ว ดังนั้นจึงเป็นสังคมที่ดีงามเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง

โดยพุทธะอิสระให้เหตุผลว่ามนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่มาอยู่ร่วมกันและพยายามหาสิ่งที่ดีงามเพื่อให้อยู่ร่วมกันได้ นั่นก็คือกติกาชุดใดชุดหนึ่งบางสังคมเรียกกฎหมาย กฎหมาย ประชาธิปไตย และไทยถูกนำเอาประชาธิปไตยแบบฝรั่งมาใช้โดยไม่คำนึงถึงบริบทสังคมไทยและจะทำให้ประชาธิปไตยไทยเป็นแบบฝรั่งทุกอย่าง ดังที่พุทธะอิสระกล่าวไว้ว่า “ไทยควรมีประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่ต้องสอดคล้องกับสภาพสังคม สถาบันและภูมิหลัง ไม่ควรเอาแบบประชาธิปไตยฝรั่ง ประชาธิปไตยที่ลอกฝรั่งมาทำให้เป็นทุกข์ 80 ปีที่ผ่านมา ไทยนำเอาประชาธิปไตยมาเป็นภาระ ” โดยให้เหตุผลว่า เพราะประชาธิปไตยไม่ได้สร้างความสุขกลับมีความทุกข์หนักกว่าเดิมเพราะวิถีคิดแบบฝรั่งจะมาเปลี่ยนรากเหง้าของสังคมไทย องค์ประกอบของสังคมไทยยังไม่เอื้อให้เกิดประชาธิปไตยแต่ก็พยายามตะกายไป เพราะเหตุนี้พุทธะอิสระจึงได้ออกมาที่แจ้งวัฒนะ (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์)

ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่า การที่มนุษย์จะอยู่ร่วมกันในสังคมหนึ่งๆ ได้อย่างปรกติสุข คือมนุษย์จำต้องมี กฎ กติกา มารยาท ข้อตกลงหรือข้อบังคับที่ทุกคนในสังคมยอมรับกันในฐานะเป็นพันธะสัญญาร่วมกัน (General Will) นี่เป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกๆ สังคมต้องมี ซึ่งเจตจำนงร่วมกันดังกล่าว นั้นย่อมแตกต่างกันหลากหลายตามความเหมาะสมของแต่ละสังคมบ้างก็เป็นประเพณี วัฒนธรรม ความเชื่อ ฯลฯ ที่เป็นแนวปฏิบัติร่วมกันของคนในสังคม

แต่สังคมไทยในทัศนะของพุทธะอิสระก็ไม่ได้ปฏิเสธเจตจำนงร่วมกันทางสังคมแต่อย่างใด เพียงแต่เห็นต่างออกไปว่า กฎ กติกา มารยาท ข้อตกลงหรือข้อบังคับ ต้องเป็นสิ่งที่สอดคล้องกับสภาพสังคมและจารีตประเพณี กล่าวคือ สังคมไทยมีสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เป็นศูนย์รวมจิตใจของชาวไทยทั้งประเทศ มีจารีตประเพณีการปกครองแบบพ่อปกครองลูกรวมไปถึงความคิดความเชื่อทางพุทธศาสนาที่ทำหน้าที่ช่วยกำกับให้คนในสังคมไทยอยู่ในระเบียบ วินัย ซึ่งเรียกรวมๆ ว่าการมีศีลธรรม ฉะนั้นการที่จะนำเอาประชาธิปไตยเข้ามาเป็นรูปแบบการปกครองประเทศจึงเป็นสิ่งที่ขัดแย้งกับสิ่งเดิมที่มีมาคู่กับสังคมไทยและการปกครองแบบประชาธิปไตยจะเข้ามาทำลายสถาบันหลักของสังคมไทยศีลธรรมอันดีงามของพุทธศาสนาและจารีตประเพณี เพราะประชาธิปไตยเป็นการปกครองแบบฝรั่งที่เน้น สิทธิ เสรีภาพ ฯลฯ ซึ่งยังไม่เหมาะสมกับสภาพสังคมไทย ฉะนั้นพุทธะอิสระจึงได้ออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องให้เจตจำนงร่วมกันดังกล่าวต้องสอดคล้องกับจารีตประเพณีอันดีงามและสถาบันหลักอันเป็นที่เคารพรักของคนไทยให้คงอยู่ ซึ่งประชาธิปไตยจะทำลายสิ่งดังกล่าว

ดั่งที่ ธนศักดิ์ สายจำปา (2558 : 113-114) กล่าวไว้ว่า การผลิตความปรารถนาเพื่อสร้างจิตสำนึกทางสังคมให้คนในสังคมมีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และสยบยอมต่ออำนาจผ่านคติความเชื่อที่ฝังรากลึกอยู่ในสังคมไทย กระทั่งกลายเป็นสามัญสำนึกร่วม ในประเด็นนี้ผู้วิจัยเห็นว่าการกระทำของพุทธะอิสระถือได้ว่าเป็นการต่อต้านระบอบประชาธิปไตย เพราะพุทธะอิสระมองว่าประชาธิปไตยก่อให้เกิดการทำลายศีลธรรมและสถาบันหลักของสังคมไทย ซึ่งในทางกลับกันกลับสนับสนุนการปกครองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย (นายกคนดี, นายกพระราชนาน) ที่ผู้นำหรือรัฐบาลไม่ได้มาจากการเลือกตั้งของประชาชน อีกทั้งพุทธะอิสระยังนำมวลชนเคลื่อนไหวขัดขวางการเลือกตั้งอีกด้วย โดยอ้างเหตุผลว่าต้องปฏิรูปก่อนเลือกตั้ง (ดูภาพที่ 1 ประกอบ)

ที่มา : เมืองไทยทีวี (2557 : เว็บไซต์)

รูปภาพที่ 1 กลุ่ม กปปส. ประกาศจุดยืนต้องปฏิรูปก่อนการเลือกตั้ง

4.3.2 วาทกรรมคนดีมีศีลธรรมแบบพุทธศาสนา กล่าวคือ “เป็นการสื่อความหมายทั้งทางภาษาและสัญลักษณ์ถึงการสนับสนุนยกย่องรูปแบบการปฏิบัติตนให้อยู่ในระเบียบศีลธรรมและหลักคำสอนของพุทธศาสนา ในการเชื่อฟังผู้นำ ทำตามหน้าที่ของตนเอง ยอมรับสภาพและฐานะของตนเอง หมั่นสะสมบุญไว้ชาติหน้า ใช้ชีวิตอยู่แบบปรกติธรรมดาไม่ดิ้นรนทะยานอยากได้อะไรมาก”

สุรพศ ทวีศักดิ์ (2553 : เว็บไซต์) กล่าวถึงการนำวาทกรรมคนดีมาใช้ในทางการเมืองว่า เพื่อเป็นการสร้างภาพลักษณ์ให้กับตนเองดูดี ในขณะที่เดียวกันก็ใช้เหยียดฝ่ายตรงข้ามว่าเลวทราม และเชิดชูความเป็นคนดีเหนือหลักการ และใช้วาทกรรมคนดีมีศีลธรรมเพื่อให้สิทธิพิเศษในการจัดการกับปัญหาต่างๆ ในสังคม

ซึ่งพุทธะอิสระกล่าวว่า หลักการมีชีวิตที่ดีเพื่อความสุขและเพิ่มความสุขคือไม่ลืมน้ำที่ไม่ลืมน้ำดื่มซึ่งประชาธิปไตยแบบฝรั่งไม่มีสิ่งนี้และเป็นสิ่งที่ทำลายรากฐานของเผ่าพันธุ์มนุษย์และชาติพันธุ์ไทย (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์) ประชาธิปไตยแบบฝรั่งที่อ้างว่าสิทธิ ประชาธิปไตย อำนาจในตัวเอง ไม่ใช่วิถีคิดแบบพุทธ (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์) และกล่าวอีกว่าเป้าหมายของตน คือทำให้บ้านเมืองที่สกปรกกลับมาใสสะอาดโดยเริ่มต้นที่ศาสนา (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์) พวกตนมีอุดมการณ์สีขาวต้องการให้แผ่นดินสงบให้คนไทยอยู่ร่วมกันอย่างมีชัยชนะไม่ใช่อยู่แบบแตกแยกและเอารัดเอาเปรียบกัน นี่คือน้ำที่พุททุกวันที่เวทีแจ้งวัฒนะ และที่เวทีแจ้งวัฒนะมีการสวดมนต์เข้า-เย็น เพื่อต้านการสลายการชุมนุม (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์) และยังคงกล่าวต่อไปอีกว่าพุทธเจ้าเป็นรากฐานของประชาธิปไตยคำสอนของพุทธศาสนาเป็นหลักการของประชาธิปไตยและการเมืองไม่ควรถูกแยกออกจากศาสนา เพราะนักการเมืองจะขาดศีลธรรมไม่มีสำนึกรับผิดชอบ (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์)

และไม่เพียงแต่พุทธะอิสระเท่านั้นยังมีพระอีกรูปที่มีบทบาทในเวทีปราศรัยด้วยเช่นกัน กล่าวคือท่านจันทร์ ชื่นปราศรัยคู่กับพุทธะอิสระ และก่อนเริ่มการปราศรัยได้ให้มีการทักทายระหว่างมวลชนกับพุทธะอิสระด้วยคำว่า เจริญธรรม เจริญสุข และพุทธะอิสระก็กล่าวว่า “ท่านผู้รักชาติทั้งหลายบ้านเมืองเราผิดปกติเพราะคนไม่ปกติมาดูแลบ้านเมือง นำยินดีกับปัญหาดังกล่าวเพราะทำให้พวกเราได้มาพบกัน” (ธรรมดีดี แล้วจะดี, 2556 : เว็บไซต์) และปราศรัยต่อว่านักการเมืองมักโกหกเสมอเพราะขาดศีลธรรม สมานธิ ปัญญา พวกตนจึงมาช่วยกันปกป้องรักษาช่วยขับไล่ทรราชคนโกหกให้ออกไปจากแผ่นดินนี้ให้หมด อีกทั้งยังกล่าวว่า ตนไม่ได้มาช่วยพรรคประชาธิปัตย์แต่มาช่วยเพื่อนร่วมอุดมการณ์เพื่อกำจัดคนชั่วให้สิ้นแผ่นดินไทย (ธรรมดีดี แล้วจะดี, 2556 : เว็บไซต์)

พุทธะอิสระยังกล่าวในเวทีปราศรัยที่ราชดำเนินว่า ทุกท่านทำในสิ่งที่ควรทำตามหลักศีลธรรมเพราะนักการเมืองทำผิดศีลธรรม ศีลคือสิ่งปกตินักการเมืองทำผิดสิ่งปกติ โกงกิน พวกตนจึงออกมาที่นี่ ธรรมคือเครื่องฟอกเครื่องล้างเมื่อมีการเมืองเร็วๆ ที่มาย้ายบ้านเมือง เอาเปรียบประชาชน พวกตนจึงมารวมตัวกันเพื่อเอาธรรมะมาล้างเพื่อให้พวกเขาต้องออกไปอย่างตลอดกาลและยืนยันว่าการออกมาของ กปปส. ถูกต้องตามหลักศีลธรรม (WeLove Thai, 2556 : เว็บไซต์) พุทธะอิสระยอมรับว่าพระชันแดกไม่มีขันติ เพราะทนกับคนโกงไม่ได้ไม่สามารถสามัคคีกับคนโกงได้ พวกที่สนับสนุนรัฐบาลเป็นพวกกินหญ้าและอาจโดนหลอก (WeLove Thai, 2556 : เว็บไซต์) พุทธะอิสระยังกล่าวถึงตระกูลชินวัตรว่าตระกูลชินวัตรใช้เงินซื้อทุกอย่างที่ขวางหน้า พุทธะอิสระและ

มวลชนก็รักความยุติธรรม เพราะถ้าเป่านกหวีดผิดกฎหมายพวกตนจะเขียนคำว่า คนโกงออกไป ไม่รักชาติออกไป พวกตนใช้พลังเงียบ การกระทำของมวลชนไม่ผิดศีลที่ผู้ส่อเสียดเพราะมวลชนของตนพูดความจริง พระรู้ดีที่สุดว่าอะไรถูกอะไรผิดและต้องชี้แนวทางชาวบ้านเพราะพระกินข้าวชาวบ้าน ถ้าไม่ทำเพื่อชาวบ้านแล้วจะอยู่ไปทำไม ชาวบ้านเขาโดนรังแกพระต้องออกมาช่วย มาช่วยชาติเพราะชาติอยู่ได้ ศาสนา จึงอยู่ได้ เพราะศาสนาต้องพึ่งพาชาติ (Welove Thai, 2556 : เว็บไซต์)

พุทธะอิสระกล่าวในเวทีแจ้งวัฒนะว่า อุตสาหกรรมเสื้อผ้าเหลืองมาเสียงเป้าหมายคือเพื่อสร้างสภาศีลธรรม คุณธรรมแห่งชาติ มาตรฐานศีลธรรมมาจากไหน คือมาจากผู้เฒ่าของศาสนาซึ่งพุทธะอิสระมีรายชื่ออยู่แล้ว (Buddha Isara, 2557 : เว็บไซต์) อีกทั้งพุทธะอิสระได้นำมวลชน กปปส. เดินตามถนนเพื่อล่ารายชื่อเสนอกฎหมาย 3 ฉบับ ได้แก่ (1) สภากษัตริย์และเกษตรกรแห่งชาติไทย (2) สภาพระราชบัญญัติศีลธรรมคุณธรรมแห่งชาติ (3) สภาจัดการพลังงานทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนของราชอาณาจักรไทย (MGR Online vdo, 2557 : เว็บไซต์)

ที่มา : กระปุกดอทคอม (2557 : เว็บไซต์)

รูปภาพที่ 2 บนเวที กปปส. ที่มีกิจกรรมทางศาสนาร่วมด้วยกับการชุมนุม

ประชาธิปไตยในสังคมไทยถูกให้ภาพว่านักการเมืองโกงกิน ทุจริต คอร์รัปชัน ไม่โปร่งใส เห็นแก่ตัวและพวกพ้อง ฯลฯ และสังคมไทยถูกปลูกฝังทำให้เชื่อนั่นต่อนั่นๆ กันมาและเชื่อไว้มาก่อนว่า นักการเมืองเลว เพราะขาดศีลธรรมในการยับยั้งชั่งใจต่อผลประโยชน์ ไม่มีความเสียสละต่อประโยชน์

ส่วนรวม กระทั่งความเชื่อดังกล่าวเข้าไปฝังอยู่ในสำนึกของคนส่วนใหญ่ เมื่อเป็นเช่นนั้นแล้วทางออกที่ถูกปลูกฝังให้เป็นสูตรสำเร็จของสังคมไทยคือใช้ศีลธรรมของความเชื่อทางพุทธศาสนามาบำบัด เยียวยา ปรับปรุงและค้ำค้ำกับนักการเมืองเพื่อเป็นเครื่องการันตีว่าสังคมไทยและนักการเมืองจะไม่ขาดศีลธรรม

ดังนั้นในทัศนะของพุทธอิสระจึงเสนอว่าไม่ควรแยกศาสนาออกจากรัฐเพราะศาสนาจะ ช่วยสร้างสังคมให้สงบสุขและศีลธรรมของศาสนาจะช่วยให้การเมืองไม่ขาดศีลธรรม ให้มีความ ละเอียดใจต่อการโกงกิน ฯลฯ ดังนั้นรัฐและศาสนาจึงต้องพึ่งพาอาศัยกัน ในประเด็นดังกล่าวผู้วิจัย เห็นว่า พุทธอิสระหรือบุคคลอื่นๆ ที่กล่าวอ้างความเชื่อทางศาสนาย่อมยกเอาความศักดิ์สิทธิ์มาเป็น เครื่องปกป้องคุ้มครอง ดังที่เราได้ยินจนคุ้นหูกันดีกับคำกล่าวถึงความศักดิ์สิทธิ์ของความเชื่อทาง ศาสนาว่า “ถ้าหากไม่เชื่อ ก็อย่าลบหลู่” นี่คือนิยามที่ศาสนาใช้ปกป้องตนเองตลอดมา ยกตัวอย่างเช่น การชุมนุมของกลุ่ม กปปส. ที่พุทธอิสระเป็นแกนนำ ก็ใช้ความสัมพันธ์เชิงอำนาจในฐานะพระที่อยู่ ในศีลในธรรมกับชาวบ้านปรกติทั่วไป นำชาวบ้านเคลื่อนไหวเรียกร้องหาสังคมศีลธรรม และมี กิจกรรมสวดมนต์เช้า-เย็น ในเวทีปราศรัย (ดูภาพที่ 2 ประกอบ) เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับมวลชน และเพื่อป้องกันการสลายการชุมนุม เพราะอาศัยความเชื่อของพุทธศาสนาเป็นเครื่องป้องกัน เป็นต้น

กล่าวคือการเคลื่อนไหวดังกล่าวถูกผนวกเข้ากับบริบททางศาสนาถ้าหากรัฐสลายการ ชุมนุมก็เท่ากับทำลายศาสนาด้วยเช่นกัน รวมไปถึงการใช้ความเชื่อของพุทธศาสนาดังกล่าวยังเป็น เครื่องช่วยปลูกฝังให้มวลชนเป็นผู้มีศีลธรรมมากกว่าผู้อื่นที่ไม่ได้เข้าร่วมกับ กปปส. อีกทั้งการ เคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองยังเสนอให้มีสภาศีลธรรมแห่งชาติอีกด้วย ดังที่พระไพศาล วิสาโล (2552 : เว็บไซต์) ได้กล่าวไว้ว่า สาเหตุที่ทำให้ระบบศีลธรรมในพุทธศาสนาเท่าที่เป็นอยู่ไม่ค่อยเอื้อ ต่อประชาธิปไตยคือ การมีอคติต่อหลักการพื้นฐานของระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ เสรีภาพ อธิปไตย เสมอภาค ที่ผ่านมาชาวพุทธปฏิเสธคำเหล่านี้เพราะเห็นว่าเป็นการส่งเสริมกิเลสหรือเอา ตัวเองเป็นใหญ่

4.3.3 วาทกรรมความรักชาติ กล่าวคือ “เป็นการสื่อความหมายทั้งทางภาษาและ สัญลักษณ์ถึงการสนับสนุนยกย่องรวมไปถึงการปกป้องคุ้มครองและการกระทำอันถือได้ว่าเป็นการ เสียสละเพื่อประเทศชาติ เพื่อให้ประเทศชาติไม่ถูกทำลายจากผู้ที่ไม่หวังดีในรูปแบบต่างๆ”

พิมพาภรณ์ บุญประเสริฐ (2554 : เว็บไซต์) กล่าวว่า ความรักชาติเป็นมโนทัศน์เรื่อง หนึ่งที่สำคัญเสมอ ความรักชาติเป็นสิ่งที่เหนียวจิตใจให้เกิดความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน มีเป้าหมาย บางอย่างร่วมกันและใช้ความรักชาติเป็นอุดมการณ์ทางการเมือง เนื่องจากการอ้างถึงความรักชาติ ย่อมมีส่วนปลูกฝังความเป็นพวกพ้องและกระตุ้นจิตสำนึกหรือจงใจให้กระทำการบางอย่างเหนือ เหตุผล

กล่าวคือสัญลักษณ์อย่างหนึ่งที่เหมือนๆ กันทั้งของพันธมิตรฯ และกปปส. คือ การใช้สัญลักษณ์ธงชาติไทยไม่ว่าจะเป็นผ้าผูกหัวหรือเชือกแขวนคอหรือสัญลักษณ์ต่างๆ ดังที่พุทธะอิสระกล่าวว่า การออกมาเคลื่อนไหวในครั้งนี้ไม่ได้ออกมาเคลื่อนไหวเพื่อการเมืองเพื่ออำนาจ แต่ออกมาเพื่อความปลอดภัยของชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และออกมาเพื่อปกป้องรักแผ่นดินอันเป็นสมบัติของบรรพบุรุษ (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์) และยังกล่าวอีกว่า “เราสู้เพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ สู้เพื่อความสุขของคนในชาติไม่ได้สู้เพื่ออำนาจของใครไม่ได้สู้เพื่อพรรคการเมือง พรรคไหน สู้เพื่อประโยชน์ของเราและลูกหลานและเพื่อให้ชาติอยู่รอด” (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์) และยังกล่าวเพิ่มอีกว่าก่อนวันรัฐประหารมีการโทรศัพท์มาแจ้งล่วงหน้า ทหารรู้ว่า พุทธะอิสระทำเพื่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และรู้ว่าทำเพื่อบ้านเมือง ก่อนจะยุบเวทีหลังจากการรัฐประหาร พุทธะอิสระนำมวลชนสวนมนต์ ร้องเพลงชาติ ร้องเพลงสรรเสริญพระบารมี (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์)

พุทธะอิสระได้ให้เหตุผลอีกว่าเหตุที่ออกมาเป่านกหวีดก็เพื่อเชิญให้ประชาชนออกมาเยอะๆ เสียงนกหวีดถือเป็นภาษาใจของคนที่รักชาติ รักแผ่นดินและรักในหลวงและใครจะมีอำนาจเกินคนในแผ่นดินไทยและราชวงศ์จักรีไม่ได้ (We love Thai, 2556 : เว็บไซต์) และหลังจากการรัฐประหาร พุทธะอิสระยังกล่าวว่าตนอยากให้มีการรัฐประหารมาตั้งนานแล้วและวันนี้ประยุทธ์ ก็ทำได้แล้ว ให้กำลังใจประยุทธ์ และทหารจะสร้างบรรยากาศปรองดองเพื่อประโยชน์สูงสุดแก่ชาติ (Buddha Isara, 2557 : เว็บไซต์) และพุทธะอิสระยังกล่าวซ้ำอีกว่าพวกที่คิดต้านกฏอัยการศึกเป็นพวกที่เห็นแก่ตัว ให้เห็นแก่ส่วนรวม เห็นแก่บ้านเมือง ต้องเสียสละเพื่อให้บ้านเมืองเดินหน้า ขอขอบคุณทหารที่เสียสละออกมายึดอำนาจเพื่อบ้านเมืองถึงแม้จะไม่ใช่น้ำที่โดยตรงก็ตาม (Buddha Isara, 2557 : เว็บไซต์)

ที่มา : แนวหน้า (2557 : เว็บไซต์)

รูปภาพที่ 3 การเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. ที่ใช้สัญลักษณ์ธงชาติไทยในการเคลื่อนไหว

ในทัศนะของผู้วิจัย หากจะกล่าวถึงความเป็นชาติ (Nation) ชาติเป็นเพียงชุมชนจินตนาการขึ้นมาเพื่อก่อให้เกิดความสำนึกในความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ชาติไม่มีตัวตนแต่ชาติถูกนำไปผูกติดอยู่กับความเป็นอาณาเขตของประเทศ ดังนั้นความเป็นประเทศต่างๆ ก็คือความเป็นชาติต่างๆ นั่นเอง และสิ่งที่ทำให้ประเทศหรือชาติเป็นเอกลักษณ์ของตนเองอย่างหนึ่งคือสัญลักษณ์ ทั้งนี้ด้วยความเป็นสากลของแต่ละประเทศชาติ จึงเกิดสัญลักษณ์ “ธงชาติหรือธงประจำชาติ” ขึ้นมาเพื่อแสดงหรือบ่งบอกถึงความเป็นเอกลักษณ์ประจำชาตินั้นๆ เช่น ประเทศไทยก็มีธงชาติที่จะสามารถบ่งบอกถึงความเป็นสัญลักษณ์และความสำนึกในชุมชนจินตนาการอันหนึ่งอันเดียวกัน เป็นต้น (Benedict Anderson : 2554)

ฉะนั้นในการกระทำการต่างๆ ในฐานะที่จะสื่อความหมายถึงความรักชาติ ก็จะกระทำการผ่านการสื่อสารผ่านสัญลักษณ์เป็นสำคัญ อีกทั้งความเป็นชาติยังถูกปลูกฝังผ่านบทเรียนภาคบังคับหรือผ่านกิจกรรมภาคบังคับด้วยการร้องเพลงชาติของนักเรียน เป็นต้น รวมไปถึงการแสดงออกถึงความเป็นชาติก็มักจะแสดงออกผ่านสัญลักษณ์ การเชียร์ฟุตบอลทีมชาติก็แสดงออกผ่านสัญลักษณ์ธงชาติ เพราะความเป็นชาตินิยมถูกปลูกฝังในสำนึกของประชากรของรัฐ

ดังนั้นการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. ซึ่งมีพุทธะอิสระเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวก็ใช้สัญลักษณ์ “ธงชาติ” เป็นเอกลักษณ์ในการเคลื่อนไหวเรียกร้อง โดยใช้เป็นผ้าผูกหัวลายธงชาติไทย

สายคล้องคอที่ใช้แขวนนทพิตลายธงชาติไทย ใช้ธงชาติไทยถือในขณะที่แกนนำขึ้นปราศรัยบนเวที ฯลฯ (ดูภาพที่ 3 ประกอบ) และใช้เป็นสัญลักษณ์ต่างๆ ของ กลุ่ม กปปส. รวมไปถึงใช้สัญลักษณ์ธงชาติเป็นภาพพื้นหลังของเวทีที่พุทธะอิสระและแกนนำ กปปส. ขึ้นปราศรัยอีกด้วย ทั้งนี้ก็เพื่อใช้ธงชาติไทยเป็นสัญลักษณ์ในการสื่อความหมายบ่งบอกถึงความรักชาติ เสียสละเพื่อชาติ ทำเพื่อชาติ ดังที่วิจักขณ์ พานิช (2556 : 148) กล่าวไว้ว่า ความดีอีกอย่างหนึ่งที่ถูกนำมาอ้างกันบ่อยๆ คือ ทำดีเพื่อชาติ ผ่านอุดมการณ์ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คืออุดมการณ์ของประเทศไทยที่ใช้ในการกล่อมเกลากล่อมเมืองดีและการเสียสละเพื่อส่วนรวมหรือปกป้องสถาบันสูงสุด ยังคงถูกนำมาอ้างเพื่อให้ได้มาซึ่งผลลัพธ์ตามที่กลุ่มการเมืองต้องการ

4.3.4 วาทกรรมความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ กล่าวคือ “เป็นการสื่อความหมายทั้งทางภาษาและสัญลักษณ์ถึงการสนับสนุนยกย่องรวมไปถึงการปกป้องคุ้มครอง ต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ เพื่อไม่ให้ถูกทำลายหรือฟ้องร้องดูหมิ่นรวมไปถึงเป็นคู่ปฏิบัติกับผู้ที่ไม่หวังดี และเชิดชูให้สถาบันกษัตริย์เป็นสถาบันอันศักดิ์สิทธิ์”

กนกรัตน์ เลิศชูสกุล (2560 : 29) กล่าวไว้ว่า สังคมไทยเติบโตมาพร้อมกับการกล่อมเกลากล่อมเมืองแบบอนุรักษ์นิยม โดยในช่วงต้นของชีวิตทุกคนล้วนถูกปลูกฝังอุดมการณ์แบบอนุรักษ์นิยมแบบสุดโต่ง ดังนั้นอุดมการณ์ทางการเมืองแบบอนุรักษ์นิยมจึงกำเนิดขึ้นอยู่ในตัวของทุกคน

เมื่อเรานึกถึงการเคลื่อนไหวของพันธมิตรเพื่อประชาธิปไตยและคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) สิ่งหนึ่งที่จะอยู่ในความทรงจำและจินตนาการออกมาได้โดยทันทีคือรูปพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ร.9 และสีเสื่อที่มวลชนเอามาใส่เป็นสัญลักษณ์คือสีเหลืองซึ่งเป็นสีประจำพระองค์ ร.9 อีกด้วย

สัญลักษณ์ดังกล่าวถูกนำมาเป็นจุดเด่นในการต่อสู้เคลื่อนไหวขับไล่รัฐบาล กรณีตัวอย่างเช่น พุทธะอิสระเดินผ่านผู้ชุมนุม กปปส. ที่ยืนอยู่ 2 ฝั่งถนน พร้อมทั้งถือรูปในหลวง ร.9 พร้อมทั้งพูดคำว่า สาธุ และพุทธะอิสระยังได้กล่าวปราศรัยเกี่ยวกับการรักษากฎหมาย ม.112 ที่เป็นมาตราที่ปกป้องคุ้มครองพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ และได้กล่าวว่า “คนไทยหัวใจพระราชา” (Buddha Thailand, 2559 : เว็บไซต์) อีกทั้งพุทธะอิสระได้กล่าวถึงวิถีคิดของตนเองอีกว่า พุทธะอิสระมีความรักในพระเจ้าอยู่หัว ศาสนาและแผ่นดิน ดังนั้นจึงควรทดแทนบุญคุณ อุปสรรคคือบททดสอบความรักนี่คือวิถีคิด ในเวทีช่วงค่ำทุกวันมีสวดมนต์พร้อมทั้งร้องเพลงสดุดีมหาราชา ร้องเพลงชาติ นั่งสมาธิ พุทธศุขธรรมและการเมือง (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์)

อีกทั้งพุทธะอิสระได้กล่าวเปรียบเทียบว่า “ลัทธิคอมมิวนิสต์ยังไม่น่ากลัวเท่าลัทธิทักษิณ เพราะลัทธิทักษิณจะมุ่งทำลายสถาบันไม่ได้รักในหลวงไม่ได้รักแผ่นดิน” (We love Thai, 2556 :

เว็บไซต์) รวมไปถึงการปราศรัยที่ได้นำมวลชนไปปิดศูนย์ราชการ โดยพุทธะอิสระกล่าวว่าวันนี้พวกตนมาเพื่อเอาความรักที่มีต่อในหลวงออกมาแสดงความดีต่อแผ่นดินและขณะที่มวลชน กปปส. เดินขบวนเคลื่อนไหวก็น่าจะมีการหยุดยืนตรงเพื่อเปิดเพลงสรรเสริญพระบารมีและเพลงชาติ (MGR Online vdo, 2557 : เว็บไซต์)

ขณะที่บนเวทีปราศรัยในวันที่เกิดการรัฐประหารพุทธะอิสระได้กล่าวกับมวลชนที่ออกมาเคลื่อนไหวกว่า “ลูกๆ เอ๊ย มาฟังทางนี้ มาฟังข่าวดี ต่อไปนี้พวกเราไม่ต้องสู้แล้ว เพราะมีทหารกล้าของพระราชามาช่วยแล้วตอนนี้ทหารได้ทำการยึดอำนาจเรียบร้อยแล้ว เวลา 16.36 น. ในนามชื่อ คณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) โดยมีประยุทธ์ จันทร์โอชา เป็นผู้นำ” และได้กล่าวต่อไปอีกว่าพวกตนต้องเปิดทางให้ทหารเข้ามาทำงาน ทหารจะช่วยพุทธะอิสระรักษาบ้านเมืองในฐานะทหารกล้าของพระราชา อีกทั้งพุทธะอิสระได้ประกาศเจตนารมณ์ของตนเองว่าจะสลายทุกสีเสื้อให้เป็นพลเมืองของพ่อ ให้เป็นลูกที่น่ารักของพ่อ พวกตนผู้มีหัวใจสีขาวที่มีจิตใจแก่กล้าต่อสู้เพื่อพระราชาอันเป็นที่รักยิ่ง เป็นสิ่งที่ภูมิใจมากทหารไม่ทำให้ผิดหวัง (กล่าวทั้งน้ำตา) (Buddha Isara, 2557 : เว็บไซต์)

ที่มา : Tomas Fuller (2557 : เว็บไซต์)

รูปภาพที่ 4 กลุ่ม กปปส. ใช้พระบรมฉายาลักษณ์ ร.9 เป็นสัญลักษณ์ในการเคลื่อนไหว

เอกลักษณ์ของความเป็นชาติไทยอีกอย่างหนึ่งที่เป็นสิ่งที่อยู่ในสำนึกที่รู้ว่าเป็นลักษณะเฉพาะของสังคมไทยคือ สถาบันพระมหากษัตริย์ สถาบันพระมหากษัตริย์ถือเป็นสถาบันหลักที่อยู่คู่กับ

สังคมไทยมาอย่างช้านานหรือคู่กันมาตั้งแต่ยังไม่เป็นประเทศไทยก็ได้ เพราะสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นสถาบันที่ปกครองสังคมไทยมาแต่อดีตกาล และปัจจุบันสถาบันพระมหากษัตริย์ยังคงเป็นสถาบันที่มีอิทธิพลอย่างมากต่อสังคมไทยถือเป็นสถาบันที่สังคมไทยให้ความเคารพนับถือ

ดังนั้นการที่จะกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่งที่จะส่งผลกระทบต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ย่อมเป็นสิ่งที่เป็นไปได้ อันเนื่องมาจากสถาบันพระมหากษัตริย์เป็นที่เคารพของคนไทยและมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นพระมุขในการปกครองประเทศ ดังนั้นในรัฐธรรมนูญจึงตราขึ้นมาในหมวดพระมหากษัตริย์เพื่อเป็นการปกป้องคุ้มครองสถาบันพระมหากษัตริย์ที่จะไม่ถูกทำลายในหลายๆรูปแบบ และระบุโทษที่เกี่ยวกับหมวดพระมหากษัตริย์ไว้ค่อนข้างหนัก

ดังนั้นการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองหรือเรื่องอื่นๆ จำต้องให้ความสำคัญกับสถาบันพระมหากษัตริย์เพราะจะกระทบกระเทือนไม่ได้ การเคลื่อนไหวของ กปปส. ซึ่งมีพุทธะอิสระเป็นแกนนำจึงพยายามใช้สถานะของสถาบันพระมหากษัตริย์มาเป็นเครื่องปกป้องคุ้มครองกลุ่มของตนในการเคลื่อนไหวเรียกร้อง โดยพุทธะอิสระกล่าวถึงสถาบันพระมหากษัตริย์ในทุกๆ ครั้งที่ขึ้นปราศรัยให้สัมภาษณ์ ว่าการออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองครั้งนี้ก็เพื่อปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ ที่จะไม่ให้ถูกทำลายด้วยระบอบประชาธิปไตย

อีกทั้งในการเคลื่อนไหวของพุทธะอิสระก็ได้นำพระบรมฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์มาใช้เป็นสัญลักษณ์ด้วย เช่น นำพระบรมฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์มาเป็นภาพพื้นหลังบนเวทีปราศรัยหรือมวลมหาประชาชนเดินถือพระบรมฉายาลักษณ์ของพระมหากษัตริย์ร่วมในการเคลื่อนไหว เป็นต้น (ดูภาพที่ 4 ประกอบ)

ในทัศนะของผู้วิจัยเห็นว่าการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. ที่นำโดยพุทธะอิสระจึงพยายามเชื่อมโยงการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มตนเข้ากับความเป็นสถาบันหลักของสังคมไทยในฐานะกลุ่มที่ออกมาปกป้อง ทั้งนี้ก็เพื่อแสดงให้เห็นถึงความอันหนึ่งอันเดียวกันกับสถาบันหลักและยังเป็นเครื่องช่วยคุ้มครองการสลายการชุมนุมหรือการถูกโจมตีจากฝ่ายต่างๆ ที่ไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของ กปปส. เพราะถ้าหากกลุ่ม กปปส. ถูกสลายการชุมนุมหรือถูกโจมตีจากกลุ่มต่างๆ ที่ไม่เห็นด้วยก็เท่ากับว่าสถาบันหลักถูกโจมตีไปด้วย

ดังนั้นการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. จึงไปอิงอยู่กับความศักดิ์สิทธิ์และทรงอิทธิพลของสถาบันพระมหากษัตริย์เพื่อเป็นเครื่องช่วยคุ้มครองในการเคลื่อนไหว ดังที่สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล (2550 : 422) กล่าวแย้งและไม่เห็นด้วยกับเกษียร เตชะพีระ ที่กล่าวไว้ว่าลักษณะพิเศษของพระมหากษัตริย์รัชกาลที่ 9 คือ ทรงไว้ซึ่งบารมีเพียบพร้อมเพ็ญสมมาจากพระราชกรณียกิจด้านการพัฒนา ศาสนา วัฒนธรรม ความมั่นคงด้านอื่นๆ มาตลอด 60 ปี ทำให้คนไทยเชื้อในศรัทธาพระองค์มากไปกว่าเทพารักษ์และคาดหวังในพระราชอำนาจนำ ของพระองค์ในกิจการบ้านเมือง

4.3.5 วาทกรรมต่อต้านการคอร์รัปชัน กล่าวคือ “เป็นการสื่อความหมายทั้งทางภาษา และสัญลักษณ์ถึงการเสียสละส่วนตนเพื่อเข้ามากำจัดและแก้ไขปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย”

การคอร์รัปชันในความหมายที่สามารถเข้าใจได้ง่ายๆ คือการโกง ซึ่งคำว่าคอร์รัปชันใน วรรณคดีของผู้วิจัยเป็นเพียงการเลียงบาลีเพื่อให้เป็นศัพท์ที่ฟังแล้วทันสมัยและไม่โจ่งครึมเกินไป เหมือนคำว่าโกง แต่การคอร์รัปชันส่วนใหญ่จะถูกนำมาใช้กับการโกงของรัฐ ซึ่งการคอร์รัปชันก็คือ รัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ของรัฐโกง โกงในเรื่องของผลประโยชน์ด้านต่างๆ เช่นการโกงเงินนโยบาย การ โกงเชิงระบบกลไกของรัฐ เป็นต้น แต่การคอร์รัปชันไม่เพียงแต่เป็นการโกงของรัฐบาลหรือเจ้าหน้าที่ ของรัฐฝ่ายเดียวเท่านั้น องค์กรภายนอก บริษัทเอกชนหรือกลุ่มที่มีส่วนได้ส่วนเสียกับการบริหาร จัดการภาครัฐต่างๆ ก็มีส่วนในการคอร์รัปชันด้วยโดยการยอมจ่ายค่าน้ำร้อนน้ำชา เงินใต้โต๊ะ สินบน เงินจ่ายซื้ออิทธิพลหรือผลประโยชน์ต่างๆ ที่มอบให้แก่เจ้าหน้าที่รัฐเพื่อให้อำนวยความสะดวกใน ธุรกิจหรือกิจการต่างๆ

ในทัศนะของผู้วิจัย การโกงหรือการคอร์รัปชันนั้นจะทำได้ง่ายกับระบอบการเมืองแบบปิด คือการที่สภาพการเมืองไม่เอื้อให้คนในกลุ่มต่างๆ ของสังคมเข้ามามีส่วนร่วม และการคอร์รัปชันจะ ไม่ชอบระบอบการเมืองแบบเปิดที่ให้ประชาชนในทุกๆ ภาคส่วนของสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการ บริหารจัดการของภาครัฐ กล่าวคือการคอร์รัปชันเป็นรูปแบบของการสมผลประโยชน์ร่วมกันของคน กลุ่มเล็กๆ ฉะนั้นการคอร์รัปชันจึงเกิดขึ้นได้ลำบากในสภาพสังคมที่กลุ่มคนต่างๆ เข้ามามีส่วนร่วมใน การสมประโยชน์ของความหลากหลาย ในยุครัฐบาลทักษิณ ชินวัตร กระทั่งถึงยุครัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตรเป็นช่วงที่ถูกกลุ่มทางการเมืองโจมตีจากหลายๆ ภาคส่วนว่าเป็นยุคที่มีการคอร์รัปชันรุนแรง และอื้อฉาว ไม่ว่าจะเป็นการคอร์รัปชันเชิงนโยบาย การคอร์รัปชันเชิงระบบ ซึ่งการโจมตีรัฐบาลใน เรื่องการคอร์รัปชันนั้นเป็นชนวนที่ก่อให้เกิดความไม่พึงพอใจของประชาชนต่อรัฐบาล เพราะการ คอร์รัปชันในทุกรูปแบบก็คือการตัดโอกาสการเข้าถึงนโยบายและสวัสดิการของประชาชนที่พึงจะ ได้รับ

ฉะนั้นการโจมตีรัฐบาลเรื่องการทุจริตคอร์รัปชันจึงถูกนำมาใช้ในการเคลื่อนไหวต่อต้าน รัฐบาลในทุกยุคสมัยรวมไปถึงรัฐบาลยิ่งลักษณ์ด้วย ซึ่งพุทธะอิสระก็ได้กล่าวถึงการทุจริตคอร์รัปชัน ของรัฐว่า “รัฐบาลและกลุ่มนักการเมืองในระบอบประชาธิปไตยมักทุจริต คอร์รัปชัน โกงกิน ฯลฯ เพราะพวกเขาเหล่านั้นขาดศีลธรรม ดังนั้นเป้าหมายของพุทธะอิสระและกลุ่ม กปปส. คือทำให้ บ้านเมืองกลับมาสะอาดเหมือนเดิม (ปราศจากการโกงกินของนักการเมืองโดยการปฏิรูปด้าน ศีลธรรม)” (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์) ซึ่งพุทธะอิสระและกลุ่มมวลหาประชาชนจึงได้มีแนวทางใน การมาขับไล่รัฐบาลยิ่งลักษณ์ (ดูภาพที่ 5 ประกอบ)

ที่มา : Oknation (2557 : เว็บไซต์)

รูปภาพที่ 5 การต่อต้านการคอร์รัปชันของสุเทพ เพื่อกสุบรรณ แก่นนำ กปปส.

4.3.6 วาทกรรมความเป็นอื่น (The Otherness) กล่าวคือ “เป็นการสื่อความหมายทั้งทางภาษาและสัญลักษณ์ถึงความเป็นอื่นในฐานะคู่ตรงข้ามที่มี สถานะหรือศักยภาพ ฯลฯ ที่ต่ำต้อยกว่ากลุ่มตน”

วัฒนา คุณประดิษฐ์ (2558 : เว็บไซต์) ได้กล่าวถึงความเป็นอื่นไว้ว่า ความสัมพันธ์ทางวัฒนธรรมในสังคมที่หลากหลายนั้น ซึ่งแต่ละวัฒนธรรมย่อมมีความสัมพันธ์เชิงโครงสร้างอยู่ เช่น สังคมในระบบทาส ที่ทาสหมดสิทธิ์ในความเป็นมนุษย์เลยและทาสก็ถูกกีดกันออกจากการมีส่วนร่วมของระบบสังคม เป็นต้น ความสัมพันธ์ทางอำนาจในวัฒนธรรมที่หลากหลายก็พยายามที่จะใช้ชุดความรู้ ความจริง ฯลฯ ที่ระบบสังคมสร้างขึ้นพร้อมทั้งจัดประเภทและความสำคัญของคุณค่าทางวัฒนธรรม

ในทัศนะของผู้วิจัย ดันกำเนิดของความขัดแย้งทั้งหมดทั้งมวลที่เกิดขึ้นทั้งทางความคิดและทางปฏิบัติล้วนกำเนิดขึ้นมาจากความไม่พึงพอใจในผลประโยชน์หรือในทัศนะมุมมองที่แตกต่างและความไม่ลงรอยกัน ขณะที่ความไม่ลงรอยกันนั้นถูกพัฒนาไปสู่ความรุนแรงในระดับต่างๆ ซึ่งความขัดแย้งและความรุนแรงจะเกิดขึ้นเสียมิได้เลยถ้าหากปราศจากการประกอบสร้างให้เกิดความเป็นอื่น

หรือเป็นข้อตรงข้าม เพราะธรรมชาติของมนุษย์ล้วนมีความพยายามรักษาความเป็นพวกเดียวกันไว้ เพื่อสร้างความปลอดภัยในการดำรงชีวิตในหลายๆ ด้าน

ขณะที่ความเป็นอื่นนั้นเองเป็นชนวนให้เกิดการสร้างภาพให้เกิดความเป็นพวกเราและพวกเรา และการถูกให้ภาพว่าเป็นคู่ตรงข้ามย่อมส่งผลให้เกิดการกระทำบางอย่างเพื่อให้พวกเรามีสถานะ ความสำคัญผิดชอบชั่วดีที่สูงส่งกว่าพวกเขาและเพื่อให้พวกเขายอมจำนนในสิ่งที่ผิด ความขัดแย้งทางการเมืองไทยก็เช่นเดียวกันถ้าหากในสังคมการเมืองมีแต่พวกเราความขัดแย้งย่อมไม่ปรากฏขึ้นหรือแทบจะไม่มีเลย เพราะการจัดสรรผลประโยชน์จำต้องมีพวกพ้องเพื่อนฝูง แต่ในทางกลับกันซึ่งความเป็นจริงแทบจะเป็นไปไม่ได้เลยว่าสังคมการเมืองจะมีแต่พวกพ้องเดียวกัน เพราะการจัดสรรผลประโยชน์ไปสู่กลุ่มคนในสังคมที่มีความต้องการหลากหลายย่อมไม่สามารถทำให้กลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ในสังคมสมประโยชน์ด้วยกันทั้งหมด ดังนั้นการแข่งขันช่วงชิงและต่อรองผลประโยชน์ในสังคมจึงกำเริบขึ้นพร้อมๆ กับการถูกสร้างภาพความเป็นอื่นระหว่างกลุ่มพวกเราและพวกเขา

โดยที่พุทธะอิสระกล่าวว่า “เป้าหมายสูงสุดในการออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. คือสร้างความปรองดองให้เกิดขึ้นกับคนในชาติ ด้วยการให้ทุกคนวางตัวเป็นกลางทางการเมืองไม่เลือกข้างเพื่อผลประโยชน์ส่วนตน” (ธรรมดีดี แล้วจะดี, 2556 : เว็บไซต์) หรือคำกล่าวที่พุทธะอิสระขึ้นปราศรัยในหลายๆ ครั้งว่าจะสลายมวลชนทุกสีเสื้อเพื่อให้เป็นลูกที่ดีของพ่อ หรือคำกล่าวปราศรัยที่โจมตีนักการเมืองและรัฐบาลว่านักการเมืองทำผิดศีลธรรม โดยพุทธะอิสระได้ขยายความของคำว่าศีลคือสิ่งปรกติ ในเมื่อนักการเมืองทำในสิ่งที่ไม่ปรกติ พุทธะอิสระและมวลมหาประชาชนจึงได้มารวมตัวกันของผู้มีศีลธรรมเพื่อขับไล่นักการเมือง (We love Thai, 2556 : เว็บไซต์)

ดังนั้นเห็นได้ว่าการสร้างความเป็นอื่นย่อมเกิดขึ้นได้ในทุกมิติของสังคม การสร้างภาพให้เกิดความเป็นอื่นหรือข้อตรงข้ามย่อมนำไปสู่การกล่าวอ้างความสูงต่ำ ดีชั่ว ถูกผิด เป็นต้น ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นการสร้างความชอบธรรมในการกระทำต่างๆ ของกลุ่มผู้มีอำนาจเพื่อที่จะปิดกั้นการมีส่วนร่วมของคนในสังคม ดังที่วิจักขณ์ พานิช (2558 : 14) กล่าวไว้ว่า การนำเอาความคิดความเชื่อในรูปแบบของข้อตรงข้ามมาใช้อธิบายความจริงตามธรรมชาติของการเมืองแบบ ดี-ไม่ดี, ถูก-ผิด สุดท้ายแล้วมันจะผลักคนที่ไม่เห็นด้วยออกไปจากพื้นที่ของความจริง, ความดี, ความถูกต้อง เป็นต้น

วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับวาทกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องในการอ้างเข้าไปมีอำนาจทางการเมืองผ่านปฏิบัติการเชิงวาทกรรมของการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. นั้นไม่เพียงแต่เป็นวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาเพียงวาทกรรมเดียวแต่รวมเอาวาทกรรมอื่นๆ ที่ผู้วิจัยได้เสนอไปแล้วข้างต้นมาอธิบายให้ภาพให้ความหมายแบบผสมผสานกับวาทกรรมต่างๆ ได้อย่างกว้างขวางและครอบคลุมไปถึงระบบความคิดความเชื่อ ซึ่งวาทกรรมต่างๆ ถูกใช้ให้เห็นมายาภาพแห่งความรุนแรงของสังคมและในทางกลับกันถูกใช้ให้เห็นมายาภาพแห่งความ

สงบสุขของสังคมด้วยเช่นกัน แต่สิ่งที่ทำให้วาทกรรมเชิงศีลธรรมดูน่าเชื่อถืออีกอย่างหนึ่งก็คือสถานะของผู้นำวาทกรรมนั้นๆ มาใช้ด้วย เพราะความสัมพันธ์เชิงอำนาจก็ช่วยให้เกิดการยอมรับชุดความรู้ความเชื่อด้วยเช่นกัน ในที่นี้ก็คือสถานะของพุทธะอิสระนั่นเอง

4.4 ปรากฏการณ์ที่เกิดขึ้นจากการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาผ่านบริบททางสังคมไทย

ในทัศนะของผู้วิจัย การเมืองไม่ว่าจะอยู่ในรูปแบบการปกครองใดๆ ย่อมมีศีลธรรมอยู่ในตัวของมันเองและย่อมมีวิธีการจัดการข้อบกพร่องที่เกิดจากรูปแบบการปกครองด้วยตัวของมันเอง รวมไปถึงความต้องการผู้นำและผู้ตามที่มีศีลธรรมร่วมอยู่ด้วยในกติการะบอบทางการเมืองการปกครอง ศีลธรรมก็คือความยุติธรรมในรูปแบบการปกครองบางอย่างที่มีการคำนึงถึงในเรื่องที่ถูกต้องและสามารถหาข้อผิดพลาดและแก้ไขข้อผิดพลาดด้วยรูปแบบวิธีการของมัน เช่นศีลธรรมในระบอบประชาธิปไตยก็คือความเสมอภาคกันทั้งในด้านกฎหมาย สังคม และด้านอื่นๆ หรือการทุจริตก็ใช้การตรวจสอบแบบโปร่งใสกระทั่งทราบความจริงว่ามีการทุจริตเกิดขึ้นจริงนี่คือศีลธรรมเช่นกัน วาระของผู้บริหารปกครองเลือกตั้งใหม่ทุกๆ 4 ปี ก็ให้ประชาชนมีสิทธิเลือกใหม่และประชาชนมีสิทธิที่จะขับไล่ผู้บริหารปกครองเมื่อผู้ปกครองทำความผิดอย่างร้ายแรงหรือที่ประชาชนไม่พึงประสงค์ (ผิดสัญญา)

แต่จุดด่างพร้อยของระบอบประชาธิปไตยที่ไม่สามารถจะปฏิเสธได้คือปัญหานักการเมืองทุจริต คอร์รัปชัน ซื่อสัตย์เสียย ฯลฯ ส่งผลไปถึงการกล่าวอ้างในการทำลายระบอบประชาธิปไตยโดยการสร้างภาพให้สังคมเกิดความไม่สงบสุข คนในสังคมขาดศีลธรรมและเห็นแก่ตัว สังคมเกิดความรุนแรงและความขัดแย้ง ผู้คนในสังคมแบ่งฝักแบ่งฝ่ายไม่สามารถที่จะปรองดองกันได้สภาพสังคมไม่อยู่ในสภาวะปรกติสุข เพราะมีการทุจริตคอร์รัปชันของนักการเมือง

ซึ่งการสร้างภาพเพื่อให้เกิดความคับข้องใจดังกล่าวย่อมส่งผลไปสู่ความไม่พอใจถึงรูปแบบการปกครองที่ผู้นำเปี่ยมไปด้วยศีลธรรมและความไม่พอใจดังกล่าวได้นำศีลธรรมแบบพุทธศาสนามาทำกับการเมือง ฉะนั้นจึงเกิดการเรียกร้องคณะผู้ปกครองที่เป็นคนดีมีศีลธรรม (แบบผูกขาด) ที่เหนือกว่าผู้อื่นเข้ามาปกครองเพื่อให้เกิดสังคมศีลธรรมและความสงบสุข ด้วยความคับข้องใจในระบอบประชาธิปไตยและการเรียกร้องหาผู้ปกครองที่มีศีลธรรมจึงทำให้เกิดการเรียกร้องให้กองทัพเข้ามายึดอำนาจรัฐประหารและสร้างระเบียบแบบแผนขึ้นมาใหม่ให้กับสังคม

ขณะพุทธะอิสระให้สัมภาษณ์ว่า องค์ประกอบของสังคมไทยยังไม่เอื้อให้เกิดประชาธิปไตย แต่ไทยก็พยายามตะกายไป เพราะเหตุนี้จึงมีการออกมาเคลื่อนไหวต่อต้าน สังคมไทยต้องใช้ประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่ไม่ล้มรากเหง้าของสถาบันและประชาธิปไตยแบบฝรั่งเลิกได้แล้วเพราะมันไม่ใช่วิถีคิดแบบพุทธ (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์) และกล่าวถึงวิธีการจัดการกับปัญหาที่เกิดจาก

ระบอบประชาธิปไตยที่ไม่ใช้วิธีการแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ พวกตนมาช่วยกันปกป้องชาติ ช่วยขับไล่ทรราช คนโกง ให้ออกไปจากแผ่นดินนี้ อาจกล่าวแบบสั้นๆ ได้ว่าก่อนที่จะมีการยึดอำนาจรัฐประหาร สถานการณ์และสภาพสังคมไทยถูกทำให้เป็นสังคมที่ไม่ปรกติสุขเกิดความขัดแย้งรุนแรงของคนในสังคม และเสียงเรียกร้องให้ได้มาซึ่งผู้ปกครองที่เต็มไปด้วยศีลธรรมก็ดังกระหึ่มขึ้น เหตุที่มีการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. มีหลายประเด็นที่ภาพของสังคมที่มีสถานะไม่ปรกติสุข ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปในบทที่ 2 เกี่ยวกับปฏิบัติการเชิงวาทกรรม ดังนี้

4.4.1 เจื่อนไขที่ปฏิบัติการเชิงวาทกรรมถูกสร้างขึ้น

4.4.1.1 เจื่อนไขและบริบทที่สังคมถูกประกอบสร้างว่าเป็นสังคมที่ขาดศีลธรรม

ในทัศนะของผู้วิจัย สิ่งที่ส่งผลให้คนในสังคมถูกให้ภาพว่าเป็นกลุ่มที่เห็นแก่ตัวและพวกพ้องไม่มีการเสียสละต่อประโยชน์ส่วนรวมมีการทุจริตคอร์รัปชันอย่างอื้อฉาวไม่ว่าจะเป็นประชาชน ข้าราชการ นักการเมือง ฯลฯ คือการกล่าวอ้างถึงการขาดศีลธรรมของคนในสังคม ซึ่งการทุจริต คอร์รัปชันส่งผลไปสู่สภาพสังคมที่ไร้ซึ่งการพัฒนาจึงเกิดความไม่พึงพอใจของคนในสังคมและก่อให้เกิดความแตกแยกขึ้นในสังคมต่อเนื่องไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงและมีแนวโน้มว่าจะทวีความรุนแรงขึ้นไปเรื่อยๆ เนื่องจากคนในสังคมขาดศีลธรรมได้ก่อเหตุความวุ่นวายไม่เคารพกฎหมาย บ้านเมือง ไม่เคารพความเป็นผู้นำ โดยใช้คำว่าประชาธิปไตยเข้ามามีอำนาจผลประโยชน์ ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ ธนาพล อิวสกุล (2557 : 20) ได้เสนอประเด็นในการอ้างการรัฐประหารว่า เหตุผลในการรับรองการรัฐประหารนั้นพุ่งเป้าไปยังนักการเมืองโดยให้เหตุผลกล่าวโทษไปที่การเลือกตั้งและประชาชนผู้ลงคะแนนเสียงที่เป็นเหยื่อโดยตรง กล่าวคือ “เหตุที่ต้องรัฐประหารก็เพราะนักการเมืองคอร์รัปชัน เหตุที่นักการเมืองคอร์รัปชันก็เพราะต้องถอนทุนคืนจากการซื้อเสียงเลือกตั้ง เหตุที่มีการซื้อเสียงเลือกตั้งก็เพราะคนไม่ดี ไม่มีศีลธรรมและไม่มีความรู้ความเข้าใจในระบอบประชาธิปไตยที่ถูกต้อง”

ขณะที่พุทธะอิสระกล่าวไว้ว่า มวลมหาประชาชนทำในสิ่งที่ควรทำตามหลักศีลธรรม เพราะนักการเมืองทำผิดศีลธรรม ศีลคือสิ่งปกตินักการเมืองทำผิดสิ่งปกติ โกงกิน พวกตนจึงออกมาที่นี่ ธรรมคือเครื่องฟอกเครื่องล้างเมื่อนักการเมืองเลวๆ ที่มาย้ายบ้านเมือง เอาเปรียบประชาชน พวกตนจึงมารวมตัวกันเพื่อเอาธรรมะมาล้างเพื่อให้พวกเขาต้องออกไปอย่างตลอดกาล และยืนยันว่าการออกมาของ กปปส. ถูกต้องตามหลักศีลธรรม (WeLove Thai, 2556 : เว็บไซต์)

ทั้งนี้ก็เพราะว่าสังคมไทยถูกปลูกฝังจากระบอบอนุรักษนิยม โดยปลูกฝังให้เชื่อตั้งแต่เริ่มแรกว่าระบอบประชาธิปไตยเป็นระบอบที่ไม่ใสสะอาด เพราะนักการเมือง นักธุรกิจ ฯลฯ จ่ายเงิน

สินบน ซ้อสิทธิขายเสียง จ่ายค่าน้ำร้อนน้ำชา จ่ายเงินแลกซื้ออิทธิพล เพื่อแรกกับการเข้าถึงการจัดสรรทรัพยากร และนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันในท้ายที่สุดเพราะต้องถอนทุนคืนจากค่าใช้จ่ายดังกล่าว อีกทั้งระบอบประชาธิปไตยก็ถูกให้ภาพว่าเต็มไปด้วยความวุ่นวาย เพราะให้สิทธิเสรีภาพมากเกินไป ใครไม่พอใจอะไรก็ออกมาเรียกร้อง ประท้วง เดินขบวน เป็นต้น การให้สิทธิเสรีภาพในระบอบประชาธิปไตยมากเกินไปจนเกินขอบเขตความจำเป็นนำไปสู่ความขัดแย้งรุนแรงทางสังคม ความเชื่อดังกล่าวยังส่งผลให้บางสิ่งบางอย่างที่อยู่นอกเหนือสนามประชาธิปไตยมีความน่าเชื่อถือสูง ซึ่งเชื่อว่าประชาธิปไตยนำไปสู่การทุจริตคอร์รัปชันมากเท่าไรสิ่งที่อยู่นอกเหนือสนามประชาธิปไตยก็มีความน่าเชื่อถือและความต้องการเพิ่มมากขึ้นเท่านั้น

ดังนั้นการปลูกฝังอุดมการณ์ที่เป็นปทัศกิจต่อประชาธิปไตยทั้งหลายก็เพื่อเป็นการสร้างความชอบธรรมให้กับสิ่งที่อยู่นอกเหนือสนามประชาธิปไตยซึ่งสอดคล้องกับอุเชนทร์ เชียงเสน (2550 : 352) ได้กล่าวว่า “การอ้างความชอบธรรมของการรัฐประหารว่าทันที่ที่เกิดการรัฐประหารขึ้นผู้ก่อการรัฐประหารต้องการสิทธิธรรม (Legitimacy) ซึ่งหมายถึงการที่ประชาชนยอมรับในความชอบธรรมและสิทธิทางการเมืองของพวกเขาที่จะทำการปกครอง การรับรองของผู้นำทางศีลธรรมและผู้นำทางศาสนาจะช่วยให้ผู้ก่อการได้รับการยอมรับจากประชาชน”

4.4.1.2 เจื่อนไขและบริบทที่สังคมถูกประกอบสร้างว่าประชาธิปไตยจะเข้ามาทำลายสถาบันหลักของสังคมไทย

ในทัศนะของผู้วิจัย ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคแก่ทุกคน ซึ่งสิ่งที่ประชาธิปไตยให้นั้นเป็นสิ่งที่สังคมเก่า (อนุรักษนิยม Conservatism) เกิดความรู้สึกกลัวนั่นเอง ในขบวนการเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่ม กปปส. จึงไม่ได้เคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลที่ทุจริตคอร์รัปชันเพียงอย่างเดียว แต่ยังใช้ปฏิบัติการเชิงวาทกรรมให้ภาพว่าประชาธิปไตยจะเข้ามาทำลายสถาบันหลักๆ ของสังคมไทย (ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์) ที่เป็นที่เคารพของคนในสังคมและเป็นสิ่งที่คนในสังคมยึดมั่นในฐานะศูนย์รวมจิตใจ และการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. ก็พยายามสื่อให้สังคมรับรู้ว่าคุณสมบัติของตนเองออกมาเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสถาบันหลักของสังคมไทยด้วย

ขณะที่พุทธะอิสระกล่าวไว้ว่า ไทยถูกนำเอาประชาธิปไตยแบบฝรั่งมาใช้โดยไม่คำนึงถึงบริบทสังคมไทยและจะทำให้ประเทศไทยเป็นแบบฝรั่งทุกอย่าง ไทยควรมีประชาธิปไตยแบบไทยๆ ที่ต้องสอดคล้องกับสภาพสังคม สถาบันและภูมิหลัง ไม่ควรเอาแบบประชาธิปไตยฝรั่ง ประชาธิปไตยที่ลอกฝรั่งมาทำให้เป็นทุกข์ 80 ปีที่ผ่านมา ไทยนำเอาประชาธิปไตยมาเป็นภาระ (อิสระธรรม, 2016 : เว็บไซต์)

อีกทั้งเงื่อนไขของบริบทการเมืองดังกล่าวได้สอดคล้องกับสิ่งที่ธงชัย วินิจจะกุล (2556 : 40-45) เสนอไว้คือ “รัฐบาลเผด็จการของไทยไม่เคยปฏิเสธความชอบธรรมของประชาธิปไตย ไม่เคยปฏิเสธว่าอำนาจอธิปไตยเป็นของประชาชนและไม่เคยปฏิเสธความสำคัญของรัฐธรรมนูญ แต่พวกเขาเห็นว่าระบอบเผด็จการทหารเป็นรูปการณ์ของประชาธิปไตยที่เหมาะสมกับสังคมไทยเป็นประชาธิปไตยแบบไทยๆ และส่งผลให้ปริมาณพลที่อยู่นอกเหนือการเมืองได้รับความเชื่อถือสูง” และสอดคล้องไปกับสิ่งที่วิจักขณ์ พานิช (2558 : 129) ได้เสนอถึงการปิดกั้นการขยายประชาธิปไตยว่า การกำหนดในรัฐธรรมนูญห้ามไม่ให้พระใช้สิทธิเลือกตั้งนอกจากจะขัดต่อการขยายสิทธิและโอกาสในการเลือกตั้งอย่างเป็นสากลแล้ว ยังเปิดช่องให้อำนาจการเมืองนอกระบบประชาธิปไตยดำรงอยู่ต่อไปได้ เมื่อไม่ได้รับสิทธิทางการเมืองเหมือนประชาชนธรรมดาทั่วไป การเมืองของพระจึงมีความไม่ธรรมดาและมีสถานะเป็นการเมืองหลังฉากรมาโดยตลอด สถานะความไม่มีสิทธิทางการเมืองยิ่งทำให้เห็นเส้นแบ่งและกฎเกณฑ์ที่ใช้กับพระขาดความชัดเจน เมื่อพระได้รับสถานะ “ยกเว้น” การยกเว้นนั้นก็กลายเป็นสิทธิพิเศษให้กับพระในหลายๆ กรณี และการเข้าไปยุ่งเกี่ยวกับการเมืองของพระอย่างไม่มีหลักเกณฑ์ ดังนั้นเมื่อความสะอาดเรียบร้อยคือเป้าหมายทางศีลธรรมของรัฐ การเก็บกวาดสิ่งสกปรกโสโครกก็ถูกใช้ในฐานะเครื่องมือทางการเมืองที่สำคัญในยุคปัจจุบัน

4.4.2 การใช้สิทธิในฐานะประชาชน

4.4.2.1 สิทธิในการต่อต้านรัฐบาล

การต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาสังคมการเมืองไทยได้เผชิญกับความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างกลุ่มต่างๆ ทั้งที่สนับสนุนรัฐบาลอดีตนายกทักษิณ รัฐบาลตัวแทนของทักษิณและกลุ่มที่ต่อต้าน ซึ่งประวัติศาสตร์การเมืองไทยยังไม่เคยเกิดเหตุการณ์ของความขัดแย้งของมวลชนต่อมวลชนต่างอุดมการณ์ ซึ่งที่เคยเกิดขึ้นในสังคมไทยที่ผ่านมาคือความขัดแย้งระหว่างมวลชนกับรัฐโดยตรง อีกทั้งการต่อต้านรัฐบาลในรูปแบบการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองยังเป็นการรวมกลุ่มของประชาชนจำนวนมากในหลากหลายอาชีพในการต่อต้านรัฐบาล ในช่วงเริ่มแรกขบวนการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลทักษิณก่อตัวขึ้นในรูปแบบของกลุ่มผู้ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลทักษิณในหลายๆ ประเด็น ในนามกลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย (Peple's Alliance for Democracy: PAD) หรือ (พธม.) ซึ่งทำหน้าที่เป็นกลุ่มที่ร่วมกันเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลจากหลายๆ เครือข่าย เช่น เครือข่ายต่อต้านการคอร์รัปชัน เครือข่ายต่อต้านการใช้อำนาจเผด็จการ เป็นต้น

ประเด็นดังกล่าวข้างต้นทำให้ พธม. ประสบผลสำเร็จในการรวมกลุ่มระดมมวลชน ซึ่งมวลชนของ พธม. ล้วนไม่เห็นด้วยกับแนวทางการบริหารของรัฐบาลทักษิณ (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2560 : 8-9) พธม. ได้เคลื่อนไหวเรียกร้องให้มีการใช้ ม.7 ตามรัฐธรรมนูญ 2540 เรียกร้องให้ พระมหากษัตริย์ใช้อำนาจเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยแต่งตั้งนายกฯ พระราชทาน และบังคับใช้ ม.112 เป็นเครื่องมือในการจัดการกับรัฐบาลทักษิณ โดยการประณามว่ารัฐบาลทักษิณทุจริตคอร์รัปชัน ใช้อำนาจในการหาผลประโยชน์ส่วนตนและพวกพ้อง เช่น การหลีกเลี่ยงการเสียภาษีของการขายหุ้นชินคอร์ป เป็นต้น พธม. ยังสนับสนุนการเคลื่อนไหวที่ต่อต้านประชาธิปไตยโดยเฉพาะการเรียกร้องให้กองทัพเข้ามาแทรกแซงทางการเมือง (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2560 : 11) รวมไปถึงการเคลื่อนไหวรณรงค์ (Vote No) ของ พธม. และกลุ่มฝ่ายค้านที่ไม่เห็นด้วยกับรัฐบาลในการจัดการเลือกตั้ง และไม่ส่งผู้สมัครรับเลือกตั้งเพราะต้องการต่อต้านรัฐบาล (ดูตารางที่ 1 ประกอบ)

การต่อต้านรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ หลังจากที่รัฐบาลสมชาย วงศ์สวัสดิ์ พ้นจากตำแหน่ง สภาฯ มีมติแต่งตั้งให้นายอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ เป็นนายกรัฐมนตรีแทน ซึ่งรัฐบาลอภิสิทธิ์ ถูกให้ภาพว่าเป็นตัวแทนของฝ่ายอนุรักษนิยม (อำมาตย์) การเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลอภิสิทธิ์ถูกจัดตั้งขึ้นในนาม แนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ (นปช.) (United Front of Democracy Against Dictatorship: UDD) เป็นการรวมกลุ่มผู้สนับสนุนรัฐบาลทักษิณและกลุ่มผู้สนับสนุนระบอบประชาธิปไตย ได้รวมตัวกันเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลอภิสิทธิ์ เพราะตำแหน่งการได้มาซึ่งนายกฯ นั้นไม่ได้ผ่านกระบวนการแบบมีส่วนร่วมของคนในสังคม ที่รักในระบอบประชาธิปไตยโดยการเสนอให้รัฐบาลอภิสิทธิ์ยุบสภาฯ และจัดให้มีการเลือกตั้งตามระบอบประชาธิปไตยโดยเร็ว

การต่อต้านรัฐบาลตัวแทนของทักษิณ (รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร) รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ถือได้ว่าเป็นรัฐบาลตัวแทนของทักษิณ (Nominée Government) การเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ที่เกิดขึ้นมาอย่างต่อเนื่องนับตั้งแต่การต่อต้านรัฐบาลทักษิณ ที่เป็นเหตุให้มีการรวมตัวกันขึ้นอีกคือการต่อต้านการออก พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ซึ่งกลุ่มที่ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ใช้ชื่อในนาม คณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) (The People's Democratic Reform Committee: PDRC) ได้เริ่มก่อตั้งขึ้นเมื่อ 29 พฤศจิกายน 2556 โดยเป็นการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลบนท้องถนนในกรุงเทพฯ และอีกหลายจังหวัด (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2560 : 3)

กปปส. ได้มีการชุมนุมต่อต้านรัฐบาลในประเด็นการต่อต้าน พ.ร.บ.นิรโทษกรรม การต่อต้านการทุจริตคอร์รัปชัน เป็นต้น การชุมนุมเคลื่อนไหวเรียกร้องของกลุ่ม กปปส. ได้เปลี่ยนเป้าหมายไปสู่การปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์และการต่อต้านประชาธิปไตย กปปส. ไม่เพียงแต่เรียกร้องให้นายกยิ่งลักษณ์ ยุบสภาฯ แต่ได้จัดขบวนการเลือกตั้งและเรียกร้องให้กองทัพเข้ามา

แพรกกแซยิดอำนาจทางการเมือง (กนกรัตน์ เลิศชูสกุล, 2560) เช่น พุทธะอิสระนำชาวนาเข้าติดตาม ทวงถามความชัดเจนจากสำนักงานอัยการสูงสุด ในการดำเนินคดีนายกยิ่งลักษณ์ พุทธิธำนำข้าว จนทำให้ชาวนาได้รับความเดือดร้อน (ผู้จัดการออนไลน์, 2557 : เว็บไซต์) หรือกรณีที่พุทธะอิสระนำ มวลชนปิดสำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยนำรถบรรทุก 18 ล้อ บรรทุกข้าวเปลือกมาเทที่หน้า สำนักงานสลากกินแบ่งรัฐบาล โดยโจมตีว่า กองสลากฯ ล็อกหอย โดยนำเลขทะเบียนรถของนายก ยิ่งลักษณ์ มาล็อกหอย ในงวดประจำวันที่ 16 มีนาคม 2557 เป็นต้น (ไทยรัฐ, 2557 : เว็บไซต์)

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในวันที่ 2 เมษายน 2549 ในการต่อต้านรัฐบาล (Vote No)

	การใช้สิทธิเลือกตั้งตาม ระบบบัญชีรายชื่อ	การใช้สิทธิเลือกตั้งตาม ระบบแบ่งเขต	รวม (ร้อยละ)
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	44,909,562 (100)	44,778,628 (100)	100
จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	29,088,209 (64.77)	28,998,364 (64.76)	64.8
บัตรเสีย	1,680,101 (5.78)	3,778,981 (13.03)	9.4
Vote no	9,051,706 (31.12)	9,610,874 (33.14)	32.1
พรรคไทยรักไทย	16,420,755 (56.45)	15,387,223 (53.06)	54.76

ที่มา : สังคีต พิริยะรังสรรค์ (2559 : 269)

4.4.2.2 สิทธิในการมีปฏิริยาทางสังคม (Social Reaction)

ปฏิริยาทางสังคมคือ การกระทำของของคนในสังคมที่มีปฏิสัมพันธ์กับบุคคลหรือ เหตุการณ์หนึ่งๆ ที่เป็นทั้งแรงตอบโต้ การตอบสนอง การตอบรับ แรงสะท้อนหรือผลสะท้อน ที่ คนในสังคมร่วมกันแสดงออกมาผ่านการกระทำรวมหมู่ (Sanook, 2561 : เว็บไซต์)

นับตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันปฏิริยาทางสังคมเกิดขึ้นต่อเนื่องตลอดมา ทั้งนี้ก็เป็นการควบคุมให้คนในสังคมอยู่ภายใต้กฎระเบียบ ข้อบังคับ ประเพณี วัฒนธรรมและกฎหมาย ที่เป็นบรรทัดฐานของสังคม และถ้าหากคนในสังคมมีพฤติกรรมหรือกระทำตัวไม่พึงประสงค์ของคนส่วน

ใหญ่ในสังคม ก็อาจถูกคนในสังคมมีปฏิสัมพันธ์ในรูปแบบปฏิริยาทางสังคมด้วยเช่นกัน ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัย ปฏิริยาทางสังคมดังกล่าว ก็เป็นการกดดัน บังคับ ตอบโต้หรือตอบสนอง ฯลฯ ทั้งทางตรงและทางอ้อมเพื่อให้ผู้ที่กระทำการบางอย่างที่สังคมไม่พึงประสงค์ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการดำรงชีพเพื่อให้เกิดความปรกติสุขและการยอมรับของคนในสังคม

คำว่าปฏิริยาทางสังคม ดังผู้วิจัยได้เสนอไปแล้วข้างต้น มีความคล้ายคลึงและสอดคล้องกับคำที่ สังคิต พิริยะรังสรรค์ (2559 : 30-33) เสนอไว้ในงานวิจัยของเขาว่า การลงโทษทางสังคม (Social Sanction) คือปฏิริยาตอบสนองของคนในสังคม ว่าเป็นการแสดงออกถึงพฤติกรรมเห็นชอบหรือไม่เห็นชอบ ซึ่งการลงโทษทางสังคมมีทั้งเชิงสนับสนุน (Positive Social Sanction) และการลงโทษทางสังคมเชิงลบ (Negative Social Sanction) ที่คนในสังคมปฏิบัติต่อกันมากล่าวคือการลงโทษทางสังคมเชิงสนับสนุน คือ การที่คนในสังคมให้การสนับสนุนการกระทำหรือนโยบายบางอย่าง การใช้แรงจูงใจและการให้รางวัล เช่นการรณรงค์ต่อต้านการสูบบุหรี่ การสนับสนุนการวิ่งเพื่อรับบริจาคของตูน บอดี้สแลม เป็นต้น

แต่การลงโทษทางสังคมที่พบเห็นบ่อยๆ คือการลงโทษทางสังคมในเชิงลบ นับตั้งแต่การต่อต้านในระดับที่ต่ำสุดจนถึงการต่อต้านในระดับที่แรงสุดที่มวลชนสามารถกระทำได้ เช่นการชูปิณินทา การล้อเลียน การต่อต้านเชิงสัญลักษณ์หรือการชุมนุมต่อต้าน เป็นต้น ทั้งนี้ที่ผู้วิจัยเลือกใช้คำว่าปฏิริยาทางสังคม ก็เพราะคำว่ากลงโทษทางสังคมที่สังคิตใช้นั้น เป็นการให้ความหมายในเชิงลบมากกว่า ซึ่งคำว่าปฏิริยาทางสังคม อาจเป็นคำที่ให้ความหมายในระดับกลางๆ ที่ไม่ชี้หน้า (ผู้วิจัย) และในสังคมไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาปฏิริยาทางสังคมถูกกระทำในระดับที่รุนแรงเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ กล่าวคือการที่มวลชนออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลนับตั้งแต่รัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ถึง รัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร ซึ่งเป็นรัฐบาลที่ถูกกล่าวหาว่ามีการใช้ระบอบประชาธิปไตยในการทุจริตคอร์รัปชันอย่างอื้อฉาว และผู้คนในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจในรัฐบาล จึงเกิดการรวมตัวกันกระทำปฏิริยาทางสังคมในรูปแบบต้านรัฐบาล เพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างความอับอายและให้รัฐบาลปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของรัฐบาล

ปฏิริยาทางสังคมต่อรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ก็คือการที่คนในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจต่อพฤติกรรมในการบริหารประเทศ โดยเฉพาะประเด็นเรื่องผลประโยชน์และการทุจริตคอร์รัปชัน ดังนั้นจึงมีการออกมาเปิดโปงกระบวนการที่มีชอบด้วยกฎหมายของรัฐบาล เช่นการหลีกเลี่ยงภาษีของการขายหุ้นชินคอร์ป ผลประโยชน์ทับซ้อนของรัฐบาล ฯลฯ ส่งผลให้คนในสังคมเกิดความไม่พึงพอใจและได้รวมตัวกันเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลและเรียกร้องให้กองทัพเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยการยึดอำนาจรัฐประหาร รวมไปถึงการล้อเลียนรัฐบาลทักษิณ เช่น คำว่าไอ้หน้าเหลี่ยม เป็นต้น

ปฏิกิริยาทางสังคมต่อรัฐบาลอภิสิทธิ์ เวชชาชีวะ ก็คือความไม่พึงพอใจของคนในสังคมจากประเด็นที่ว่าสถานะการได้มาซึ่งการเป็นนายกรัฐมนตรี ไม่ได้ผ่านการเป็นตัวแทนจากประชาชน (ไม่ได้มาจากการเลือกตั้ง) ดังนั้นความไม่พึงพอใจต่อสถานการณ์ได้มาของรัฐบาล จึงส่งผลให้คนในสังคมออกมาเคลื่อนไหวเรียกร้องต่อต้านรัฐบาลและเรียกร้องให้รัฐบาลยุบสภาฯ และจัดให้มีการเลือกตั้งโดยเร็วหรือเรียกร้องให้รัฐบาลเข้าสู่กระบวนการที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งปฏิกิริยาทางสังคมดังกล่าวประชาชนเห็นว่ารัฐบาลหลุดออกจากกติกาที่สังคมยอมรับ

ปฏิกิริยาทางสังคมต่อรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ชินวัตร เกิดจากความไม่พึงพอใจของคนในสังคมจากประเด็นที่ว่า การเสนอการออกกฎหมาย พ.ร.บ.นิรโทษกรรม (แบบเหมาเข่ง) ซึ่งเป็นการส่อเจตนาใช้อำนาจในการบริหารประเทศไปในทางที่คนในสังคมไม่ยอมรับ และการออก พ.ร.บ.นิรโทษกรรม ดังกล่าวถูกโจมตีว่าเป็นการเอื้อประโยชน์แก่พวกพ้อง และความไม่พึงพอใจดังกล่าวถูกคนในสังคมออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาล การออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ดังกล่าวส่งผลให้เกิดความขัดแย้งทางสังคมและมีแนวโน้มที่จะรุนแรงมากขึ้นไป การเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลดังกล่าวยังเป็นการเรียกร้องให้กองทัพออกมายึดอำนาจรัฐประหาร

ฉะนั้นแล้วปฏิกิริยาทางสังคม (Social Reaction) เป็นกระบวนการที่คนในสังคมใช้เพื่อเป็นเครื่องมือในการควบคุมสมาชิกเพื่อให้อยู่ภายใต้บรรทัดฐานเดียวกัน แต่ปฏิกิริยาทางสังคมที่เกิดจากความไม่พึงพอใจในรัฐบาลนั้นจะทำให้มีพลังเพื่อสร้างความอับอายเพื่อให้เกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมจึงจำเป็นต้องใช้ความแข็งแกร่งของพลังในการเคลื่อนไหวต่อต้าน (คนจำนวนมาก) เพื่อใช้กดดันรัฐบาลอย่างได้ผล ยกตัวอย่างปฏิกิริยาทางสังคมของกลุ่ม กปปส. ที่พุทธะอิสระเป็นแกนนำในการต่อต้านรัฐบาลยิ่งลักษณ์ ไม่เพียงแต่เป็นการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลบนท้องถนนเท่านั้น พุทธะอิสระยังได้นำมวลชนเข้าปิดศูนย์ราชการ เพื่อไม่ให้ข้าราชการทำงานได้ และยังได้นำมวลชนเคลื่อนไหวขัดขวางการเลือกตั้งตามหน่วยเลือกตั้งต่างๆ กระทั่งการเลือกตั้งไม่สามารถดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์ คือจัดให้มีการเลือกตั้งพร้อมกันทั่วประเทศได้ และส่งผลให้การเลือกตั้งในวันที่ 2 กุมภาพันธ์ พ.ศ.2557 เป็นโมฆะ (ดูตารางที่ 2 ประกอบ) และไม่เพียงแต่มีปฏิกิริยาทางสังคมในการตอบสนองที่ไม่พึงพอใจเท่านั้น กล่าวคือมีปฏิกิริยาทางสังคมที่เป็นผลตอบสนองในทางที่เห็นด้วยและพึงพอใจด้วยเช่นกัน เช่น ประชาชนส่วนใหญ่ขึ้นช้อนโยบาย 30 บาทรักษาทุกโรค เรียนฟรี 15 ปี เป็นต้น

ตารางที่ 2 ผลการใช้สิทธิเลือกตั้ง 2 กุมภาพันธ์ 2557 กับปฏิกริยาทางสังคมโดยพรรคฝ่ายค้านไม่ลงสมัครรับเลือกตั้ง (กปปส. ขัดขวางการเลือกตั้ง)

จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	ทั่วประเทศ	กทม.	ภาคกลาง	ภาคเหนือ	ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	ภาคใต้
จำนวนผู้มีสิทธิเลือกตั้ง	43,024,786 (100)	4,369,120 (100)	12,222,346 (100)	8,526,095 (100)	16,290,384 (100)	1,616,841 (100)
จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้ง	20,503,359 (47.72)	1,133,296 (25.94)	5,016,970 (41.05)	4,776,287 (56.02)	9,009,572 (55.31)	594,234 (36.75)
บัตรดี	14,645,812 (71.34)	775,821 (68.46)	3,192,765 (63.64)	2,997,639 (62.76)	7,300,756 (81.03)	378,813 (63.75)
บัตรเสีย	2,458,461 (11.97)	90,923 (8.02)	654,559 (13.05)	766,790 (16.05)	847,957 (9.41)	98,235 (16.51)
ไม่ประสงค์ลงคะแนน	3,426,080 (16.69)	266,552 (23.52)	1,169,641 (23.31)	1,011,857 (21.19)	860,862 (9.55)	117,168 (19.72)

ที่มา : สังคีต พิริยะรังสรรค์ (2559 : 337)

4.4.2.3 สิทธิในการกระทำการอารยะขัดขืน (Civil Disobedience)

อารยะขัดขืนเป็นการกระทำของมวลชนในการที่จะต่อต้านหรือไม่กระทำการตามกฎหมาย (การตั้งใจละเมิดกฎหมาย) ด้วยความเต็มใจและพร้อมที่จะยอมรับผลที่เกิดขึ้นจากการละเมิดกฎหมายทุกประการ อีกทั้งการละเมิดกฎหมายนั้นกระทำการด้วยวิธีการที่ปราศจากความรุนแรงและใช้วิธีการสันติวิธี ทั้งนี้การกระทำการอารยะขัดขืนก็เพื่อพยายามปรับเปลี่ยนกฎหมายหรือนโยบายของรัฐเท่านั้นโดยไม่มีเป้าหมายประสงค์หรือเจตนาที่จะเข้าไปมีอำนาจในการบริหารแทนรัฐบาล ดังนั้นอารยะขัดขืนจึงเป็นการปฏิบัติที่จงใจละเมิดกฎหมายเพื่อสื่อสารกับสังคมการเมืองว่าเกิดอะไรผิดปกติบางอย่าง ที่คนปกติทำตามกฎหมายจงใจละเมิดกฎหมาย ซึ่งอารยะขัดขืนเป็นการสะท้อน

ให้เห็นว่ากฎหมายหรือนโยบายของรัฐบาลเป็นสิ่งไม่ถูกต้องอีกทั้งอารยะขัดขืนจะเกิดขึ้นได้เฉพาะในรัฐที่มีความเป็นธรรมและเป็นประชาธิปไตยอยู่บ้าง (อุเชนทร์ เชียงเสน, 2551 : เว็บไซต์)

ซึ่งในการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลนับตั้งแต่กลุ่มพันธมิตรประชาชนเพื่อประชาธิปไตย กลุ่มแนวร่วมประชาธิปไตยต่อต้านเผด็จการแห่งชาติ กลุ่มคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ล้วนเป็นการเคลื่อนไหวต่อต้านทางการเมืองเพื่อหวังผลนำไปสู่การมีอำนาจในการบริหารประเทศ กล่าวคือเป็นการเคลื่อนไหวเพื่อล้มล้างรัฐบาลและเพื่อสนับสนุนรัฐบาลในกลุ่มของตน ซึ่งการเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่มดังกล่าวข้างต้นล้วนเป็นสิ่งที่ตรงข้ามกับความเป็นอารยะขัดขืน เพราะแกนนำและมวลชนในการเคลื่อนไหวได้ใช้ความรุนแรงในการละเมิดกฎหมายและความรุนแรงในการสร้างสถานการณ์ทางการเมืองด้วยการใช้กำลังปะทะกับเจ้าหน้าที่ เป็นต้น

แต่สิ่งที่แตกต่างและน่าสนใจคือการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. ได้นำขบวนการอารยะขัดขืนเข้ามาเกี่ยวข้องในการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งแกนนำและกลุ่มผู้ชุมนุมได้ประกาศและย้ำกับสาธารณะเสมอว่า กปปส. ดำเนินการเคลื่อนไหวตามแนวทางสันติวิธีและอารยะขัดขืนและเคารพกฎหมายบ้านเมือง ดังที่สุเทพ เทือกสุบรรณ ได้ปราศรัยในการชุมนุมว่า “เราเป็นพลเมืองดี เรายึดมั่นในหลักการของพลเมืองดี คือ เคารพต่อกฎหมายบ้านเมืองและต่อสู้ทางการเมืองตามสิทธิที่กฎหมายรัฐธรรมนูญได้บัญญัติรองรับให้สิทธิกับเราในฐานะพลเมืองเอาไว้ เราจึงได้ประกาศแนวทางการต่อสู้ของเราชัดเจนว่า เราจะสู้อย่างสงบ สันติ ปราศจากอาวุธ หรือที่เรียกว่า สู้แบบอหิงสา” (ประจักษ์ ก้องกีรติ, 2560 : 90-91) ฉะนั้นแล้วการเคลื่อนไหวของ กปปส. เป็นการเคลื่อนไหวบางอย่างบางประเด็นอาจเข้าข่ายอารยะขัดขืน เช่น การจงใจฉีกบัตรเลือกตั้งเพื่อสื่อถึงการกระทำอารยะขัดขืน เพราะมองว่าการเลือกตั้งไม่บริสุทธิ์ยุติธรรม (ดูภาพที่ 6 ประกอบ)

ในทัศนะของผู้วิจัย ถ้าหากมองในภาพรวมๆ แล้ว การเคลื่อนไหวของ กปปส. ขัดกับหลักการอารยะขัดขืนด้วยเช่นกัน คือ การเคลื่อนไหวของ กปปส. เป็นการกระทำของมวลชนที่ตั้งใจละเมิดกฎหมายจริงแต่การเคลื่อนไหวไม่ได้ปราศจากความรุนแรง เพราะ กปปส. มีการดักมือครองที่ติดอาวุธ มีการต่อสู้กับเจ้าหน้าที่ของรัฐ (บางครั้งตอบโต้ด้วยอาวุธ) มวลชนปิดศูนย์ราชการ ทำลายทรัพย์สิน ขัดขวางการเลือกตั้ง (ซึ่งเป็นวิธีที่ปฏิเสธประชาธิปไตย) อีกทั้งแกนนำและผู้ชุมนุมพยายามหลีกเลี่ยงผลการลงโทษจากการละเมิดกฎหมายดังกล่าว เช่น หลังจากรัฐประหาร 22 พฤษภาคม 2557 แกนนำสุเทพ เทือกสุบรรณ ก็ไปลี้ภัยจากการละเมิดกฎหมายด้วยการไปบวช และก็พยายามสนับสนุนให้อำนาจของกองทัพทำลายฝั่งตรงข้ามเพื่อกลุ่มของตนจะพ้นผิด เป็นต้น

ดังนั้นการเคลื่อนไหวของ กปปส. จึงถือได้ว่าไม่เป็นอารยะขัดขืนเพียงแต่ประกาศใช้ความเป็นอารยะขัดขืนเพื่อสร้างความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวทางการเมืองเท่านั้น ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของประจักษ์ ก้องกีรติ (2560 : 97) ที่พบว่า การเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. คือ

ขบวนการใช้วาทกรรมอหิงสาและอารยะขัดขืน ในการให้ความชอบธรรมกับการชุมนุมเคลื่อนไหว แต่ในทางปฏิบัติแล้วการเคลื่อนไหวของ กปปส. มิได้ยึดมั่นตามแนวทางเคลื่อนไหวแบบสันติวิธีและอารยะขัดขืนแต่อย่างใด อีกทั้งกลุ่ม กปปส. ยังใช้วาทกรรมประชาธิปไตยและอำนาจอธิปไตยของประชาชน มาสร้างความชอบธรรมกับแนวทางอารยะขัดขืนของ กปปส. เพื่อโค่นล้มรัฐบาล ทำลายกติกากฎหมายและสิทธิของประชาชนคนอื่นที่เห็นต่างออกไป โดยที่อารยะขัดขืนของ กปปส. นั้นผูกโยงอยู่กับอัตลักษณ์การเมืองของคนดีและความรุนแรงเชิงศีลธรรมที่กำกับวิธีคิด

ที่มา : ผู้จัดการออนไลน์ (2557 : เว็บไซต์)

รูปภาพที่ 6 การฉีกบัตรเลือกตั้งที่อ้างว่าเป็นการกระทำการอารยะขัดขืน

4.4.3 ปัญหาประชาธิปไตยไทยกับการคอร์รัปชัน

4.4.3.1 จุดกำเนิดของการคอร์รัปชัน

การคอร์รัปชันถือเป็นการกระทำความผิดกฎหมายและสร้างความเสียหายอย่างมากต่อระบบเศรษฐกิจและการพัฒนาประเทศ ที่สำคัญการคอร์รัปชันทำลายการเมืองของประเทศ ความเสียหายจากการคอร์รัปชันไม่ใช่เฉพาะเงินของประเทศที่ถูกยกออกไป แต่เงินที่ถูกยกออกไปจะถูกนำกลับมาเพื่อสร้างความใฝ่สูงทางการเมืองให้กับนักการเมืองอีก ถูกนำไปใช้ในการเลือกตั้ง

นำมาใช้จ่ายในการสร้างเครือข่ายในการอุปถัมภ์และบารมีในสังคมและสร้างแรงจูงใจให้คนไม่ดีเข้าสู่การเมือง (บัณฑิต นิถาวร, 2560 : 15)

ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัย การคอร์รัปชันจะกระทำได้อีกต่อเมื่อมีการสมผลประโยชน์กันของทุกฝ่ายและเกิดขึ้นได้เฉพาะในวงแคบเท่านั้น ในการเอื้อผลประโยชน์ซึ่งกันและกันไม่ทางใดก็ทางหนึ่ง อีกทั้งการคอร์รัปชันไม่ได้เกิดขึ้นเฉพาะกลุ่มนักการเมืองเท่านั้น การคอร์รัปชันสามารถเกิดขึ้นได้ทุกๆ องค์การที่มีผลประโยชน์ เช่น กลุ่มนักการเมือง หน่วยงานราชการ บริษัทเอกชน หรือแม้แต่กลุ่มประชาชน เป็นต้น

4.4.3.2 การคอร์รัปชันในระบอบประชาธิปไตย

ระบอบการเมืองแบบประชาธิปไตยเป็นระบอบที่เปิดให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการบริการปกครองประเทศและร่วมกันกำหนดทิศทางการความต้องการในการต่อรองผลประโยชน์รวมไปถึงการคานอำนาจของกลุ่มต่างๆ ทางการเมืองด้วยกันและสามารถมีส่วนร่วมในการตรวจสอบความโปร่งใสของรัฐบาลและหน่วยงานต่างๆ เพราะเชื่อดด้วยหลักการว่าทุกๆ คนในสังคมมีสิทธิเสรีภาพและความเสมอภาคที่เท่าเทียมกัน

ในทัศนะของผู้วิจัย ถ้าหากพิจารณาตามหลักการของระบอบประชาธิปไตยข้างต้นนั้นเชื่อได้ว่าปัญหาการคอร์รัปชันย่อมเกิดขึ้นได้ลำบาก เพราะเป็นสังคมที่เปิดกว้างให้ทุกคนในสังคมมีส่วนร่วม แต่ในช่วงสิบปีให้หลังที่ผ่านมาประชาธิปไตยในสังคมไทยถูกกล่าวหาว่ามีการทุจริตคอร์รัปชันอย่างอื้อฉาว ดังที่สุรพร เสียนสลาย (2552 : เว็บไซต์) กล่าวไว้ว่า เรามักได้ยินคำพูดหรือข้อเขียนที่พยายามชี้ให้เห็นว่าปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศนี้ เกิดมาจากสาเหตุสำคัญเพียงประการเดียวเท่านั้น นั่นคือเพราะเรามีนักการเมืองที่ไม่มีคุณภาพ เป็นนักการเมืองที่ไม่ดีจึงแต่จะโกงบ้านโกงเมือง ชอบทุจริตแสวงหาผลประโยชน์ให้ตนเองและพรรคพวกหรือญาติพี่น้อง ไม่รักชาติไม่รักสถาบัน ซึ่งคำอธิบายปัญหาของประเทศเช่นนี้กำลังกลายเป็นทฤษฎีที่มีคนบางกลุ่มพยายามเพื่อนำไปใช้เพื่ออธิบายให้เห็นความล้มเหลวของการเมืองในระบอบประชาธิปไตย

ทั้งนี้ก็สืบเนื่องมาจากรัฐบาลทักษิณ ชินวัตร ได้ใช้อำนาจในการบริหารประเทศเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ของตนและพวกพ้อง นับตั้งแต่การซื้อสิทธิขายเสียงในกระบวนการเลือกตั้ง (ถึงแม้พรรคไทยรักไทยจะมีนโยบายที่ประชาชนชื่นชอบมากก็ตามแต่ก็ไม่สามารถปฏิเสธการซื้อสิทธิขายเสียงได้ เพราะการซื้อสิทธิขายเสียงเกิดขึ้นจริงและเป็นที่ยอมรับของคนในสังคม) การควบคุมระบบข้าราชการทั้งหมดทั่วประเทศของรัฐบาลทักษิณรวมไปถึงการเข้าควบคุมแทรกแซงหน่วยงานอิสระตามรัฐธรรมนูญ (ทั้งนี้ก็เพื่ออำนวยความสะดวกในการแสวงหาผลประโยชน์ของตัวรัฐบาลเอง) และการเข้าควบคุมแทรกแซงสื่อเพื่อไม่ให้เสนอข่าวในเชิงลบต่อรัฐบาล เป็นต้น ซึ่งการใช้ระบอบ

ประชาธิปไตยแบบผูกขาดหรือประชาธิปไตยรวมศูนย์ที่รัฐบาลทักษิณกระทำนั้น จึงเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันอย่างมาก เพราะเป็นประชาธิปไตยที่ไม่เปิดกว้างให้คนในสังคมไม่มีโอกาสรับรู้ข่าวสารเรื่องราวของการกระทำที่มีขอบของรัฐบาล (ไม่รู้ข่าวสารในเชิงลบของรัฐบาลรับรู้แต่เชิงบวก) การคอร์รัปชันในระบอบประชาธิปไตยจึงเกิดขึ้น และส่งผลถึงรัฐบาลที่เป็นตัวแทนของพรรคเดียวกันกับทักษิณและรัฐบาลตัวแทนของทักษิณว่าล้วนแล้วแต่ใช้ระบอบประชาธิปไตยในการทุจริตคอร์รัปชันเพื่อแสวงหาผลประโยชน์นั่นเอง

ดังนั้นการพยายามนำปัญหาของประเทศที่เกิดขึ้นจากการคอร์รัปชันไม่เพียงแต่โจมตีรัฐบาลทักษิณหรือรัฐบาลตัวแทนของทักษิณเท่านั้น ยังถูกนำมาโจมตีให้ร้ายสู่ระบอบประชาธิปไตยด้วยเช่นกัน โดยเฉพาะการเลือกตั้งที่ภาพของนักการเมืองยังถูกมองแบบเหมารวมว่าล้วนแล้วมีการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งในทัศนะของผู้วิจัย นักการเมืองก็มีทั้งดีและไม่ดีปะปนกันไปเหมือนกับอาชีพอื่นๆ เพียงแต่จะใช้ระบอบประชาธิปไตยมาช่วยแก้ไขและตรวจสอบกลไกของกระบวนการทุจริตคอร์รัปชันและแก้ไขปัญหาด้วยระบอบประชาธิปไตยไม่ใช่ปฏิเสธประชาธิปไตย ดังที่กลุ่ม กปปส. ซึ่งมีพุทธะอิสระเป็นแกนนำต่อต้านรัฐบาล ซึ่งท้ายที่สุดแล้วการเคลื่อนไหวของพุทธะอิสระไม่เพียงแต่ออกมาต่อต้านรัฐบาลเท่านั้นแต่รวมไปถึงการต่อต้านประชาธิปไตย ดังที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อ 4.3.1

4.4.3.3 การคอร์รัปชันในระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตย

การคอร์รัปชันในทัศนะของผู้วิจัย เป็นการตัดโอกาสการเข้าถึงนโยบายและสวัสดิการของประชาชน และการคอร์รัปชันจะเกิดขึ้นได้กับบุคคลกลุ่มเล็กๆ ที่มีอำนาจในการขับเคลื่อนผลประโยชน์แห่งรัฐที่ต่างผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน และการคอร์รัปชันจะถูกจับผิดหรือตรวจสอบจากกลุ่มคนผู้ที่มีความคิดเรื่องความยุติธรรมและการมีส่วนร่วม ซึ่งในระบอบประชาธิปไตยไทยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมาถูกนำมาใช้ในการคานอำนาจและตรวจสอบการคอร์รัปชันอย่างได้ผลนับแต่การเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลทักษิณเรื่อยมาจนกระทั่งถึงรัฐบาลยิ่งลักษณ์ก็ล้วนแล้วแต่ใช้การตรวจสอบในระบอบประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม เพื่อเปิดเผยกระบวนการทุจริตคอร์รัปชันสู่สายตาของสังคม แต่ระบอบประชาธิปไตยที่ผ่านมาถูกใช้เป็นเครื่องมือในการคอร์รัปชันก็เพราะรัฐบาลสามารถเข้าควบคุมแทรกแซงอำนาจจากกลุ่มต่างๆ ทางการเมืองได้ เช่นเดียวกันกับระบบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตย (เผด็จการที่มาจากพรรคทหาร) เป็นระบอบการเมืองที่มีการควบคุมอำนาจการต่อรองของกลุ่มต่างๆ ในสังคมได้อย่างครอบคลุมและไม่เปิดโอกาสให้คนในสังคมเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ

ดังนั้นสถานการณ์ดังกล่าวที่เป็นการบริหารแบบปิดย่อมเอื้อให้เกิดการคอร์รัปชันได้ง่าย ซึ่งสังเกตได้จากการกินส่วนต่างในการจัดซื้อจัดจ้าง เช่น ซื้ออุปกรณ์ทางทหารที่มีราคาแพงเกินกว่าปรกติ เป็นต้น หรือการคอร์รัปชันเชิงนโยบายของข้าราชการ เช่น การมีเงินตอบแทนค่าเซ็นอนุมัติโครงการต่างๆ หรือแม้แต่การโกงเงินคนจน เป็นต้น ฉะนั้นแล้วการที่สภาวะการณ์ของสังคมที่ไม่เปิดโอกาสให้คนในสังคมเข้าไปมีส่วนร่วมในการบริหารตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐ ย่อมเป็นสภาวะสุ่มเสี่ยงต่อสถานการณ์ที่จะมีการคอร์รัปชันมากขึ้น ดังที่สุรพร เสียนสลาย (2552 : เว็บไซต์) กล่าวไว้ว่า การสร้างภาพให้กับการเมืองในระบอบประชาธิปไตยว่าเป็นคนเลวก็เพื่อหวังผลบางอย่างของผู้ผลิตวาทกรรม ที่เชื่อในเรื่องของความไม่เท่าเทียมกันของคน เชื่อเรื่องแผ่นดินไทยมีเจ้าของคนเดียว จนเหมารวมนำคนส่วนใหญ่ไม่สามารถคัดสรรนักการเมืองที่ดีได้ ดังนั้นด้วยความเชื่อของกลุ่มคนดังกล่าวจึงเกิดพลังศรัทธาในตัวผู้นำที่เป็นคนดีที่มีศีลธรรมที่ไม่ต้องมาจากการเลือกตั้ง อีกทั้งในทัศนะของความเป็นคนดีมีศีลธรรมก็เป็นคนดีมีศีลธรรมแบบผูกขาด

ในทัศนะของผู้วิจัย ปัญหาการคอร์รัปชันในสังคมไทยไม่เพียงเกิดขึ้นเฉพาะในระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทนหรือมีนักการเมืองในการบริหารประเทศเท่านั้น แต่การทุจริตคอร์รัปชันยังสามารถเกิดขึ้นได้ในทุกๆ สถานการณ์ที่มีการสมผลประโยชน์ซึ่งกันและกัน โดยเฉพาะสังคมที่ไม่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารปกครองย่อมเป็นบ่อเกิดแห่งการคอร์รัปชันได้ง่ายและยากลำบากต่อการตรวจสอบจากประชาชน ซึ่งแตกต่างจากระบบการเมืองที่เป็นประชาธิปไตยที่เปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารปกครอง สามารถตรวจสอบการทุจริตคอร์รัปชันได้ และสามารถเปิดเผยและร่วมกันต่อต้านผู้ที่กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งระบบการเมืองที่ไม่เป็นประชาธิปไตยเป็นสิ่งที่ตรงกันข้าม ขณะที่การเมืองของคนดีมีศีลธรรม ก็ไม่ใช่เพียงเพื่อเข้ามาปราบโกงแต่อย่างใด เพราะการเมืองของคนดีก็มีเรื่องที่ถูกกล่าวหาว่าทุจริตคอร์รัปชันในการบริหารด้านต่างๆ เช่นการสร้างอุทยานราชภักดี เป็นต้น และคนในสังคมก็มองว่าการเมืองของคนดีมีศีลธรรมก็มีการทุจริตคอร์รัปชันด้วยเช่นกัน เพียงแต่การเมืองคนดีใช้กระบวนการปิดกั้นการมีส่วนร่วมในการตรวจสอบของคนในสังคม

ดังนั้นการเมืองของกลุ่มคนดีอาจมีการทุจริตคอร์รัปชันมากกว่าการเมืองในระบอบประชาธิปไตยที่กลุ่มคนดีกล่าวอ้างโจมตีมาตลอดก็ได้ เพราะล้วนใช้อำนาจในการปิดกั้นการมีส่วนร่วมด้วยวิธีการต่างๆ มากมาย เช่น การออกกฎหมายให้อำนาจกับคณะรัฐประหาร (ม.44) การจับกุมผู้ที่พยายามจะตรวจสอบการใช้งบประมาณต่างๆ ของรัฐบาล (คสช.) หรือการจับกุมผู้ที่เห็นต่างกับรัฐบาล (คสช.) เป็นต้น

4.5 ผลที่เกิดจากการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนามาใช้ในการเมืองไทย

การที่สังคมการเมืองไทยถูกนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมเข้ามาใช้ในทางการเมืองนั้น เราสามารถเห็นได้ชัดเจนที่สุดในช่วงก่อนเกิดการรัฐประหารซึ่งเป็นช่วงที่วาทกรรมเชิงศีลธรรมเหมาะสมที่สุดที่จะถูกนำมาใช้ เพราะช่วงนั้นสภาวะสังคมถูกให้ภาพว่าเป็นสังคมที่ไม่ปรกติสุขเกิดความขัดแย้งในสังคมและมีแนวโน้มว่าจะรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ศีลธรรมของพุทธศาสนาจึงเป็นทางเลือกหนึ่งๆ ที่จะนำมาใช้กับคนในสังคมเพื่อให้สังคมเข้าสู่ความปรกติสุขต่อไป กล่าวคือก่อนที่จะมีการก่อการรัฐประหารที่กองทัพใช้กำลังเข้ายึดอำนาจทางการเมืองล้มระบอบประชาธิปไตย ล้วนหนีไม่พ้นเรื่องการกล่าวอ้างเรื่องราวของวาทกรรมเชิงศีลธรรมในตัวผู้นำและกลุ่มนักการเมืองที่ขาดหายไปหรือแทบไม่มีเลย ไม่ว่าจะเป็นเรื่องทุจริต คอร์รัปชัน เห็นแก่ตัวและผลประโยชน์ของพวกพ้อง ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม โกงกินนโยบายต่างๆ การที่รัฐบาลและนักการเมืองขาดศีลธรรมดังกล่าวส่งผลให้เกิดข้อกล่าวอ้างในการสร้างความขัดแย้งขึ้นในสังคมและนำไปสู่ความรุนแรงทางสังคมในรูปแบบต่างๆ รวมไปถึงการกล่าวอ้างว่าคนในสังคมขาดศีลธรรม ดังนั้นการกล่าวอ้างในการนำศีลธรรมเข้ามาใช้ในการปกครองจึงไม่จำเป็นต้องสนใจวิธีการแบบประชาธิปไตย ขอเพียงให้ได้ผู้ปกครองที่เป็นคนดีมีศีลธรรม

ฉะนั้นปัญหาที่เกิดขึ้นจากระบอบประชาธิปไตยไม่ได้ถูกแก้ไขด้วยวิธีการหรือศีลธรรมแบบประชาธิปไตย จึงส่งผลให้การนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาใช้ในทางการเมืองเพื่อที่จะยุติระบอบประชาธิปไตยนั้นอย่างได้ผล ผลนั้นก็คือเกิดการรัฐประหารนั่นเอง ดังคำปราศรัยของพุทธะอิสระในวันที่ 22 พ.ค. 2557 หรือวันที่เกิดการรัฐประหารว่า ต่อไปนี้พวกตนไม่ต้องสู้แล้ว เพราะมีทหารกล้าของพระราชาช่วยแล้ว ทหารได้ยึดอำนาจรัฐประหาร เป็นที่เรียบร้อยแล้ว (Buddha Isara, 2557 : เว็บไซต์) จากความคับข้องใจและไม่เห็นด้วยในระบอบประชาธิปไตยสังคมถูกให้ภาพเป็นสังคมที่ไม่ปรกติสุขและจะนำศีลธรรมแบบพุทธศาสนามาแก้กับสังคมและการเมืองเพื่อความสุข ท้ายที่สุดกลายเป็นข้ออ้างของการยึดอำนาจรัฐประหารและสร้างกฎเกณฑ์ใหม่ให้กับสังคม กล่าวคือการนำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนามาเกี่ยวข้องกับการเมืองส่งผลให้เกิดการผูกขาดการมีศีลธรรม การเรียกร้องให้กองทัพออกมาแทรกแซงการเมือง การทำลายประชาธิปไตยและการสร้างกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ขึ้นมาในสังคม

4.5.1 การผูกขาดการมีศีลธรรมและนำศีลธรรมมากล่าวอ้างในการสร้างความชอบธรรมทางการเมืองในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส.

ในทัศนะของผู้วิจัย การเคลื่อนไหวทางการเมืองในการต่อต้านรัฐบาลของกลุ่ม กปปส. นั้นจำเป็นต้องแสวงหาความชอบธรรมให้กับกลุ่มของตนเองและผลึกความไม่ชอบธรรมให้ไปอยู่กับรัฐบาล เพื่อกลุ่มของตนเองจะได้ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลอย่างเป็นเหตุเป็นผล ทั้งนี้ก็เป็นเกาะป้องกันปฏิริยาต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นในสังคมทั้งที่เห็นด้วยและไม่เห็นด้วยกับการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. ในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. มีการกล่าวอ้างความมีศีลธรรมเหนือกว่าบุคคลอื่นๆ โดยเฉพาะกลุ่ม กปปส. ที่ออกมาเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลที่อ้างว่ารัฐบาลทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งกล่าวถึงกลุ่ม กปปส. ว่าเป็นกลุ่มของคนที่ยึดมั่นด้วยคนดีมีศีลธรรมและมาเพื่อกำจัดเหล่าบรรดานักการเมืองเลวโดยใช้พลังของคนดีมีศีลธรรมมาขับไล่ ไม่เพียงแต่กล่าวอ้างว่านักการเมืองและรัฐบาลเป็นกลุ่มที่ไม่มีศีลธรรมเท่านั้น ยังรวมไปถึงกลุ่มคนในสังคมที่ไม่เห็นด้วยกับกลุ่ม กปปส. ด้วย เพราะถ้าหากเป็นกลุ่มของคนดีมีศีลธรรมแล้วจำเป็นต้องออกมาขับไล่รัฐบาลเช่นเดียวกับกลุ่ม กปปส.

นอกจากนี้การนำศีลธรรมแบบพุทธศาสนามาใช้สร้างความชอบธรรมในกลุ่ม กปปส. จะเห็นได้จากการที่มีพุทธะอิสระเป็นแกนนำในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. โดยพุทธะอิสระได้ใช้หลักคำสอนในเชิงพุทธศาสนาใช้ในกระบวนการเคลื่อนไหวรวมถึงกิจกรรมต่างๆ ของกลุ่ม กปปส. ด้วย ดังนั้นการนำความดีมีศีลธรรมในรูปแบบศาสนาใช้เป็นเครื่องมือในการสร้างความชอบธรรมและผูกขาดความมีศีลธรรมในการกระทำผิดกฎหมายจึงเป็นปัญหากับความยุติธรรม เพราะความเชื่อแบบศาสนาย่อมเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยากหรือไม่สามารถนำความเชื่อในรูปแบบศาสนามาแลกเปลี่ยน ถกเถียง เพื่อหาตรรกะความสมเหตุสมผลและข้อตกลงที่ยอมรับกันได้ สุดท้ายอำนาจการตัดสินใจไปอิงอยู่กับความเชื่อในรูปแบบศาสนา

ดังจะเห็นได้ว่าข้อเสนอของกลุ่ม กปปส. ล้วนเสนอให้การได้มาซึ่งรัฐบาลที่มีลักษณะเด่นด้านความเป็นคนดีมีศีลธรรมแบบพุทธศาสนา ดังที่วิจักขณ์ พานิช (2558 : 123) กล่าวไว้ว่า “เมื่อสถาบันหลักทางสังคมขับเคลื่อนด้วยศีลธรรมแบบศาสนาราวกับเป็นศูนย์กลางของจักรวาลเช่นนี้ ก็เอื้อให้คนบางกลุ่มอ้างความชอบธรรมให้กับการมีอำนาจล้นเกินขอบเขตรัฐธรรมนูญตามไปด้วย ในนามของความดี พวกเขาจะละเมิดเสรีภาพใครก็ได้โดยอ้างว่าความเชื่อที่ดังงามของตนทำให้มีความเป็นคนเหนือคนอื่น”

4.5.2 การเรียกร้องและสนับสนุนให้กองทัพเข้ามาแทรกแซงการเมืองเพื่อยึดอำนาจรัฐประหาร

ในทัศนะของผู้วิจัย การเคลื่อนไหวทางการเมืองของกลุ่ม กปปส. ไม่เพียงแต่เป็นการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลเท่านั้นยังมีจุดมุ่งหมายอื่นๆ ร่วมด้วย ซึ่งจุดหมายปลายทางหลักๆ ก็คือการสร้างสถานการณ์ทางการเมืองเพื่อให้ทหารเข้ามาแทรกแซงทางการเมืองโดยการยึดอำนาจรัฐประหาร

จะเห็นได้จากพุทธะอิสระประกาศชัยชนะบนเวทีปราศรัยในวันที่ทหารยึดอำนาจรัฐประหารว่า “เราชนะแล้ว เพราะมีทหารกล้าของพระราชามาช่วยแล้ว เราต้องหลีกทางให้ทหารเขาเข้ามาทำงาน” อีกทั้งยังมีประชาชนที่ให้การสนับสนุนทหารเข้ามาถ่ายรูปคู่กับทหาร มอบดอกไม้ อาหารและเครื่องดื่มให้กับทหารที่ออกมายึดอำนาจรัฐประหาร (Wikipedia, 2557 : เว็บไซต์)

ทั้งนี้ก็เพราะเชื่อว่ารัฐบาลและนักการเมืองเลว ไม่มีศีลธรรม ดังนั้นการสนับสนุนให้กองทัพเข้ามายึดอำนาจรัฐประหารก็เพื่อเข้ามากำจัดเหล่าบรรดารัฐบาลและนักการเมืองเลวและเชื่อว่ากองทัพเป็นคนดีมีศีลธรรมเพราะเป็นคนของพระราชา ดังที่ประจักษ์ ก้องกีรติ (2560 : เว็บไซต์) กล่าวไว้ว่า ในทางการเมืองต่อสู้ทางการเมือง ความรุนแรงเชิงศีลธรรมมีความน่ากลัวกว่าความรุนแรงแบบกลไกอื่นๆ เพราะฝ่ายที่ใช้ความรุนแรงมองว่าการกระทำของตัวเองเป็นสิ่งที่ถูกต้อง การใช้กำลังหรือความรุนแรงเป็นไปเพื่อพิทักษ์สิ่งดีงาม ผู้ใช้เป็นฝ่ายธรรมะ ความรุนแรงเชิงศีลธรรม ไม่ประณีประนอม ไม่อ่อนข้อและแก้ไขยาก เพราะมีมิติของอุดมการณ์และความเชื่อไม่ใช่แต่เรื่องผลประโยชน์ ความรุนแรงทางศีลธรรมจึงน่ากลัวและปิดช่องทางการหาทางออกอย่างสันติ การเมืองแบบนี้จึงไม่เปิดช่องให้การประณีประนอมและต่อรองเพื่อหาทางออกอย่างสันติ และสอดคล้องกับสิ่งที่ประจักษ์ ก้องกีรติ (2560 : เว็บไซต์) กล่าวไว้ในวันครบรอบ 3 ปี รัฐประหาร 22 พ.ค. 2560 ว่าเมื่อยึดอำนาจแล้ว คณะรัฐประหารมักให้สัญญาว่าพวกเขาจะคืนการเลือกตั้งและประชาธิปไตยสู่สังคมในเวลาอันรวดเร็วเท่าที่จะทำได้ โดยอ้างว่ารัฐประหารก็คือวิถีทางที่จำเป็นในการปรับปรุงประชาธิปไตยให้ดีขึ้น

4.5.3 การนำศีลธรรมของพุทธศาสนามากล่าวอ้างในทำลายระบอบประชาธิปไตยและสนับสนุนระบอบการเมืองที่ตรงข้ามกับประชาธิปไตย

ในทัศนะของผู้วิจัย การใช้ศีลธรรมแบบพุทธศาสนาในการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. ล้วนให้ภาพหรือใส่ร้ายความเป็นประชาธิปไตยเสียทั้งหมด โดยเฉพาะแนวคิดที่ว่าประชาธิปไตยจะ

ได้มาซึ่งนักการเมืองและรัฐบาลที่เป็นคนไม่ดีไม่มีศีลธรรม เพราะเชื่อว่าประชาธิปไตยเอื้อต่อการทุจริตคอร์รัปชันในรูปแบบต่างๆ ที่กลุ่มนักการเมืองกระทำการอย่างโจ่งครึม

ดังนั้นถ้าจะให้ระบบการเมืองหรือกลุ่มรัฐบาลเป็นกลุ่มของคนดีมีศีลธรรม ก็ควรหาผู้ปกครองหรือรัฐบาลที่เป็นคนดีมีศีลธรรมมาปกครองบ้านเมืองโดยการแต่งตั้งคนดี ทั้งนี้ก็เพราะเชื่อว่าคนส่วนใหญ่ในสังคมไม่มีความสามารถพอที่จะเลือกคนดีผ่านการเลือกตั้งให้มาบริหารประเทศได้ จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการแต่งตั้งคนดีมีศีลธรรมจากกลุ่มของคนดีมีศีลธรรมด้วยกันเองหรือกลุ่มที่เปี่ยมไปด้วยศีลธรรม

ดังนั้นกลุ่ม “คนดีมีศีลธรรม” จึงเห็นว่าไม่มีความจำเป็นที่จะใช้ประชาธิปไตย เห็นได้จากกลุ่ม กปปส. เสนอให้นายกคนนอกหรือนายกพระราชทาน รวมไปถึงการขัดขวางการเลือกตั้งเป็นต้น ซึ่งสอดคล้องกับ BBC ไทย (2560 : เว็บไซต์) ได้รายงานในวาระครบรอบ 3 ปี (22 พ.ค. 2560) รัฐประหารว่า ขณะนั้นทหารมีที่นั่งในสภานิติบัญญัติแห่งชาติถึง 143 ที่นั่งจากทั้งหมด 250 และทหารยังดำรงตำแหน่งในคณะรัฐมนตรีตอนนั้นถึง 12 คน จากทั้งหมด 36 ตำแหน่ง และรัฐบาลทหารยังมีความแน่นแฟ้นกับสถาบันพระมหากษัตริย์โดยองคมนตรีกว่าครึ่งเป็นทหารถึง 13 คน ซึ่งการแต่งตั้ง สนช. ก็ล้วนไม่ได้ผ่านกระบวนการเป็นตัวแทนในการเลือกตั้งแบบประชาธิปไตย

4.5.4 การสร้างกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ให้กับสังคม

ในทัศนะของผู้วิจัย ระเบียบ แบบแผน กฎเกณฑ์หรือข้อกฎหมายในรูปแบบที่ผ่านๆ มายังถูกทำให้เชื่อว่าขาดหลักศีลธรรมแบบพุทธศาสนา ซึ่งเป็นกฎหมายที่ทำให้ทุกคนเกิดความเห็นแก่ตัว ทะเยอทะยานอยาก ละโมภโลภมาก และไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ไม่รู้จักความพอดีพอประมาณ จึงเกิดการทุจริตคอร์รัปชันเต็มบ้านเต็มเมือง

ดังนั้นจึงเกิดความพยายามกำหนดให้ศีลธรรมแบบพุทธศาสนาที่เป็นสิ่งที่น่าเชื่อถือยิ่ง เข้ามามีบทบาทหรือเป็นส่วนหนึ่งของกฎหมายและความสัมพันธ์ของคนในสังคมเพื่อสร้างคนดีขึ้นมา ซึ่งจะเห็นได้จากการกำหนดกฎเกณฑ์ใหม่ๆ ขึ้นในสังคม โดยเฉพาะหลังการยึดอำนาจรัฐประหารของ คสช. โดยมีเป้าหมายคือ “การคืนความสุขให้กับคนในชาติ” แต่จริงๆ แล้วการกำหนดกฎเกณฑ์ต่างๆ ล้วนเป็นการกำจัดสิทธิเสรีภาพของคนในสังคมไทยมากขึ้น ทั้งนี้ก็เพื่อเป็นเครื่องคุ้มครองคณะรัฐประหารและเป็นการให้อำนาจกับคณะรัฐประหารในการควบคุมประชาชนไม่ให้มีการต่อต้าน ดังจะเห็นได้ว่าหลังการรัฐประหารของ คสช. ได้มีการออกข้อกฎหมายหรือคำสั่งของ คสช. ต่างๆ มากมายและทำให้รัฐธรรมนูญฉบับปี 2550 สิ้นสุดลงยกเว้นหมวดพระมหากษัตริย์ และห้ามประชาชนออกจากเคหสถานในเวลาที่กำหนด (Wikipedia, 2557 : เว็บไซต์) ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่ BBC ไทย (2560 : เว็บไซต์) รายงานในวันครบรอบ 3 ปี (22 พ.ค. 2560) รัฐประหารว่า คณะรักษา

ความสงบแห่งชาติ (คสช.) ได้ออกคำสั่งต่างๆ เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยมาแล้วถึง 348 คำสั่ง ตั้งแต่ปี 2557 ซึ่งคำสั่งเหล่านี้ครอบคลุมปัญหาที่หลากหลายในสังคมไทยรวมไปถึงการกำหนดการส่งทอดอำนาจระยะยาวถึง 20 ปี ในยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี และมีแผนฟื้นฟูเศรษฐกิจ ไทยแลนด์ 4.0 รวมไปถึงรัฐบาลได้ควบคุมตัวผู้ฝ่าฝืนคำสั่ง คสช. 597 คน ในจำนวนนี้มี 82 คนถูกกล่าวหาว่ากระทำความผิด ม.112 รวมไปถึงการออกพระราชบัญญัติคอมพิวเตอร์ ซึ่งนำมาใช้ปราบปรามผู้เห็นต่างทางการเมืองจำนวนมาก

ก่อนที่จะเกิดการรัฐประหารที่กองทัพเข้ามายึดอำนาจทางการเมือง ก็คือการพยายามสร้าง สภาวะทางสังคมให้เกิดความวุ่นวายโกลาหลและมีการใช้ความรุนแรงเกิดขึ้น ผ่านการสร้างสถานการณ์ทางสังคมในการให้ความรู้ความจริงแก่สังคมในบางประเด็น (ในที่นี้ผู้วิจัยเรียกว่า วาทกรรม) เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือแก่ผู้ให้ความรู้ความจริง ที่จะเสียสละเข้ามาแก้ไขสภาพสังคม ณ ช่วงเวลาหนึ่งๆ โดยการกล่าวสนับสนุนยกย่องผู้ที่เข้ามาแก้ไขปัญหว่าเป็นคนดีมีศีลธรรม ที่จะเข้ามาบริหารบ้านเมืองรวมไปถึงการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายต่างๆ เพื่อให้สังคมเข้าสู่สภาวะปกติโดยเร็วและเอาผิดกับผู้ต่อต้าน

บทที่ 5

สรุปผล การอภิปราย และข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาในเรื่องวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย : ศึกษาผ่านแนวคิดของพุทธะอิสระ ซึ่งได้ศึกษาบทบาทของพุทธะอิสระในฐานะเป็นแกนนำคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.) ที่อยู่ในสถานะพระที่ออกมาเคลื่อนไหวทางการเมืองอย่างโดดเด่น ผ่าน www.youtube.com และศึกษาวิเคราะห์จาก หนังสือ เอกสาร งานวิจัย บทความ ที่เกี่ยวข้องที่ได้ใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง ซึ่งผลการวิจัยพบว่า พุทธะอิสระได้นำวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาใช้ในการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองร่วมกับการใช้วาทกรรมอื่นๆ มาผสมผสานเพื่อให้เกิดความรู้ ความเชื่อ ขึ้นมาในสังคม และให้ภาพสังคมว่าเป็นสังคมที่ไม่ปรกติสุขผ่านวาทกรรมต่างๆ และนำไปสู่การเรียกร้องให้นำศีลธรรมแบบพุทธมากำกับการเมือง และท้ายที่สุดก็นำไปสู่การร้องหาผู้ปกครองคนดีมีศีลธรรม โดยการเรียกร้องให้กองทัพเข้ามาแทรกแซงการเมือง ซึ่งเป็นชนวนให้เกิดการยึดอำนาจรัฐประหารของกองทัพ ซึ่งผู้วิจัยจะเสนอตามประเด็นดังต่อไปนี้

5.1 สรุปผล

5.2 การอภิปราย

5.3 ข้อเสนอแนะ

5.1 สรุปผล

ศาสนากับสังคมการเมืองไทยเป็นสิ่งที่คู่กันมาตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน และเป็นสิ่งที่พึ่งพาอาศัยและอุปถัมภ์ค้ำจุนและต่างตอบแทนกันมาตลอด กล่าวคือ ศาสนาสอนให้ประชาชนรู้จักเคารพผู้ปกครองเพราะเป็นผู้ที่มีบุญบารมีและเป็นคนดีจึงได้เป็นผู้ปกครอง เป็นต้น ส่วนการเมืองก็สนองตอบต่อศาสนาโดยการให้งบประมาณบำรุงกิจการทางศาสนา เป็นต้น ดังนั้นพุทธศาสนาจึงมีอำนาจบางอย่างที่สอดคล้องกับอำนาจทางการเมือง ส่งผลต่อสถานะของประเทศไทยเป็นรัฐกึ่งศาสนาและมีแนวคิดแบบศีลธรรมของพุทธศาสนามาคอยกำกับระบบการเมืองอยู่เสมอ ซึ่งศีลธรรมแบบอำนาจของพลังแห่งความเชื่อนั่นเองเป็นสิ่งที่ควบคุมผู้คนในสังคมขนาดใหญ่เพื่อย่างแก่การปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับสิ่งที่มิเชล พูโกต์ (2558 : 5) เสนอว่า “การเปลี่ยนแปลงลักษณะของอำนาจไปสู่อำนาจสมัยใหม่นำไปสู่การควบคุมผู้คนได้แน่นหนาขึ้น เพราะอำนาจสมัยใหม่มีคุณสมบัติแทรกซึมแผ่ซ่าน

เข้าไปถึงรายละเอียดจุกจิกหยิบย่อยในกิจกรรมของมนุษย์มากขึ้น และอำนาจที่ปรากฏออกมาให้เห็นจากการเชื่อมโยงวาทกรรมเข้ากับวัตรปฏิบัติทางสังคมเพื่อรองรับการควบคุมผู้คนในสังคม” กล่าวคือการใช้ศีลธรรมแบบพุทธศาสนาในทางการเมืองก็เพื่อเป็นเครื่องช่วยควบคุมผู้คนในสังคมขนาดใหญ่ของรัฐ ให้อยู่ในการปกครองที่เรียบง่ายไม่เรียกร้องและเห็นไปในทางเดียวกันกับรัฐเพราะศีลธรรมแบบพุทธศาสนาช่วยกล่อมเกล้าผู้ถูกปกครองให้สยบยอมต่อผู้ปกครองในฐานะที่เป็นผู้ที่มีศีลธรรมที่เหนือกว่า ซึ่งส่งผลให้เกิด

5.1.1 วาทกรรมต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้ในการกล่าวอ้างเข้าไปมีอำนาจทางการเมือง

ในการปฏิบัติการเชิงวาทกรรมนั้นก็คือพุทธะอิสระได้ใช้สถานะของตนเองในการนำมวลชน เช่น ในการกล่าวปราศรัยหรือเรียกร้องในฐานะแกนนำของกลุ่ม กปปส. เพื่อสร้างความจริงที่น่าเชื่อถือผ่านการกล่าวอ้างการมีศีลธรรมแบบพุทธศาสนาให้คนในสังคมเห็นด้วยการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. หรือกล่าวแบบง่ายๆ คือ พุทธะอิสระได้ใช้สถานะที่เป็นพระสงฆ์ในการสร้างความสัมพันธ์เชิงอำนาจกับมวลชน ซึ่งวาทกรรม ในที่นี้ก็หมายถึง กระบวนการสื่อความหมายโดยภาษาและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ดำรงอยู่ในสังคม ประกอบกันเป็นความรู้ความเข้าใจในเรื่องหนึ่งๆ ซึ่งส่งผลต่อการกำหนดว่าอะไรคือความรู้ ความจริงและอะไรไม่ใช่ วาทกรรมเป็นสิ่งที่ถูกสร้างขึ้นโดยสังคม ทั้งโดยกลุ่มที่ครองอำนาจและกลุ่มที่ต่อต้านอำนาจ วาทกรรมจัดเป็นเทคโนโลยีทางอำนาจที่ถูกใช้ทั้งการเก็บกดปิดกั้นและจัดระเบียบวิถีชีวิตของคนในสังคมและการใช้วาทกรรมเป็นการใช้ความรุนแรงกระทำต่อสรรพสิ่ง แต่ไม่ได้หมายถึงความรุนแรงที่ใช้กำลังบังคับแต่เป็นความรุนแรงที่วาทกรรมนั้นมีปฏิบัติการในการหยิบย่นและยึดเย็ดขูดถ้อยความบางอย่างในการสื่อความหมายให้กับสังคม (นพพร ประชากุล, 2558 : 166-168)

ดังจะเห็นได้ว่าวาทกรรมที่พุทธะอิสระนำมาใช้ในการเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมืองนั้นเป็นการนำวาทกรรมต่างๆ มาใช้แบบผสมผสานร่วมกัน ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือให้กับการเคลื่อนไหวของกลุ่ม กปปส. และวาทกรรมต่างๆ ที่พุทธะอิสระนำมากล่าวอ้างนั้นครอบคลุมประเด็นต่างๆ ได้อย่างกว้างขวาง ซึ่งวาทกรรมต่างๆ ที่พุทธะอิสระนำมาใช้ในการกล่าวอ้างเพื่อสร้างความชอบธรรมในการเคลื่อนไหวนั้น

การพยายามสร้างองค์ความรู้ให้แก่สังคมในฐานะความจริง (ที่ผู้วิจัยเรียกว่าวาทกรรม) ถูกสร้างขึ้นในสภาวะสังคมที่ไม่ปกติสุข โดยการกล่าวอ้างถึงความรู้ความเชื่อ ฯลฯ ที่น่าเชื่อถือ เช่น สังคมไทยต้องมีประชาธิปไตยแบบไทยๆ ต้องรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเข้ามาจำกัดปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันและสร้างความเป็นอื่นที่ต่ำต้อย ซึ่งผู้วิจัยได้เสนอไปแล้วในหัวข้อที่

5.1.2 วากรรมต่างๆ ที่ถูกนำมาใช้ในบริบททางสังคมไทย

การมองปัญหาในสังคมไทยของกลุ่ม “คนดีมีศีลธรรม” ว่าเกิดมาจากสังคมขาดศีลธรรม อันเนื่องมาจากการไปลอกเลียนแบบรูปแบบการปกครองแบบฝรั่ง ซึ่งไม่สอดคล้องกับสภาพสังคมไทยและไม่สอดคล้องกับความคิดศีลธรรมแบบพุทธศาสนา ส่งผลให้ระบอบการปกครองในรูปแบบของประชาธิปไตยเป็นภัยต่อสังคมไทย เพราะประชาธิปไตยเป็นรูปแบบการปกครองแบบมีผู้แทนและเน้นสิทธิ เสรีภาพ ความเสมอภาค

ดังนั้นจึงทำให้ระบบศีลธรรมขาดหายไป ผู้แทนทางการเมืองขาดศีลธรรมเกิดความเห็นแก่ตัวและพวกพ้อง โกงกิน ฯลฯ อีกทั้งการใช้สิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาคมากเกินไปทำให้สังคมวุ่นวาย เพราะแม้จะมีการเรียกร้องสิทธิ เสรีภาพ ฉะนั้นการปกครองแบบประชาธิปไตยในทัศนะของกลุ่ม “คนดีมีศีลธรรม” จึงถูกมองว่าเป็นภัยต่อสังคม อีกทั้งยังกลัวว่าระบอบประชาธิปไตยจะเข้ามาทำลายสถาบันหลักทางสังคมไทยที่คนไทยให้ความเคารพเชื่อถือ

ในทัศนะของพุทธะอิสระก็เห็นว่าประชาธิปไตยยังไม่เหมาะสมกับสังคมไทย เพราะจะทำให้สังคมไทยขาดศีลธรรม ด้วยเหตุนี้หลวงปู่พุทธะอิสระและมวลมหาประชาชนจึงออกมาต่อต้านประชาธิปไตยและร่วมกันเรียกร้องสังคมศีลธรรม ในนามคณะกรรมการประชาชนเพื่อการเปลี่ยนแปลงปฏิรูปประเทศไทยให้เป็นประชาธิปไตยที่สมบูรณ์อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (กปปส.)

ความน่าเชื่อถือของชุดความรู้ความเชื่อในเรื่องหนึ่งๆ นั้นจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องมีการหรือสร้างขึ้นภายใต้บริบททางการเมืองเฉพาะ สิ่งที่ผู้วิจัยค้นพบคือการสร้างบริบททางสังคมให้อยู่ในสถานะที่ไม่ปรกติสุข เช่น สังคมไทยขาดศีลธรรม ประชาธิปไตยจะเข้ามาทำลายสถาบันหลักของสังคมไทย ดังผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อ 4.4

5.1.3 ผลที่เกิดขึ้นจากการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมือง

ในการเคลื่อนไหวต่อต้านรัฐบาลของกลุ่ม กปปส. ได้ใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาร่วมกับวาทกรรมอื่นๆ ในการให้ภาพแก่สังคมว่าไม่ปรกติสุข เพื่อที่จะเป็นเงื่อนไขในการอ้างการใช้ความชอบธรรมทางการเมืองผ่านการใช้ความรุนแรงในระดับต่างๆ และละเมิดกฎหมายบ้านเมืองรวมถึงการทำลายระบอบประชาธิปไตย และพยายามจะเรียกร้องให้นำศีลธรรมแบบพุทธศาสนาเข้ามากำกับสังคมการเมือง อีกทั้งยังสนับสนุนระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตย และเรียกร้องให้กองทัพเข้ามาแทรกแซงอำนาจทางการเมืองผ่านการยึดอำนาจรัฐประหาร รวมทั้งการ

ทำลายกฎหมายสูงสุดของประเทศและพยายามสร้างกฎเกณฑ์ กฎหมาย ใหม่ๆ ขึ้นมาเพื่อเอื้อประโยชน์ให้กับกลุ่มของตนเอง

สังคมการเมืองไทยภายใต้สภาวะที่ถูกสร้างให้เกิดขึ้นว่าเป็นสังคมที่ไม่ปกติสุข จึงมีความจำเป็นที่จะมีคนดีที่เสียสละ เข้ามาแก้ไขปัญหาทางการเมืองอย่างเร่งด่วน ดังนั้นจึงเป็นการเรียกร้องหาผู้นำที่เปี่ยมไปด้วยศีลธรรมและในห้วงเวลาเร่งด่วนดังกล่าว ในฐานะคนดีมีศีลธรรม จึงไม่จำเป็นต้องใช้หลักการทางประชาธิปไตย ดังผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วในหัวข้อ 4.5

5.2 การอภิปราย

การรัฐประหารเกิดจากความไม่พึงพอใจและความคับข้องใจในการปกครองแบบประชาธิปไตย กล่าวคือในหลายๆ ประเทศที่เจริญแล้วส่วนใหญ่ล้วนใช้รูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตย เพราะรูปแบบการปกครองแบบประชาธิปไตยอย่างน้อยๆ ก็เป็นหลักประกันเรื่องสิทธิ เสรีภาพและความเสมอภาค ของคนในสังคมนั้นไปถึงต่างชาติก็ให้ความไว้วางใจในความปลอดภัยด้านต่างๆ เช่น นักท่องเที่ยว นักลงทุน เป็นต้น

ในทัศนะของผู้วิจัย ดังนั้นหลายๆ ประเทศโดยเฉพาะประเทศไทยก็มีความพยายามที่จะเป็นประเทศที่ศิวิไลซ์ด้วยการปกครองแบบประชาธิปไตย เมื่อประชาธิปไตยให้สิทธิและความเสมอภาคของคนเท่าๆ กันเช่น การจัดสรรทรัพยากรของประเทศเท่าๆ กันและกระจายอำนาจไปสู่ส่วนต่างๆ เป็นต้น ซึ่งการเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้ส่งผลต่อความไม่พึงพอใจของกลุ่มผู้ที่เคยได้เปรียบในเรื่องสิทธิ เรื่องทรัพยากร เรื่องอำนาจ ฯลฯ ที่เมื่อก่อนมันไม่ได้กระจายแบบเท่าเทียมอย่างที่ประชาธิปไตยทำให้มันเป็น เมื่อประชาธิปไตยทำให้การจัดสรรแบบเท่าเทียมเกิดขึ้นจึงเกิดความไม่พึงพอใจและความคับข้องใจและพยายามแสวงหาวิธีที่กลุ่มของตนจะได้เปรียบเช่นเดิมกลับคืนมา

สอดคล้องกับที่ศิริโรจน์ คล้ามไพบูลย์ (2550 : 110) เสนอว่า “คุณธรรมไม่ใช่แก่นของประชาธิปไตยและระบบประชาธิปไตยย่อมเป็นหลักประกันให้แก่สังคม กล่าวคือ ผู้นำที่เป็นคนดีมีคุณธรรมเป็นอุดมคติความคิดทางการเมืองและระบอบการเมืองแทบทุกชนิดรวมทั้งสังคมชนเผ่าและด้วยเหตุนี้คุณธรรมและความสามารถของผู้ปกครองจึงไม่ใช่แก่นสารของประชาธิปไตย” และนำเสนอให้เห็นความแตกต่าง เพราะถ้าคุณธรรมคือแก่นสารของประชาธิปไตยก็เท่ากับว่าประชาธิปไตยไม่มีอะไรแตกต่างจากความคิดทางการเมืองและระบอบการเมืองชนิดอื่นๆ ความแตกต่างในเรื่องนี้อยู่ที่การบรรลุถึงความดีในชุมชนการเมืองแบบประชาธิปไตยไม่ได้เกิดขึ้นโดยผู้นำที่ดีและมีศีลธรรม คุณธรรมของผู้ปกครองไม่ใช่เงื่อนไขเบื้องต้นของการเกิดการเมืองที่ดีในคติแบบนี้และในคติการเมืองสมัยใหม่ การเมืองแบบประชาธิปไตยคือหลักประกันที่มั่นคงที่สุดว่าสังคมการเมืองจะไม่เดินไปสู่จุดหมายที่อันตราย

5.2.1 ปฏิบัติการเชิงวาทกรรม

การพยายามหาข้ออ้าง “วาทกรรม” ต่างๆ นานา มาลบล้างความชอบธรรมของระบอบประชาธิปไตย และหากมองย้อนกลับไปถึงระบอบประชาธิปไตยที่ถูกปลูกฝังให้เชื่อโดยไร้ข้อสงสัยว่า ระบอบประชาธิปไตยล้วนมีแต่ปัญหาการทุจริต คอร์รัปชัน ฯลฯ ของกลุ่มนักการเมือง ฉะนั้นจุดต่างพร้อยตรงนี้จึงเป็นประเด็นที่ประชาธิปไตยถูกโจมตีได้ง่าย อีกทั้งผู้ที่เสียเปรียบที่ผู้วิจัยได้กล่าวไปแล้วข้างต้น ยังได้ผนวกเอาจุดต่างพร้อยขึ้นมาเป็นประเด็นโจมตีเคลื่อนไหวเรียกร้องทางการเมือง จึงส่งผลให้เกิดการอ้างถึงการเมืองแบบศีลธรรมผ่านวาทกรรมและชุดความรู้ต่างๆ ให้แก่สังคมการเมืองไทยเพื่อให้ภาพสังคมไม่อยู่ในภาวะปรกติสุข เพื่อเป็นชนวนในการนำไปสู่การแทรกแซงของกองทัพในการยึดอำนาจรัฐประหารและพยายามเสนอให้นำศีลธรรมแบบพุทธมากำกับการเมือง

เหตุผลดังกล่าวข้างต้นสอดคล้องกับแนวคิดของมิเชล ฟูกูเกต์ (2558 : 14) ที่ได้เสนอว่า “การเปลี่ยนแปลงลักษณะของอำนาจไปสู่อำนาจสมัยใหม่นำไปสู่การควบคุมผู้คนได้แน่นหนาขึ้น เพราะอำนาจสมัยใหม่มีคุณสมบัติแทรกซึมแผ่ซ่านเข้าไปถึงรายละเอียดทุกกิจกรรมของมนุษย์มากขึ้น และอำนาจที่ปรากฏออกมาให้เห็นจากการเชื่อมโยงวาทกรรมเข้ากับวัตรปฏิบัติทางสังคมเพื่อรองรับการควบคุมผู้คนในสังคม”

ในทัศนะของผู้วิจัย สิ่งที่ฟูกูเกต์ ได้เสนอถึงลักษณะอำนาจสมัยใหม่ที่ไม่ใช่ลักษณะอำนาจแบบกดขี่หรือแบบอมเมา แต่เป็นอำนาจในการควบคุมผู้คนในสังคมขนาดใหญ่ผ่านการใช้ชีวิตประจำวันเพื่อไม่ให้ต่อต้านรัฐ โดยการพยายามสร้างบรรทัดฐานทางสังคมให้สอดคล้องกับหลักการความเชื่อทางพุทธศาสนา เพราะพุทธศาสนาเป็นศาสนาที่คนส่วนใหญ่นับถือ ซึ่งการควบคุมคนส่วนใหญ่ก็จำเป็นต้องใช้ความเชื่อแบบพุทธศาสนาเข้ามาเป็นกฎเกณฑ์บางอย่างของรัฐในฐานะเป็นอำนาจการควบคุม

ฉะนั้นเราจะเห็นได้ว่าการพยายามจะนำความเชื่อทางพุทธศาสนาบางอย่างเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในทางการเมืองก็เพราะใช้เป็นเครื่องมือของรัฐในการควบคุมประชาชนนั่นเอง ทั้งนี้ก็เพราะว่าศาสนามีส่วนเกี่ยวข้องกับชีวิตมนุษย์ตั้งแต่การเกิดจนถึงตาย ซึ่งการใช้อำนาจรัฐในการนำความเชื่อแบบพุทธศาสนามากำกับการเมือง เพื่อสร้างความสูงส่งของรัฐในรูปแบบของรัฐศาสนาอีกทางหนึ่งด้วยเช่นกัน

5.2.2 ศีลธรรมแบบประชาธิปไตย

ผู้วิจัยเห็นว่า การจัดสรรผลประโยชน์ต่างๆ ดังนั้นการจัดสรรผลประโยชน์ต่างๆ ในทางการเมือง ไม่ว่าจะรูปแบบการปกครองใดๆ ก็ตามล้วนมีการทุจริต คอร์รัปชัน ร่วมอยู่ด้วย

เช่น การปกครองของรัฐบาลประยุทธ์ จันทร์โอชา ก็ไม่ใช่เพียงการปกครองที่ไม่มีการทุจริต คอร์รัปชัน ดีไม่ดีอาจมีการทุจริตคอร์รัปชันมากกว่ารัฐบาลประชาธิปัตย์อีกเสียด้วยซ้ำ เพียงแต่รัฐบาลที่ไม่ใช่ประชาธิปัตย์ไม่ยอมให้มีหรือเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอย่างโปร่งใสเท่านั้นเอง การที่มีกลุ่มคนจำนวนหนึ่งพยายามจะตรวจสอบการสร้างอุทยานราชภักดี แต่กลุ่มคนดังกล่าวนั้นก็กลับถูกดำเนินคดี เป็นต้น

วิจักขณ์ พานิช (2558 : 136) ได้เสนอความเป็นศีลธรรมในระบบประชาธิปไตยไว้ว่า ประชาธิปไตยย่อมมีศีลธรรมในตัวเองอยู่แล้ว เช่น ตัวแทนมีวาระ 4 ปี หรือระบอบการมีส่วนร่วมที่ให้ประชาชนมีสิทธิที่จะร่วมลงชื่อถอดถอนนักการเมืองที่ไม่โปร่งใส หรือการทุจริต คอร์รัปชันต้องพิสูจน์ให้สิ้นสงสัยว่ามีการทุจริตจริง เป็นต้น และสุดท้ายที่เป็นเรื่องที่น่าเสียใจยิ่งก็คือปัญหาที่เกิดขึ้นจากระบบประชาธิปไตยไม่ได้ถูกแก้ไขด้วยระบอบประชาธิปไตยเอง แต่กลับถูกเลือกใช้วิธีที่ไม่เป็นประชาธิปไตยโดยการยึดอำนาจรัฐประหาร ทำให้ประชาธิปไตยต้องสะดุดลง

ดังนั้นการกล่าวอ้างถึงสังคมศีลธรรมหรือการนำศีลธรรมแบบพุทธศาสนาเข้ามากำกับสังคมการเมืองจึงเป็นแค่เรื่องที่ผู้ที่เกี่ยวข้องผลประโยชน์ในระบบการเมืองการปกครองแบบเก่าพยายามเรียกร้องเสนอหาหนทางในการที่จะได้เปรียบจากระบบการปกครองนั่นเอง ไม่ใช่เป็นเรื่องของการหวังดีต่อชาติ บ้านเมือง หรือการเสียสละเพื่อส่วนรวมแต่อย่างใด เพียงแต่เป็นการกล่าวอ้างเพื่อผลประโยชน์ที่จำเป็นต้องประกอบสร้างหรือการใช้ปฏิบัติการเชิงวาทกรรมให้เห็นว่าเป็นการเสียสละเพื่อส่วนรวม อีกทั้งการเรียกร้องดังกล่าวยังจำเป็นต้องหาแนวร่วมเพื่อสร้างความน่าเชื่อถือรวมไปถึงเป็นเครื่องปกป้องคุ้มครองตนเองด้วยเช่นกัน นั่นก็คือการใช้วาทกรรมต่างๆ ผสมผสานในการไปโน้มนำอยู่กับสถาบันหลักๆ หรืออิงอยู่กับความเชื่อที่ผู้คนในสังคมให้การเคารพนับถือ

ฉะนั้นเหตุผลในการปฏิเสธประชาธิปไตยที่แนบเนียนและแยบยลที่สุดก็คือการกล่าวอ้างให้ภาพประชาธิปไตยเป็นบ่อเกิดให้สังคมไม่ปรกติสุขและประชาธิปัตย์จะเข้ามาทำลายสถาบัน ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์และประเพณีอันดีงามของสังคมไทย

5.3 ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย : ศึกษาผ่านความคิดของพุทธะอิสระ มีข้อเสนอแนะทั่วไปและข้อเสนอแนะเพื่อการศึกษาวิจัยในอนาคต ดังต่อไปนี้

5.3.1 ข้อเสนอแนะทั่วไป

การศึกษาวาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนากับการเมืองไทย : ศึกษาผ่านความคิดของพุทธะอิสระ ตามการศึกษาวิจัยครั้งนี้กล่าวได้ว่ามีข้อจำกัดในการวิจัย ดังนี้

1. ผู้ศึกษาวิจัยไม่ได้เข้าไปร่วมอยู่ในเหตุการณ์หรือจดบันทึกเหตุการณ์ที่นำวาทกรรมเชิงศีลธรรมและวาทกรรมอื่นๆ มาใช้ในทางการเมืองที่เกิดขึ้นด้วยตนเองและไม่ได้มีความใกล้ชิดสนิทสนมหรือรู้จักกับพุทธะอิสระเป็นการส่วนตัวเพื่อที่จะได้สัมภาษณ์ เพียงศึกษาวิจัยบทบาทการเคลื่อนไหวทางการเมืองผ่าน www.youtube.com และศึกษาวิเคราะห์จาก หนังสือ เอกสาร งานวิจัย บทความ ที่เกี่ยวข้องที่ได้ใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมของพุทธศาสนาเข้ามาเกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวทางการเมือง

2. ข้อจำกัดในการศึกษาประเด็นทางการเมืองต่างๆ ที่เป็นส่วนหนึ่งในการก่อการรัฐประหารที่ไม่ใช่เพียงแต่การใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมและวาทกรรมอื่นๆ ที่ผู้วิจัยได้นำเสนอไปแล้ว แต่อาจเป็นผลกระทบจากการดำเนินโครงการนโยบายของรัฐบาล เช่น โครงการพัฒนาของรัฐในประเด็นต่างๆ เชื้อน ที่ดิน ป่าไม้ เป็นต้น หรือการใช้วาทกรรมอื่นๆ และปัจจัยอื่นร่วมด้วย

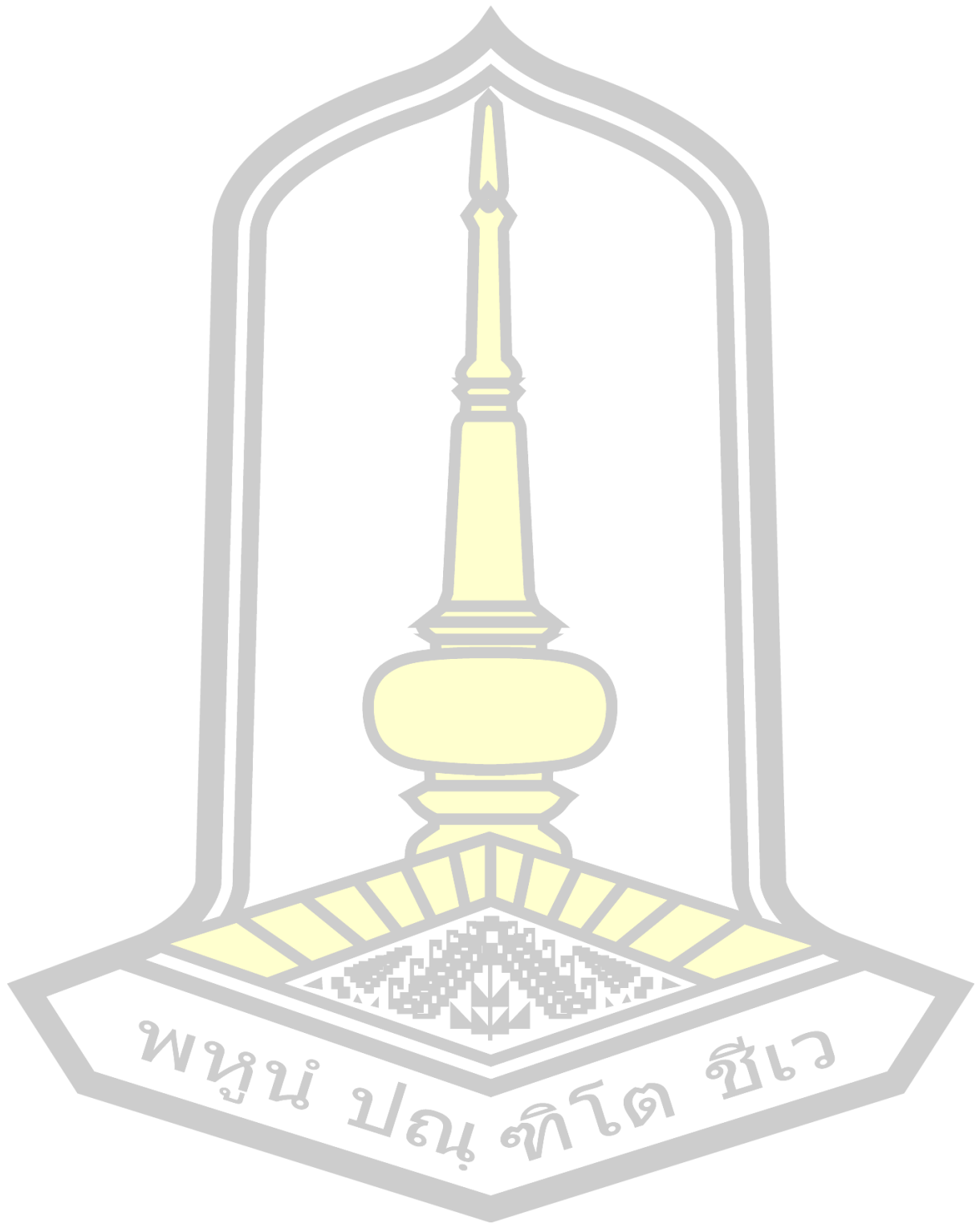
3. ข้อจำกัดที่ยังไม่ได้ศึกษาผลกระทบต่อการใช้วาทกรรมเชิงศีลธรรมที่ส่งผลกระทบต่อสังคมไทยในวงกว้าง ทั้งผู้ที่เห็นด้วยกับการรัฐประหารและผู้ที่ไม่เห็นด้วยกับการรัฐประหาร

5.3.2 ข้อเสนอแนะในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป

ข้อจำกัดดังกล่าวข้างต้น เป็นประเด็นปัญหาและเป็นข้อจำกัดของการศึกษาในครั้งนี้ ซึ่งผู้วิจัยมีความเห็นว่าควรมีการศึกษาในลักษณะนำประเด็นอื่นๆ มาประกอบกับการศึกษาวิจัยในครั้งต่อไปอีกด้วย ซึ่งในการศึกษาครั้งนี้ไม่อาจศึกษาวิจัยให้ครอบคลุมได้เนื่องจากกรอบของการศึกษานี้และขอบเขตของการศึกษามีอย่างจำกัด

พูน ปณ จิต ชีเว

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ เลิศชูสกุล. (2560). พัฒนาการและพลวัตของขบวนการต่อต้านทักษิณ : จากขบวนการเสรีนิยมอัน หลากหลาย สู่ขบวนการอนุรักษ์นิยมเข้มข้น. งานวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร. (2557). เปิดปม "หลวงปู่พุทธอิสระ." สืบค้นข้อมูลเมื่อ 13 มีนาคม 2561. จาก <http://www.bangkokbiznews.com/news/detail/555941>.
- เกษม เพ็ญภินันท์. (2550). "การเมืองน้ำเขียว รัฐประหาร 19 กันยายน 2549 กับความเป็นธรรมทางการเมือง." ใน ธนาพล อิวสกุล (บ.ก.), รัฐประหาร 19 กันยา รัฐประหารเพื่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. นนทบุรี: ฟ้าเดียวกัน. 130-150.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ. (2558). หาเรื่องมาแล้ว The May 2014 Coup: The Ninth Month In The Ninth Reign. นนทบุรี: ฟ้าเดียวกัน, ปีที่ 13. ฉบับที่ 1, 44.
- เชิงชาญ จงสมชัย. (2537). พุทธธรรมและการเมืองกับการพัฒนาประชาธิปไตยในทัศนะของพระธรรมปิฎก (ประยุทธ์ ปยุตโต). งานวิจัย. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 28 มีนาคม 2561. จาก <http://www.thaithesis.org/detail.php?id=1082537000833>.
- ไชยรัตน์ เจริญสินโอฬาร. (2542). วาทกรรมการพัฒนา: อำนาจ ความรู้ ความจริง เอกลักษณะและความเป็นอื่น. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- โตม ไกรปกรณ์. (2549). วรรณกรรมพระราชพิธีกับการเปลี่ยนแปลงองค์ความรู้และอำนาจของชนชั้นนำสยามรุ่นใหม่ พ.ศ.2394-2453. รัฐศาสตร์สาร, ปีที่ 27. ฉบับที่ 2, 216-237.
- ทวีศักดิ์ เผือกสม. (2557). คำสัญญาของความปรารถนา : การเมืองว่าด้วยเรื่องการดูแลรักษาสภาพกับวาทกรรมของศีลธรรมในช่วง 2490-2550. นนทบุรี: ฟ้าเดียวกัน, ปีที่ 12. ฉบับที่ 2-3, 104-137.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2509). คุณค่าของพุทธศาสนาในการบริหารราชการ. วิทยานิพนธ์รัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ทินพันธุ์ นาคะตะ. (2557). คุณธรรม จริยธรรมกับศีลธรรมจากมุมมองของปรัชญา. กรุงเทพฯ: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ไทยรัฐ. (2557). พุทธอิสระนำมือบ่าวของสลาก. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 29 มีนาคม 2561. จาก <https://www.thairath.co.th/content/411447>.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2534). การศึกษาประวัติศาสตร์แบบวงศ์วิทยา (Genealogy). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.

- ธงชัย วินิจจะกุล. (2550). "ข้ามไม้พ่นประชาธิปไตยแบบหลัง 14 ตุลา : ประชาธิปไตยแบบไล่สะอาดของอภิชนกับการรัฐประหาร 19 กันยายน 2549." ใน ธนาพล อิวสกุล (บ.ก.), รัฐประหาร 19 กันยายน รัฐประหารเพื่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน, 30-57.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2556). ประชาธิปไตยที่มีกษัตริย์อยู่เหนือการเมือง : ว่าด้วยประวัติศาสตร์การเมืองสมัยใหม่. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2558). หาเรื่องมาแล้ว *The May 2014 Coup: The Ninth Month In The Ninth Reign*. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน, ปีที่ 13. ฉบับที่ 1. 45.
- ธนาพล อิวสกุล. (2557). บทบรรณาธิการ. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน, ปีที่ 12. ฉบับที่ 2-3. 20.
- ธนพ นาควัลย์. (2542). บทบาทของพระสงฆ์ในการพัฒนาประชาธิปไตย. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ธนศักดิ์ สายจำปา. (2558). ระบอบทักษิณ : ในฐานะผู้ปลดปล่อยความปรารถนาของคนในสังคมไทย. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน, ปีที่ 13. ฉบับที่ 1. 113-151.
- ธนศ อารณสุวรรณ. (2558). พุทธศาสนากับการเมืองไทย. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 13 พฤษภาคม 2561. จาก <https://prachatai.com/journal/2015/02/58062>.
- ธรรมดีดี แล้วจดี. (2556). ท่านจันทร์+หลวงปู่พุทธอิสระ ที่เวทีราชดำเนินนอก 8 พ ย 56. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 13 มีนาคม 2561. จาก <https://www.youtube.com/watch?v=ilweKYvobX0>.
- ธีรยุทธ บุญมี. (2551). Michel Foucault (มิเชล ฟูก็อด). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วิภาษา.
- นพพร ประชากุล. (2552). ยอกอักษร ย้อนความคิด เล่ม 2 : ว่าด้วยสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อ่านและวิภาษา.
- บรรพต วีระลัย และคณะ. (2553). พระสงฆ์กับสังคมไทยในมิติต่างๆ. งานวิจัยองค์กรยุวพุทธศาสนิกสัมพันธ์แห่งโลก (ยพสล).
- บัณฑิต นิฉถาร. (2560). ฝ่าวิกฤติคอร์รัปชันไทย. กรุงเทพฯ: เรือนแก้วการพิมพ์.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2558). การเมืองวัฒนธรรมไทย ว่าด้วยความทรงจำ/วาทกรรม/อำนาจ. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2560). ธรรมาธรรมะสงคราม ความรุนแรงเชิงศีลธรรม และอนารยะชัดขึ้น : การเมืองอัตลักษณ์ของ “คนดี” ในวิกฤตการเมืองไทย (2556-2557). งานวิจัย. มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ประจักษ์ ก้องกีรติ. (2560). รัฐประหารในศตวรรษที่ 21 สัญญาไม่เป็นสัญญาและความด้อยพัฒนาทางการเมือง. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 13 มีนาคม 2561. จาก www.the101.world/thoughts/coup-in-21st-century/.

- ปราณี ศิริจันทร์พันธ์. (2527). *สัมพันธภาพระหว่างพุทธศาสนากับสังคมไทยในภาคตะวันออกเฉียงเหนือหลังสงครามโลกครั้งที่สอง*. งานวิจัย. มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ผู้จัดการ Online. (2557). *หลวงปู่พุทธะอิสระนำชาวบ้านทวงถาม อสส. เมินเอาผิดยิ่งลักษณ์ โกงจำนำข้าว*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 28 มีนาคม 2561. จาก <http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9570000023079>.
- เผชิญ กิจระการ. (2539). *ศึกษาการพัฒนาแนวทางการเผยแพร่ศีลธรรม*. วิทยานิพนธ์. มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- พระไพศาล วิสาโล. (2552). *พุทธธรรม ศีลธรรมกับประชาธิปไตย*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 19 มกราคม 2561. จาก <https://www.visalo.org/article/budDemocracy.htm>.
- พระราชมนี. (2526). *พุทธศาสนากับสังคมไทย*. กรุงเทพฯ: โกมลคิมทอง.
- พิชญ์ พงษ์สวัสดิ์. (2550). "การรัฐประหาร 19 กันยา 2549 คือการทำให้พลเมืองกลายเป็นไพร่." ใน ธนาพล อ้วนสกุล (บ.ก.), *รัฐประหาร 19 กันยา รัฐประหารเพื่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน. 58-87.
- พิมพ์ภรณ์ บุญประเสริฐ. (2554). *วาทกรรมชาตินิยมของรัฐบาลไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 ถึง พ.ศ. 2550*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 27 พฤษภาคม 2561. จาก <http://tu101.org/wp-content/uploads/2016/02/9-13.pdf>.
- พรังซัวส์ ฮูตาร์ท. (2524). *ศาสนากับสังคมเอเชีย*. (บัณฑิต อ่อนคำ และเสรี พงศ์พิศ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: กองบรรณาธิการปาจารย์สาร มุลนิธิเสถียรโกเศศนาคะประทีป.
- เฟเดอริโก เฟร์ราร่า. (2558). *หาเรื่องมาเล่า The May 2014 Coup: The Ninth Month In The Ninth Reign*. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน, ปีที่ 13. ฉบับที่ 1. 46.
- ภิญญพันธ์ พจนะลาวัลย์. (2556). *วิหารไม่ว่างเปล่า : ประวัติศาสตร์ (ฉบับย่อ) ของพุทธศาสนาหัวก้าวหน้าหลัง 14 ตุลา (พ.ศ. 2516-2541)*. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน, ปีที่ 11. ฉบับที่ 3. 139-179.
- มิเชล ฟูกุต์. (2558). *ร่างกายได้บังการ ปฐมบทแห่งอำนาจในวิถีสมัยใหม่*. (ทองกร โภคธรรม, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: มุลนิธิเพื่อการศึกษาประชาธิปไตยและการพัฒนา โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง. (2560). *บทบาทพระสงฆ์กับการเมืองไทยกรณีศึกษาพระสุวิทย์ ธีรธมโม (หลวงปู่พุทธะอิสระ)*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 26 พฤษภาคม 2561. จาก <http://vi-chakarn.blogspot.com/2017/09/blog-post.html>.
- ยุกติ มุกดาวิจิตร. (2557). *ตรรกะวิบัติของประชาธิปไตย*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 27 พฤษภาคม 2561. จาก <http://m.matichon.co.th/readnews.php?newsid=1419230539>.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2542). *ศีลธรรม หมายถึง*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 16 มีนาคม 2561. จาก <https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-th-royal-institute/ศีลธรรม>.

- วัชรินทร์ ปัญญาประเสริฐ. (2538). พุทธศาสนากับการพัฒนาประชาธิปไตยในประเทศไทย. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 16 มีนาคม 2561. จาก <http://www.thaithesis.org/detail.php?id=53421>.
- วัฒนา คุณประดิษฐ์. (2558). พหุวัฒนธรรมกับความเป็นอื่น (the otherness). สืบค้นข้อมูลเมื่อ 27 พฤษภาคม 2561. จาก <https://www.gotoknow.org/posts/587493>.
- วัดอ้อน้อย(ธรรมอิสระ). (2555). หลวงปู่พุทธะอิสระ. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 25 พฤษภาคม 2561. จาก http://www.onoi.org/index.php?option=com_content&view=article&id=590&Itemid=68.
- วิจักขณ์ พานิช. (2558). รัฐ ธรรม นว. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มติชน.
- ศิริวัฒน์ คล้ามไพบูลย์. (2550). "เขียนรัฐประหาร : วาทกรรมปฏิบัติการประชาธิปไตยในภูมิความคิดของปัญญาชนไทย." ใน ธนาพล อิวสกุล (บ.ก.), รัฐประหาร 19 กันยา รัฐประหารเพื่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน. 98-118.
- สถานีอิสระธรรม. (2559). ประวัติหลวงปู่พุทธะอิสระ. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 16 มีนาคม 2561. จาก <https://issaradhamchannel.com/ประวัติหลวงปู่>.
- สมชาย ปรีชาศิลป์กุล. (2550). "หลักนิติรัฐประหาร." ใน ธนาพล อิวสกุล (บ.ก.), รัฐประหาร 19 กันยา รัฐประหารเพื่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน. 190-202.
- สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล. (2550). "ปัญญาชน 14 ตุลา พันธมิตรฯ และแอกติวิสต์ 2 ไม่เอา." ใน ธนาพล อิวสกุล (บ.ก.), รัฐประหาร 19 กันยา รัฐประหารเพื่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน. 382-430.
- สังคีต พิริยะรังสรรค์. (2559). เศรษฐศาสตร์การเมืองแนวใหม่ การลงโทษทางสังคม. สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรังสิต.
- สายชล วรรณรัตน์. (2525). พุทธศาสนากับแนวคิดทางการเมืองในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก (พ.ศ. 2325-2352). วิทยานิพนธ์. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภลักษณ์ กาญจนขุนดี. (2550). "วิเคราะห์ระบอบสนธิ." ใน ธนาพล อิวสกุล (บ.ก.), รัฐประหาร 19 กันยา รัฐประหารเพื่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน. 260-287.
- สุภาพรณ ณ บางช้าง. (2535). พุทธธรรมที่เป็นรากฐานของสังคมไทยก่อนสมัยสุโขทัยถึงก่อนเปลี่ยนแปลงการปกครอง. งานวิจัย. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุพร เสียนสลาย. (2552). วาทกรรมว่าด้วยนักการเมืองเลว. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 24 มีนาคม 2561. จาก <https://prachatai.com/journal/2009/08/25474>.

สุรพศ ทวีศักดิ์. (2560). จากพุทธศาสนาแห่งรัฐสู่พุทธศาสนาที่เป็นอิสระจากรัฐ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สยามปริทัศน์.

สุรพศ ทวีศักดิ์. (2553). *วาทกรรมจริยธรรมและรัฐประหาร*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 27 พฤษภาคม 2561. จาก <https://prachatai.com/journal/2010/11/32041>.

อรรถสิทธิ์ สิทธิดำรง. (2558). *การเมือง ศีลธรรมและความปรารถนาปัญหาและข้อคิดเห็นบางประการต่อบทความเรื่อง "คำสัญญาของความปรารถนา" ของทวีศักดิ์ เผือกสม*. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน. ปีที่ 13. ฉบับที่ 1. 54-62.

อิสระธรรม. (2016). *นักวิชาการ ม.ธรรมศาสตร์ สัมภาษณ์หลวงปู่พุทธอิสระ ณ วัดอ้อน้อย (ธรรมะอิสระ) จ. นครปฐม*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 24 มีนาคม 2561. จาก <https://www.youtube.com/watch?v=UFpgsQdeTDM>.

อุเชนทร์ เชียงเสน. (2551). *อารยะขัดขืนของนักปรัชญา Vs อารยะขัดขืนของพันธมิตร (ตอนที่1)*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 24 มีนาคม 2561. จาก <http://prachatai.com/journal/๒๐๐๘/๐๖/๑๗๐๒๖>.

อุเชนทร์ เชียงเสน. (2550). "จารึกไว้ในยุคสมัยแห่งการ รัฐประหาร." ใน ธนาพล อิวสกุล (บ.ก.), *รัฐประหาร 19 กันยา รัฐประหารเพื่อระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข*. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน. 350-378.

BBC ไทย. (2560). *สามปีรัฐประหาร สื่อต่างชาติมองไทยอย่างไรบ้าง*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 31 มีนาคม 2561. จาก <http://www.bbc.com/thai/international-%0A39996072%0A>.

Benedict Anderson. (2554). *ชุมชนจินตกรรม บทสะท้อนว่าด้วยกำเนิดและการแพร่ขยายของชาตินิยม*. (กษิร ชีพเป็นสุข และคณะ, ผู้แปล). กรุงเทพฯ: มูลนิธิโครงการตำรา.

Buddha Isara. (2557). *09 มีนาคม 2557 หลวงปู่พุทธอิสระ เหวที่แจ้งวัฒนะ ช่วงค่ำ*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 31 มีนาคม 2561. จาก <https://www.youtube.com/watch?v=g5uNF1TE3eA>.

Buddha Thailand. (2559). *ประวัติ หลวงปู่พุทธอิสระ วัดอ้อน้อย ดำเนินพระของแผ่นดิน*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 31 มีนาคม 2561. จาก https://www.youtube.com/watch?v=Oge_6g1DmUc.

Indyisara. (2559). *กรณี "ลี้กมลพรพรชา" ของพระสุวิทย์*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 25 พฤษภาคม 2561. จาก http://indyisara.blogspot.com/2016/03/blog-post_6.html.

Kapook. (2556). *ประวัติหลวงปู่พุทธอิสระเจ้าอาวาสวัดอ้อน้อย จ.นครปฐม*. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 28 มีนาคม 2561. จาก <https://highlight.kapook.com/view/87893>.

Matichon Online. (2561). เปิดประวัติ "พุทธะอิสระ" เส้นทางธรรม-การเมือง ก่อนถูกจับข้อหา
อั้งยี่-ช่องโจร. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 26 พฤษภาคม 2561. จาก

https://www.matichon.co.th/local/crime/news_970992.

Matichon Online. (2559ก). พุทธะอิสระทำอาหารแจกประชาชน ขอคนไทยเปลี่ยนความโศกเศร้า
มาเป็นความดี. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 28 พฤษภาคม 2561. จาก

https://www.matichon.co.th/politics/news_326663.

Matichon Online. (2559ข). พุทธะอิสระเม้นคนแนะ ปล่อยให้ฆราวาสทำอาหารแจกเหมาะสมกว่า.
สืบค้นข้อมูลเมื่อ 28 พฤษภาคม 2561. จาก

https://www.matichon.co.th/politics/news_336504.

MGR Online vdo. (2557). หลวงปู่พุทธะอิสระนำมวลชน กบปส. แจ่งวัฒนธรรมรงค์ล้ำรายชื่อเสนอ
กฎหมาย 3 ฉบับ. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 31 มีนาคม 2561. จาก

<https://www.youtube.com/watch?v=aGvBUo3i1aQ>.

Pantip. (2557). ประวัติหลวงปู่พุทธะอิสระคร่าวๆ. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 28 มีนาคม 2561. จาก

<https://pantip.com/topic/31994365>.

PPTV News. (2561). เปิดประวัติ “พุทธะอิสระ” ก่อนลี้ก. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 26 พฤษภาคม 2561.

จาก <https://www.pptvhd36.com/news/ประเด็นร้อน/81999>.

Sanook. (2557). ประวัติหลวงปู่พุทธะอิสระเจ้าอาวาสวัดอ้อน้อย จ.นครปฐม. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 28
มีนาคม 2561. จาก <https://www.sanook.com/men/1686/>.

Sanook. (2561). ปฏิกริยา. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 26 พฤษภาคม 2561. จาก

<https://dictionary.sanook.com/search/dict-th-en-lexitron/ปฏิกริยา>.

Welove Thai. (2556). หลวงปู่พุทธะอิสระ บนเวทีมวลมหาประชาชน ราชดำเนิน. สืบค้นข้อมูลเมื่อ
29 มีนาคม 2561. จาก <https://www.youtube.com/watch?v=dXGhqty43AE>.

Wikipedia. (2559). การสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. สืบค้น
ข้อมูลเมื่อ 28 พฤษภาคม 2561. จาก [https://th.wikipedia.org/wiki/การสวรรคตของ
พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช](https://th.wikipedia.org/wiki/การสวรรคตของพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช).

Wikipedia. (2557). รัฐประหารในประเทศไทย พ.ศ. 2557. สืบค้นข้อมูลเมื่อ 28 มีนาคม 2561. จาก
http://th.wikipedia.org/wiki/ไทย_พ.ศ.2557.

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ	นายสมศักดิ์ เงามาม
วันเกิด	วันที่ 15 เมษายน พ.ศ. 2534
สถานที่เกิด	อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 154/1 หมู่ที่ 6 ตำบลเขว้าใหญ่ อำเภอศีขรภูมิ จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 32110
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	นักวิชาการสรรพสามิต
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	สำนักงานสรรพสามิตพื้นที่สุรินทร์ สาขาปราสาท บ้านเลขที่ 244-245 หมู่ที่ 2 ตำบลก้งแอน อำเภอปราสาท จังหวัดสุรินทร์ รหัสไปรษณีย์ 32140
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2553 มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนสุรวิทยาคาร ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดสุรินทร์ พ.ศ. 2556 ปริญญารัฐศาสตรบัณฑิต (ร.บ.) สาขาวิชาการเมืองการปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม พ.ศ. 2561 ปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต (ร.ม.) สาขาวิชาการเมืองการ ปกครอง วิทยาลัยการเมืองการปกครอง มหาวิทยาลัยมหาสารคาม

พูน ปณ ภิโต ชีเว